

VII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbiblioteket.

(Overbibliotekar, Dr. *Sofus Larsen*).

Biblioteket var i det akademiske Aar 1910—11 aabent for Publikum i 269 Dage*). Der udlaantes 23372 Bind (mod 19780 Laanebeviser), medens der i den almindelige Læsesal fremtoges 62617 Bind til 18377 Besøgende, og 20616 Hefter benyttedes af 2194 Besøgende paa Tidsskrift-Læsesalen. Desuden indgaves ialt 11124 Bestillinger (7421 paa Udlaanet og 3706 paa Læsesalen), som ikke kunde effektueres, fordi vedkommende Bøger var udlaante eller ikke fandtes i Biblioteket.

Hvorledes disse Tal fordeler sig paa de enkelte Maaneder, fremgaa af nedenstaaende Oversigter:

Den almindelige Læsesal (aabent Kl. 10—8).

	Dagetal	Besøgende	Fremtagne Bind
September	25	1850	6419
Oktober	26	2049	5864
November	25	2043	6417
December	20	1427	5015
Januar	25	1598	5508
Februar	24	1832	6475
Marts	27	2033	6334
April	21	1430	5003
Maj	25	1468	5580
Juni	24	1378	6832
Juli (Sommerferie)			
August	27	1269	3170
	269	18377	62617

Tidsskrift-Læsesalen (aabent Kl. 10—8).

	Dagetal	Besøgende	Benyttede Hefter
September	25	157	1320
Oktober	26	173	1726
November	25	206	2239
December	20	143	1322
Januar	25	241	2701
Februar	24	231	1994
Marts	27	273	2680
April	21	217	2389
Maj	25	231	1897
Juni	24	162	1300
Juli (Sommerferie)			
August	27	160	1048
	269	2194	20616

*) Den 29de November 1910 holdtes Læsesal og Udlaan lukkede om *Formiddagen* formedelst Bibliotekar S. Gjellerups Begravelse.

Udlaanet (aaen Kl. 11—2).

	Dagetal	Beviser ¹	Fremtagne Bind
September	25	1827	2150
Oktober	26	1869	2165
November	24	1930	2298
December	20	1531	1821
Januar	25	2177	2672
Februar	24	1838	2159
Marts	27	2024	2391
April	21	1488	1713
Maj	25	1702	1973
Juni	24	1803	2171
Juli (Sommerferie)			
August	27	1591	1859
	268	19780	23372

Ligesom i tidligere Aar modtog Biblioteket adskillige Gaver. Blandt disse kan særlig fremhæves:

1) En stor Mængde periodiske Skrifter og Enkeltværker, som det Kgl. danske Videnskabernes Selskab afgav til Biblioteket i dette Aar, som i saa mange tidligere. 2) Et betydeligt Antal Tidsskrifter og Bøger indsendte til Universitetet fra fremmede Universiteter, Institutioner og Enkeltmænd. 3) Ifølge testamentarisk Disposition af Biskop, Dr. theol. Peder Madsen fik Biblioteket Tilladelse til af den afdødes omfattende Bogsamling at udtage, hvad det maatte mangle og havde Brug for. Ved denne Gave blev dets theologiske Afdeling forøget med omtrent 2000 Bind Bøger og Tidsskrifter. Hertil kom senere en Række haandskrevne Forelæsninger. 4) Fra det danske meteorologiske Institut modtoges dels Institutets Eksemplar af det vigtige Tidsskrift »Science« med Forpligtelse til at fortsætte Subskriptionen dels dets Vejrberetninger fra 15de April 1904—31te December 1910 med Løfte om Fortsættelsen. 5) Direktøren for Biologisk Station Dr. C. G. Joh. Petersen overlod Biblioteket en Række Tidsskrifter især vedrørende Naturvidenskaberne og Fiskeriet, som dels tilhørte Stationen dels var hans private Ejendom, ligeledes med Løfte om i Fremtiden at ville skænke Fortsættelserne. 6) Gennem Professor Simon Paulli skænkede Enkefru M. Cordt en saa godt som fuldstændig Samling af de lithografiske Blade (omfattende naturhistoriske Afbildninger af betydelig Værdi), hendes afdøde Mand, Lithograf C. C. Cordt, i Tidens Løb har udført. 7) Fra Hr. Overretsprocurator A. J. G. Kaas overgaves der ifølge testamentarisk Bestemmelse af den afdøde Forfatter Fr. R. Friis en Række vigtige Originaludgaver af Tycho Brahes Arbejder og Skrifter, der vedrørte ham eller hans Disciple, samt en Del af den afdødes efterladte Manuskripter. 8) Endelig modtog Biblioteket fra Marineministeriets og Officersskolens Bibliotek som Depositum en kostbar Samling af ældre matematiske nu afsluttede Tidsskrifter. Det skyldes navnlig Professor P. Heegaards Initiativ og Interesse for Sagen, at denne for Biblioteket meget fordelagtige Ordning blev truffet.

Desuden modtog Biblioteket Gaver fra følgende Institutioner, lærde Selskaber, Redaktioner og Enkeltmænd:

Udenrigsministeriet, Kultusministeriet, det kgl. Bibliotek, de danske Statsbaners Tariffkontor, Zoologisk Museum, Botanisk Have, Danish Regional Bureau for the International Catalogue of Scientific Literature, Naturhistorisk Forening, Theologisk Læseforening, den internationale Kommission for Havundersøgelser, Patentkommissionen, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme, Redaktionen af »Nordisk Tidsskrift for Filologi«, Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag, det norske Finans- og Tolddepartement, Videnskabs-Selskapet i Christiania, Statistisk Centralbureau i Christiania, det norske Kildeskriftfond, det kgl. norske Videnskabers Selskab (Trondhjem), Bergens Museum, Universitetsbiblioteket i Christiania, Norsk Folkemuseum, Kgl. Svenska Vetenskapsakademien, Kgl. Vetenskaps-Societeten i Upsala, det meteorologiske Observatorium i Upsala, Redaktionen af »Nordiskt medicinskt Arkiv«, Universitetsbiblioteket i Upsala, Universitetsbiblioteket i Lund, Stadsbiblioteket i Göteborg, Redaktionskomitéen for Klason Festskriftet (Stockholm), Redaktionen af Festskriftet til Domprovst Professor Peter Eklund (Lund), det tyske Kultusministerium, det kgl. Bibliotek i Berlin, Verein für mecklenburgische Geschichte und Altertumskunde, Fraenkelsche Stiftung in Breslau, Gesellschaft für innere Medizin (Wien), Statist. Bureau d. Haupt- und Residenzstadt Budapest, Universiteterne i Aberdeen, Edinburgh og Glasgow, St. Andrews University, the Royal Society of London, the Bodleian Library, le Ministère de l'Instruction publique (Paris), le Bureau internationale des poids et mesures, Academia polytechnica de Porto, l'Academie Imp. des Sciences de St. Pétersbourg, die Naturforscher-Gesellschaft bei der Universität Jurjev, Finska Vetenskaps-Societeten, det finske Literaturselskab, Universitetet i Jassy, the Superintendent of Government Printing (Calcutta), Director General of Indian Medical Service, the Department of Agriculture in India (Pusa Bihar), die medizinische Facultät d. kaiserl. japanischen Universität (Tokyo), de kejserlige japanske Universiteter i Tokyo og Tohoku, the Survey Department (Ægypten), the Royal Society of Canada, the Department of Mines (Ottawa), the Geol. Survey of Canada, the Department of the Interior (Washington), den amerikanske Legation i København, the American Philosophical Society, the United States National Museum, Massachusetts General Hospital, the Carnegie Institute (Washington), the Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching (New York), the Bishop Hale Foundation (Wisconsin), Ayer clinical Laboratory (Pennsylvania), German Hospital (New York), den lutherske Synode i St. Louis, the University Club (New York), Universities of Nebraska, Pennsylvania, Missouri, Michigan, Illinois, Virginia, Leland-Stanford University, Columbia University, Yale University, the Jefferson Physical Laboratory og Harvard University, Harvard College (Cambridge Mass.), the Johns Hopkins Hospital, the Johns Hopkins Press (Baltimore), the Association of American Physicians, the Smithsonian Institution, the Bureau of Standards (Washington), the Library of Congress, the Newberry Library (Chicago), the John Crerar Library (ibid.), la Direktion gén. de la statistique de Buénos-Ayres, the Trustees of the Public Library, Museums etc. of Victoria.

Mr. L. Bronson Dudley (New York), Bibliotekar Dr. F. Burg (Hamburg), Professor K. Brandstetter (Luzern), Kredslæge C. Carøe, Mr. John Coutts (London), Verlagsbuchhändler Bruno Cassirer (Berlin), Biblioteksassistent Sv. Dahl, Kontorchef Fr. Dahl, Prof. F. C. B. Dahl, Pastor H. Dahl, Madame E. Dallet (Aisne), Direktør Dobereck (Hongkong), Pastor Duckert, Dr. Svenning Dahl (Chicago), Underbibliotekar C. Dumreicher, Dr. H. Ehrentreu (München), Underbibliotekar B. Erichsen, Konsulent G. Ellbrecht, Prof. Dr. phil. Kr. Erslev, Dr. Isak Fellmann (Helsingfors), Prof. Dr. J. Fischer (Stella Matutina), Prof. Fr. Goppelsroeder (Basel), Gehe & Co. (Dresden), Hr. Hurmusji Cowashi Dinshah Adenwala (Aden), Underbibliotekar A. Halling, Kommandørinde S. Hovgaard, Mr. Haton de Goupillière, Membre de l'Institut (Paris), Hr. Gustav Hose (Dortmund), Fru Clara Haugsted, Overretssagfører Hennings, Dr. Hüttl (Budapest), Hr. H. v. Hoschin (Landau), Klasselotterikollektor Israelsen, Bibliotekar O. S. Jensen, Prof. theol. Jacobsen, Oberstlieutenant H. Jenssen-Tusch, Mr. S. B. Jersy (Kansas), Bibliotekar Alfr. Krarup, Svensk befuldmetiget Minister Rik. Kleen, Godsejer N. Knagenhjelm, Firma Fr. Krupp (Essen), Sir E. Durming Lawrence (London), Cand. phil. Levin, Biblioteksassistent H. Moritz, Dr. H. E. Merck (Darmstadt), Telegrafmester Munch, Pastor J. B. Metzler, Direktør Dr. phil. M. Mackeprang, Dr. phil. G. Niedermeyer, Pastor Ortwed (Holte), Grosserer M. Philipsen, M. Pierpont Morgan Esq. (New York), Hr. E. Piasechi (Galizien), Fotograf Fr. Riise, Direktør ved Statsbanerne Rimestad, Docent Stamm, Cand. mag. K. Stephensen, Prof. C. G. Santesson (Stockholm), Prof. W. Scharling, Fru Kate Schmiegelow, Kaptajn J. Stöckel, Generalauditor Steffensen, Dr. Karel Vetter (Prag), Dr. S. K. Thoden van Velzen, Cand. phil. G. Vöhtz, Prof. Dr. phil. E. Warming, Hr. Gaspard A. Zarándy (Budapest).

— Af andre Biblioteket vedrørende Sager skal følgende her udførligere omtales:

Foranlediget ved et af Bibliotekarforeningen fremsendt Andragende, der tillige var undertegnet af Formanden for det pædagogiske Selskab, Formanden for Privatskolens fagordnede Lærerforening, Formanden for Københavns Kommunelærerforening samt Formanden for Københavns Kommunelærerindeforening, om at Bibliotekets Udlaan maatte blive holdt aaben en enkelt Time om Eftermiddagen for Afhentning af forudbestilte og Aflevering af laante Bøger, tilskrev jeg under 13de Januar 1911 Konsistorium saaledes:

»I Løbet af det foregaaende Aar er Undertegnede fra flere Sider bleven opfordret til at tage under Overvejelse, om det ikke lod sig gøre at holde Biblioteket aabent een eller to Timer om Aftenen for Udlevering af forud bestilte Bøger til saadanne Laanere, som paa Grund af deres Forretninger var udelukkede fra at søge Biblioteket i den reglementerede Tid om Formiddagen. Til nærmere Oplysning om, i hvilke Klasser af Befolkningen dette Ønske især er levende, vedlægges som Bilag Afskrift af et mig gennem Bibliotekarforeningen tilsendt Andragende.

Skønt jeg formedelst de vanskelige Forhold, hvorunder Biblioteket for nærværende Tid arbejder, har næret store Betænkeligheder ved at

aabne Døren for nye Krav, der i Tidens Løb sikkert vil medføre forøgede Udgifter, er jeg dog efter den nøjeste Overvejelse af Sagen kommen til den Overbevisning, at det vilde være urigtigt at modsætte sig disse Ønsker, for saa vidt der virkelig i videre Kredse findes Trang til en fyldigere Udnyttelse af de store Goder, som et velforsynet offentligt Bibliotek byder det læsende og studerende Publikum.

I ethvert Fald vil der, naar det udtrykkelig betones, at det kun er et Forsøg, der gøres, ikke risikeres noget større Beløb ved mulig manglende Tilslutning fra Publikums Side. Omkostningerne ved Gennemførelsen af en saadan Foranstaltning i Løbet af 5 Vintermaaneder stiller sig nemlig efter min Beregning saaledes pr. Maaned: I Honorar til vedkommende Funktionær 90 Kr. (d. v. s. ca. $1\frac{1}{2}$ Kr. pr. Time), til Belysning og andre Smaaudgifter 10 Kr., i alt 100 Kr., altsaa i 5 Vintermaaneder 500 Kr.

Da det saaledes viser sig, at Udgifterne ved forsøgsvis 5 Vintermaaneder aarlig i 2 Aar at prøve Omfanget og Styrken af den for Haanden værende Trang til en udvidet Benyttelse af Biblioteket ikke er synderlig store, skal jeg, for saa vidt Planen maatte vinde Konsistoriums Billigelse, tillade mig at foreslaa, at der i det nævnte Øjemed søges bevilget 500 Kr. aarlig i 2 Aar.

Endnu skal jeg blot tilføje, at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, hvis Konsistorium gaar ind paa mit Forslag, efter hvad jeg har bragt i Erfaring, er villigt til at fremme Sagen saaledes, at den kan blive forelagt Lovgivningsmagten allerede gennem Finansloven for 1911—12.«

Under 10de April 1911 meddeltes det mig gennem Konsistorium fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at første Del af den i dette Øjemed forlangte 2-aarige Bevilling var vedtaget paa Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg B. Sp. 1167—68.

— Da forskellige Forhold gjorde det ønskeligt, at foretage en Omredaktion af det for Biblioteket gældende Reglement, fremsendte jeg under 11te Marts 1911 Forslag til et saadant med følgende Skrivelse:

»Herved tillader jeg mig til Konsistorium at fremsende Forslag til et omarbejdet Reglement for Universitetsbiblioteket og det dermed forenede Classenske Bibliotek. Da det stadig stigende Udlaan til Provinserne og de hidtil anvendte, ikke længer tidssvarende, Regler for Hjemkaldelse af udlaante Bøger havde gjort en Omarbejdelse af de herhen hørende Paragrafer i Reglementet nødvendig, benyttede jeg samtidig Lejligheden til at underkaste samtlige Bestemmelser et omhyggeligt Gennemsyn for at bringe det hele i en noget mere overskuelig Form. De foretagne Forandringer er derfor, som det vil fremgaa af Bilag 2 (det nu gældende Reglement*), med Undtagelse af de nævnte Punkter, rent formelle. Nogle faa Tilføjelser skyldes direkte Laan fra det Kgl. Biblioteks Reglement.«

Gennem Konsistorium modtog jeg 5te Maj 1911 Meddelelse om, at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 29de April s. A. havde approberet Forslaget.

*) Se Aarb. 1897—98 S. 840—41.

Det nye Reglement lyder saaledes:

»1. Biblioteket er almindeligvis aabent hver Søndag fra Kl. 10 Formiddag til Kl. 8 Aften. Udlaan og Tilbagelevering finder dog kun Sted fra Kl. 11—2. I Dagene 24de December—2den Januar inkl. er Biblioteket lukket og ligeledes Paaske- og Pinse-Lørdag, Kongens Fødselsdag, Grundlovdagen, den Dag Universitetets Aarsfest holdes, samt i Sommerferien, der falder i Dagene 1ste—31te Juli.

2. Foruden Universitetets Lærere og akademiske Borgere, for hvem Biblioteket nærmest er bestemt, kan overhovedet alle, der søger Kundskaber, benytte Biblioteket. Ganske unge Mennesker har dog ikke Adgang.

3. Af enhver, som ønsker Bøger til Laans, og som ikke er fast ansat i Statens eller Kommunens Tjeneste, er Biblioteket berettiget til at kræve et Sikkerhedsbevis, udstedt af en Biblioteket som vederhæftig bekendt Mand, helst en Embedsmand eller Grundejer i København. Sikkerhedsbeviset maa fornyes hvert femte Aar.

Alumnerne paa Regensen og Universitetets Kollegier behøver dog, saa længe de er Alumner paa en af disse Stiftelser, ingen videre Sikkerhed at stille.

4. De Bøger, som forlanges til Laans eller til Eftersyn, hentes ved Bibliotekets Funktionærer ind i Udlaansværelset eller i Læsesalen. I selve Biblioteksrummene maa ingen Uvedkommende opholde sig. Hvis nogen ønsker at se Biblioteket, forevises det ved en af dets Funktionærer, for saa vidt der er Lejlighed.

5. For ethvert Skrift, som udlaanes, udsteder Laaneren et enkelt Bevis, paa hvilket anføres Skriftets Titel, Trykkeaar samt (naar Skriftet er i flere Bind) Bindtal. Desuden anføres paa Beviset Laanerens Navn, Stand og Bopæl. Bopælsforandring maa snarest mulig anmeldes paa Biblioteket.

6. Ingen maa have for mange af Bibliotekets Bøger hjemme paa een Gang. Biblioteket afgør, hvor mange Bind en Laaner kan have hjemme ad Gangen.

7. Med Undtagelse af Universitetets Lærere, hvem visse Læmpelser er indrømmet, er ingen berettiget til at beholde de laante Bøger længere end en Maaned. En Forlængelse af Laanetiden kan dog tillades, hvis ingen anden imidlertid har forlangt den paagældende Bog. *Fremlaan af Bibliotekets Bøger er ikke tilladt.*

8. Beholder nogen en Bog over en Maaned uden at have faaet Forlængelse, er Biblioteket berettiget til ved aabent Brevkort at kræve den afleveret *inden 3 Dages Forløb*. Har Laaneren inden Udløbet af denne Frist hverken tilbageleveret Bogen eller paa anden Vis ordnet sig med Biblioteket, sendes Bibliotekets Bud efter den. Naar Budet sendes i et saadant Ærinde, skal vedkommende Laaner godtgøre ham hans Ulejlighed med 35 Øre. Viser ogsaa dette Forsøg paa at faa Bogen tilbage sig forgæves, udelukkes Vedkommende indtil videre fra Benyttelse af Biblioteket, og hans Gæld til dette kan eventuelt indkræves ved Rettens Hjælp.

9. Enhver Laaner er i alle Henseender ansvarlig for de Bøger, han hjemme eller paa Læsesalene har til Laans. Ingen maa ved Tilskrivning eller Indstregning tilsmudse Bøgerne. Tilbageleveres en Bog i beskadiget eller makuleret Stand, beholdes den paa Biblioteket, indtil Laaneren har erstattet den med et andet Eksemplar, som Biblioteket erklærer sig tilfreds med. Da faar Laaneren det beskadigede Eksemplar tilbage som sin Ejendom, forsynet med Paategning om, at det er udgaaet af Biblioteket. *Afhentes Bøger paa Biblioteket i fugtigt Vejr, maa Afhenteren være forsynet med Indpakkingsmateriale.*

10. Fra Udlaan undtages i Almindelighed: a) Haandskrifter (med de Arna-Magnæanske forholdes efter Legatets Fundats), b) kostbare Kobberværker, Pragtudgaver, Kort, Aviser, samt overhovedet saadanne Værker, som vanskelig kan erstattes, c) Ordbøger og andre Leksika, samt literære Repertoier, d) Skolebøger, og endelig e) alle væsentlig underholdende Bøger, særlig danske eller paa Dansk oversatte Romaner og Noveller. Undtagelser fra disse Regler kan dog gøres med Overbibliotekarens Billigelse.

11. Udenbys Laanere kan paa de ovenfor angivne Betingelser faa Bøger tilsendte fra Biblioteket. For hver Bog, der ønskes, maa indsendes en Kvittering, til hvilke Blanketter udleveres gratis fra Biblioteket. *Ved Tilbagesendelsen af Bøgerne refunderes den af Biblioteket udlagte Porto i Frimærker.* Unkladelse heraf medfører Udelukkelse fra Laan indtil videre. Bøger, der tilbagesendes med Posten, skal være forsvarlig indpakkede, og, forsaavidt Fremsendelsen er sket under Værdiangivelse, skal ved Tilbagesendelsen samme Værdiangivelse benyttes.

12. De Besøgende paa Læsesalene er pligtige til at opgive deres Navne; de maa endvidere iagttage den størst mulige Stilhed og nøje følge de Anvisninger med Hensyn til Bøgernes Behandling, som gives af Læsesalens Funktionærer. Romaner og Noveller udleveres paa Læsesalen kun til Studiebrug, ikke til Morskabslæsning.

13. Besøgende har Ret til at reservere sig de til Brug paa Læsesalen laante Bøger en Maaned. Men benyttes de ikke i 3 paa hinanden følgende Dage, kan de udlaanes til andre.

14. De Besøgende paa Læsesalene er pligtige til at efterlade Stokke, Paraplyer samt Haandtasker i Garderoben, *der staar til gratis Afbenyttelse.*

15. De systematiske Bibliotekskataloger (men ikke de alfabetiske) staar *som Regel* til Publikums Raadighed.

16. De Bøger, som ønskes benyttede paa Læsesalen i Eftermiddagstimerne, maa være bestilte senest samme Dag inden Kl. 3.«

— Da det viste sig, at det til Bibliotekets Bytteforbindelser bestemte Antal af Universitetsskrifter og Dissertationer efterhaanden var blevet saa utilstrækkeligt, at der derved opstod Hindringer for en sund og naturlig Udvikling af denne Side af Bibliotekets Virksomhed, tilskrev jeg 28de Marts 1911 Konsistorium saaledes:

»Gennem en Aarrække har Universitetet med Biblioteket som Medlem led staaet i Bytteforbindelse dels med andre Universiteter dels med enkelte videnskabelige Selskaber og Institutioner.

I dette Øjemed modtager Biblioteket aarlig 73 Eksemplarer af Festskrifterne samt 71 Eksemplarer af hver Doktordissertation. De i Bytte modtagne Skrifter indlemmes i Biblioteket, der af sit Annuum betaler de ikke helt ringe Forsendelsesomkostninger og afholder Udgifterne til Trykning af de hver Forsendelse vedlagte Fortegnelser.

Gennem denne Bytteforbindelse erhverver Biblioteket aarlig en meget omfangsrig Literatur, der, om den end ikke omfatter lutter værdifulde Publikationer, dog bør findes i det mindste et Sted her i Byen, da den som Helhed betragtet er af væsentlig Betydning og i ethvert Tilfælde gemmer et stort videnskabeligt Materiale, til hvilket der hyppigt nok henvises andetsteds.

Da man i 1882 traadte i Forbindelse med en Række franske Universiteter, blev Antallet af Pligteksemplarer, som hver Doktorand skulde aflevere til Universitetet, fastsat til 70; men den allerstørste Del af disse Eksemplarer var forud optagne, saaledes at Muligheden for Udvidelse af Bytteforbindelsen gennem det overskydende Antal allerede den Gang var ganske ringe.

Følgen deraf er, at, medens man overalt i Udlandet stadig har arbejdet ivrig paa at udvide Rammerne for sine Bytteforbindelser, fordi denne Vej til Bestandens Forøgelse i Virkeligheden er den billigst mulige, har vort Universitetsbibliotek i de senere Aar været tvungen til at iagttage den allerstørste Tilbageholdenhed og set sig nødsaget til at afvise adskillige fordelagtige Tilbud fra Udlandet. Hvor mangelfulde vore Forbindelser i Øjeblikket er, fremgaar formentlig bedst deraf, at vi blandt dem savner f. Eks. Universiteterne i Aberdeen, Edinburgh, Dublin, Wien, Athen, alle spanske og portugisiske, de allerfleste italienske og en stor Mængde af de vigtigste amerikanske Universiteter, og der er i Øjeblikket slet ingen Mulighed for at raade Bod i det mindste paa de væsentligste Mangler, thi alle vore Eksemplarer er allerede optagne. Skulde der altsaa, saaledes som det tidligere af og til har været Tilfældet, gennem Universitetet blive rettet Opfordring til Biblioteket om at optage denne eller hin Forbindelse paa Listen, maa der absolut svares nej.

Jeg kan ikke se rettere end, at det vilde være i høj Grad beklageligt, om de nuværende Grænser for Universitetets Bytteforbindelser fastsloges som endelige. Ligeoverfor Udlandet vilde dette betyde en Isolation, hvis Grunde man der sikkert vilde have meget vanskelig ved at fatte, og med Hensyn til den allerede foreliggende Samling af Dissertationer, Habilitationsskrifter og Universitetsprogrammer vilde Følgerne af en saadan Bestemmelse i Længden blive ret skæbnesvanger. Skal en Samling af denne Art være mere end et ganske tilfældigt og som saadant temmelig værdiløst Udsnit af den forhaandenværende Produktion paa dette Omraade, maa der nemlig, da Fuldstændighed ikke kan opnaas, arbejdes paa efter de givne Vilkaar at berige den med det værdifuldeste af det ny, som fremkommer, og da der (i det mindste udenfor Europa) i vore Dage oprettes et betydeligt Antal Lærestudier, vil det Universitet, der ønsker at følge

med, være nødt til i større eller mindre Maalestok at bevare Muligheden for Udvidelsen af sine Bytteforbindelser.

Hertil kommer saa den Omstændighed, at adskillige Universiteter (eksempelvis skal jeg nævne Manchester, Berkeley, Yale og Leland Stanford) udgiver talrige Serier af videnskabelige Tidsskrifter og andre Publikationer paa alle Videnskabens Omraader, som indgaar i Bytteforbindelsen, og som er saa dyre, at det, i det mindste for vort Bibliotek, er haabløst at tænke paa at anskaffe dem uden netop ved Bytte. Nu er det ganske vist saaledes, at en stor Del af disse fremmede Universiteter er saa rigt doterede, at de gratis sender enkelte af disse Publikationer til andre Universiteter; men bortset fra det ydmygende i stadig at skulle modtage uden i det mindste at kunne give noget til Gengæld, er der ogsaa den Hage ved disse Gaver, at man i længere Serier hyppig er udsat for at faa Defekter ved tilfældig Forglemmelse fra Afsenderens Side, og til Reklamationer tages der, som Erfaringen viser, næsten aldrig Hensyn, naar vedkommende Institution slet intet faar i Stedet.

Under disse Omstændigheder staar det mig klart, at det aldeles ikke gaar an at lukke af for en fornuftig og besindig Udvidelse af Universitetets Bytteforbindelser; men da jeg kan forestille mig, at Konsistorium kun ugerne vil gaa med til en væsentlig Forøgelse af de bestaaende Udgifter for fremtidige Doktorander, har jeg tænkt mig, at Sagen lempeligst kunde ordnes paa følgende Maade: Universitetet afgiver af sine Festskrifter og Forelæsningslister til Biblioteket i Stedet for 73 125 (altsaa 52 mere end nu), Doktoranderne af de antagne Disputatser i Stedet for 71*) 100 (altsaa 29 mere end nu).

Ved denne Ordning vil der formentlig være vundet ikke saa lidt. Den forøgede Udgift, der paalægges Doktoranderne, kan for hver enkelt Vedkommende kun andrage nogle faa Kroner til Trykpapir, og i Virkeligheden vil der sikkert i de allerfleste Tilfælde slet ikke blive Tale om nogen direkte Forøgelse af Udgifterne, fordi Doktordisputatserne erfaringsmæssig trykkes i et langt større Antal end det, der finder Anvendelse til Pligteksemplarer, Gaver og Salg. Den overskydende Rest vandrer gerne efter kortere eller længere Tid i Papirmøllen. Endvidere beskæres det hjemlige Afsætningsmarked aldeles ikke af de til Biblioteket leverede Pligteksemplarer, saaledes som Tilfældet maaske kunde være med de talrige Frieksemplarer, som Doktoranderne for nogle faa Aar siden maatte afgive til forskellige Institutioner og Enkeltmænd her i Landet. Endelig faar jo Forfatterne en i mine Øjne overordentlig væsentlig Erstatning for den ringe Tilvækst i Udgifterne ved den forøgede Udbredelse, som deres Arbejde opnaar i Udlandet gennem de til Biblioteket afgivne Eksemplarer, en Udbredelse som de aldeles ikke kunde opnaa ad anden Vej.

Naar jeg foreslaar, at der afgives et større Antal af Festskrifter og Forelæsningslister end af Disputatser, er det min Mening, at jeg ved Hjælp af det overskydende Antal af disse Publikationer vil søge at indlede ny Bytteforbindelser med nogle af de mange videnskabelige Akademier og Foreninger, hvis Skrifter ikke findes her i Byen, og som formentlig ikke

*) Der er i Tidens Løb føjet en til det i 1882 fastsatte Antal (70).

har nogen Interesse af at komme i Besiddelse af vore Disputatser. At der ad denne Vej under de nuværende trange Pengeforhold lader sig opnaa ikke helt ringe Resultater, er min bestemte Overbevisning.

Til Slutning skal jeg kun bemærke, at det naturligvis ikke er min Hensigt at beslaglægge de ny Pligteksemplarer, der maatte blive Biblioteket tilstaaede i større Antal, paa en Gang. Meningen er kun at holde Bytteforbindelsen aaben og saa vidt muligt vælge og vrage mellem det, der tilbyder sig. Ogsaa Hensynet til den Plads og den Arbejdskraft, der for Tiden haves til Raadighed, gør utvivlsomt Resignation til en Nødvendighed.«

Gennem Konsistorium modtog jeg 22de Juli 1911 Meddelelse om, at Ministeriet bifaldt den af mig foreslaaede Forøgelse af det Antal Universitetsskrifter og Dissertationer, som fremtidig skulde afgives til Biblioteket.

— Under 10. April fik jeg Meddelelse om, at Bibliotekets Annuum paa Finansloven for 1911—12 var blevet forøget med 6000 Kr.*). Da denne Sum imidlertid kun udgjorde Halvdelen af det, jeg i tidligere Skrivelser havde betegnet som absolut nødvendigt for en forsvarlig Drift, tillod jeg mig under 6. Maj 1911 atter at henlede Konsistoriums Opmærksomhed paa denne overordentlig vigtige Sag i følgende Skrivelse:

»Universitetsbibliotekets Annuum er jo trods Statens pekuniære Vanskeligheder paa Finansloven for 1911—12 blevet forøget med 6000 Kr. Skønt denne Forøgelse naturligvis er i højeste Grad velkommen, og enhver, hvem Bibliotekets Fremtid ligger paa Hjerte, maa føle Taknemlighed overfor de Myndigheder, som har medvirket til dette Resultat, ser jeg mig dog nødsaget til atter i Aar at anmode Konsistorium om dets Støtte til paa Finansloven for 1912—13 at faa bevilliget hele den Sum (12,000 Kr.), jeg i to tidligere Skrivelser denne Sag vedkommende (30. April 1909 og 9. April 1910), har betegnet som aldeles nødvendig, hvis Biblioteket nogenlunde skal kunne løse den Opgave, der er tildelt det**) og imødekomme de Krav, som med Rette kan stilles, naar det skal repræsentere indenfor den matematisk-naturvidenskabelige Faglitteratur med Teknologi og Ingeniørvidenskab, Naturhistorien (specielt Zoologien) og Medicinen.

For at man kan danne sig et Skøn om Bibliotekets hidtilværende pekuniære Stilling, skal jeg tillade mig i Fortsættelse af de tidligere Meddelelser om de nærmest foregaaende Finansaar (jfr. Skrivelser af 30. April 1909 og 9. April 1910) at oplyse, hvorledes Forholdene har stillet sig i det nu afsluttede Finansaar 1910—11.

Da jeg jo ikke forud kunde vide, hvorledes Ministeriet og Bevillingsmyndigheden vilde stille sig til mit Forslag, maatte jeg allerede fra Be-

*) Jvfr. Aarb. 1909—10 S. 1263—65. S. 1265 nederst er det fejlagtigt angivet, at Forhøjelsen blev bevilget paa Finansloven for 1910—11, jvfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A., Sp. 1163—64.

**) Sammenlign Komitébetænkningen af 10de November 1848 og Erklæringen af 5te Februar 1849 (Universitetets Retsregler § 418). Disse Bestemmelser om Afgrænsningen af de to store københavnske Bibliotekers Virkefelter blev paany fastslaaede under Forhandlingerne om Universitetsbibliotekets Tilbygning 1904. (Sammenlign Aktstykker vedrørende en projekteret Udvidelse af Universitetsbiblioteket m. m. Nr. 10 (S. 18) og Nr. 11 (S. 20 og 25).)

gyndelsen af Finansaaret nødvendigvis være betænkt paa en yderlig-gaaende Sparsommelighed overfor enhver Udgift, selv den mest paatrængende, for at komme igennem med de mig anviste Midler. Gennemførelsen af dette Princip er især gaaet ud over Nyanskaffelserne; denne Konto er for alle Fags Vedkommende bleven behandlet saa stedmoderlig, at det absolut vilde være farligt for Bibliotekets Betydning for den hjemlige Videnskab at fortsætte ret mange Aar i det samme Spor, og det vil sikkert koste ikke saa ganske lidt at faa de forhaandenværende Huller stoppede. Derimod har jeg endnu ikke været tvungen til at røre ved de løbende Tidsskriftrækker, Bibliotekets Hovednerve.

Endvidere har jeg paa Administrationsudgifterne, hvis største Poster er Varme, Lys, Kontorsager og Porto, og som normalt beløber sig til lidt over 5000 Kr., i Aar sparet ca. 400 Kr.; men man vogte sig for at tro, at dette betyder en varig Nedsættelse. Rimeligvis bliver jeg i næste Finansaar nødt til at overskride Normalsummen med en lige saa stor eller større Sum, da jo Administrationen ikke blot skal være sparsommelig, men ogsaa forsvarlig. Hvilke Farer et alt for gennemført Sparesystem rummer, viser bl. a. Indbindingskontoen. I Finansaaret 1909—10 brugtes der til Indbinding 9901 Kr. 22 Ø.; en Del af denne Sum maatte overføres til det følgende Aars Regning, som derefter udgjorde 9010 Kr. 04 Ø. Ogsaa her er der altsaa sparet ikke saa lidt; men om jeg har handlet rigtig ved at knibe saa meget paa dette Punkt, kan vist være tvivlsomt; det indvundne Beløb vil rimeligvis opvejes ved en kommende Stigning for Reparationernes Vedkommende, og saa meget er vist, at længere ned kan man ikke naa. Den største Part af denne Sum medgik nemlig til den danske Afdeling, og en yderligere Reduktion vilde simpelthen medføre, at jeg maatte unnlade at indbinde større Dele af denne. Jeg behøver næppe at gøre opmærksom paa, at en saadan Udvej baade for Bibliotekets Orden og for dets Brugbarhed for Publikum vilde være et skæbnesvangert Skraaplan at komme ind paa.

Fradrages nu fra det forløbne Finansaars Indtægter disse to Udgiftsposter samt de ca. 400 Kr., som anvendtes til andre Videnskabsfag (Filosofi, Pædagogik, Theologi, Jura, Statsøkonomi, Historie, orientalske, klassiske og nyere Sprog o. s. v.) bliver Resten, som var til Raadighed for de Fag, hvori Biblioteket efter sin Bestemmelse skulde repræsentere (Medicin, Naturhistorie, Naturvidenskab med Teknologi og Ingeniørvidenskab), i alt ca. 7400 Kr., der for en meget stor Del beslaglagdes af de løbende Tidsskriftrækker og Fortsættelserne.

Under disse Omstændigheder vil man kunne forstaa, hvor velkommen den paa indeværende Finansaar bevilligede Forøgelse af vort Annum var. Men det vil sikkert ogsaa være klart for enhver, at den langt fra er tilstrækkelig til at gennemføre en forsvarlig Drift, og at den af mig oprindeligt krævede Forøgelse paa 12,000 Kr. i Virkeligheden er en *Minimumsfordring*, som ikke uden meget betænkelige Følger for Bibliotekets Fremtid kan reduceres. Det rigoristiske Sparesystem, jeg i det forløbne Finansaar nødtvungen har gennemført, kan ikke fortsættes i en længere Aarrække. Udgifterne til Administration og Bogbinderarbejde vil utvivlsomt stige, lige som ogsaa en Del af den paa Aarets Finanslov

bevilgede Forhøjelse (efter mit Skøn ca. 1000 Kr.) medgaar til Indbinding af de Værker, der anskaffes for Resten (5000 Kr.).

Saaledes kan der til Hovedfagene i det kommende Aar ikke paaregnes mere end *knap* 12,000 Kr., og endda maa adskillige gabende Huller fra tidligere Dages Nødtilstand først dækkes. Naar dette er sket, vil der altsaa til Nyanskaffelser, Fortsættelser og Tidsskrifter i de tidligere nævnte 4 Hovedfag være *knap* 3000 Kr. disponible til hvert.

Betænker man nu, at en stor Del af disse Summer allerede er optagne af Tidsskriftrækkerne og de løbende Fortsættelser, at Literaturens Omfang i disse Fag er vokset med rivende Hast i de senere Aar samt at de herhen hørende Publikationer gennemgaaende er yderst kostbare (adskillige Fortsættelser løber op til flere hundrede Kroner aarlig, og Priserne stiger stadig), vil det staa enhver Sagkyndig klart, at de anførte Summer er ganske utilstrækkelige. Derfor tillader jeg mig allerede nu at anmode Konsistorium om dets Støtte til Gennemførelsen af mit oprindelige Forslag, saaledes at Biblioteket paa det kommende Aar Finanslov opnaar en yderligere Forøgelse paa 6000 Kr. af sit Annuum«.

— Om Bibliotekets Katalogarbejder og Konserveringsarbejderne ved Haandskriftsamlingerne i det forløbne Aar afgaves gennem Konsistorium til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 25. April 1911 nedenstaaende Beretninger:

Undertegnede tillader sig herved gennem Konsistorium at indsende til det høje Ministerium den befalede Beretning om Fremgangen af Universitetsbibliotekets Katalogarbejder i Finansaaret 1910—11.

Der har i dette Aar ligesom tidligere været arbejdet i dobbelt Retning, dels paa den alfabetiske Katalog, dels paa Fagkatalogen. Til den første er der af Mag. Bartholin paa Biblioteket skrevet 3762 Sedler, tilhørende Afdelingerne: Lærde Selskaber (Slutningen), Krigsvæsen (Slutningen; Afrikas, Amerikas, Australiens Historie; Botanik (Fortsættelse).

Til Fagkatalogen har Mag. Bartholin i Bibliotekstiden skrevet 16 Titelsedler. Udenfor Bibliotekstiden har han i Fagkatalogen indført 5022 Titler. Ordningen af Fagkatalogen er udført af Overbibliotekar Larsen, Bibliotekar Krarup og Underbibliotekar Halling. De Afdelinger, der gjordes færdige, var: Brevsamlinger fra M og ud. Geologi (forfra til Topografisk Geologi incl.). Videnskabelige Selskabers Skrifter (Rusland til Australien). Krigsvæsen (forfra til Krigskunst incl.).

Undertegnede tillader sig herved gennem Konsistorium at indsende til det høje Ministerium Beretning om Anvendelsen af det Universitetsbiblioteket paa Finansloven for 1910—11 bevilligede Beløb af 600 Kr. til Konserveringsarbejder ved Haandskriftsamlingerne, hvortil kommer et paa Universitetets Udgiftspost 10 (Ekstraordinære Udgifter) i samme Øjemed tilstaaet Beløb for 1909—10 af 500 Kr.

Af ovennævnte to Beløb er en betydelig Del medgaaet til Anskaffelse af de nødvendige Materialer (Charteger, Omslag, Papper, Bogstøtter, Elastiker, trykte Etiketter af forskelligt Format og lignende). Reparationer og Ombindinger af Haandskrifter er udført her paa Biblioteket i et dertil indrettet Værelse af Bogbinder Ehlerts Svend.

Den forudgaaende Gennemgang af Haandskrifterne og den i de fleste Tilfælde nødvendige Nykatalogisering af dem er udført af Bibliotekar Krarup og Underbibliotekar Eyser efter Anvisning af og under stadigt Samraad med Undertegnede.

Følgende Dele af Samlingen var gennemgaaede og opstillede 31. Marts 1911: Rostgaards Manuskriptsamling, Søren Kierkegaards Papirer, J. A. Fabricius' Manuskripter (Folianter og Kvarterne Nr. 1—101); E donatione variorum (Folianterne Nr. 1—35). Desuden er den ny Seddelkatalog over Bibliotekets Zend- og Pehlevi-Haandskrifter paa lidt nær afsluttet.

— Af Aarets andre Begivenheder skal her følgende omtales:

Den 24. November 1910 bortkaldtes ved en pludselig Død vor mangeaarige trofascte Medarbejder Bibliotekar Cand. theol. S. M. Gjellerup i en Alder af 72 Aar. Efter Professor Fridericias Ansættelse ved Universitetet overtog Gjellerup den vigtige Kontrol med Afleveringen af de danske Tryksager, et Hverv han lige til det sidste røgtede overordentlig samvittighedsfuldt og med levende Interesse. Alle vi, som har arbejdet sammen med ham i en lang Aarrække, vil hyppigt mindes hans rettænkende og elskværdige Personlighed.

I hans Sted valgte Konsistorium 7. December 1910 hidtilværende Underbibliotekar Cand. mag. Alfred Krarup, der under 31. s. M. erholdt kgl. Udnævnelse til Bibliotekar fra 1. Januar 1911 at regne. Den ved dette Avancement ledigblevne Underbibliotekarpost besatte Konsistorium med hidtilværende ekstraordinær Medhjælper Cand. theol. Carl Otto Dumreicher. Da Cand. phil. Henry Moritz ønskede at fratræde sin Stilling som ekstraordinær Medarbejder fra 1. Januar 1911, blev samtidig to ekstraordinære Medhjælperposter ledige, som af mig tildeltes stud. polit. Aage Schmidth og stud. mag. C. Luplau Janssen. Det af Underbibliotekar Krarup hidtil besørgede Arbejde ved Accessionskatalogen overtoges ved hans Avancement af Underbibliotekar B. Erichsen.

— Efter at fhv. Bud ved Universitetsbiblioteket C. A. Marcussen den 13. Oktober 1910 var afgaaet ved Døden, bifaldt Ministeriet i Henhold til Konsistoriums Indstilling af 2. s. M., at der af Universitetets Udgifts-post 10 (Forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter) blev ydet de Efterladte en Begravelshjælp paa 75 Kr., at udbetale med 50 Kr. til Bud ved Biblioteket A. Wulff og med 25 Kr. til Albertine Marcussen, der har Opsyn med Bibliotekets Garderobe.

— I Efteraaret 1910 og Foraaret 1911 foretog Underbibliotekar J. Eyser med Understøttelse af Carlsbergfondet en Rejse til Paris, London og Berlin for at sætte sig ind i den biblioteksmæssige Behandling og Katalogisering af orientalske Haandskrifter. Biblioteket venter sig et væsentligt Udbytte af de indvundne Erfaringer.

— Til Universitetsbiblioteket i Toulouse, hvis Afdeling for Medicin og Naturvidenskab var gaaet op i Luer, sendtes i Januar 1911 efter Konsistoriums Ønske en større Samling af de til Disposition staaende Universitetsskrifter og Dissertationer henhørende til disse Fag.

2. Det teologiske Laboratorium.

Aarsberetning 1910—1911.

(Professor *J. C. Jacobsen*).

Øvelser holdtes saavel i Efteraarshalvaaret som i Foraarshalvaaret af henholdsvis 5 og 3 Lærere med i alt henholdsvis 10 og 6 Timer ugentlig. Adgangsberettigede var i Efteraarshalvaaret 58, i Foraarshalvaaret 62 Studerende. Ifølge den i Lokalet fremlagte Protokol var det gennemsnitlige daglige Besøg i de Maaneder, da der holdtes Øvelser, i begge Semestre ca. 10 Studerende.

Bogsamlingen blev i Aarets Løb forøget med 65 Værker paa i alt 112 Bind, der fordeler sig saaledes paa de forskellige Grupper:

	Værker	Bind
Fælles	3	7
Nye Testamente	17	36
Gamle Testamente	9	15
Kirkehistorie	3	18
Systematik	33	36

Det til Laboratoriets Drift for Finansaaret 1910—11 bevilgede Beløb, 1400 Kr., er anvendt saaledes:

Bogkøb	1017 Kr.	» Ø.
Indbinding	83 —	» —
Assistance og Rengøring	300 —	» —
I alt.....	1400 Kr.	» Ø.

3. Det juridiske Laboratorium.

Aarsberetning 1910—1911.

(Professor, Dr. *H. Munch-Petersen*).

Laboratoriets Lærerraad bestaar af alle Lærere, der medvirker ved Laboratoriet; som dets Forstander har fungeret Professor Munch-Petersen. I Universitetsaaret 1910—11 har 344 løst Adgangskort til Laboratoriet.

Den aarlige Bevilling paa 4500 Kr. fordeler sig for Finansaaret 1910—11 paa følgende Maade:

Leje af Lokaler m. m.	1904 Kr.	20 Ø.
Bøger	590 —	25 —
Indbinding	229 —	25 —
Den praktiske Docent	500 —	00 —
Personlig Assistance, Rengøring m. m. ..	1047 —	34 —
Belysning	144 —	52 —
Papir, Porto o. lign.	84 —	44 —
I alt	4500 Kr.	00 Ø.

4. De lægevidenskabelige Instituter.

a. Opførelse og Indretning af de 4 Instituter ved Rigshospitalet.

Efter at der i Rigsdagssamlingen 1888—89, 1889—90, 1890—91, 1891—92 og 1900—01 i Folketinget havde været fremsat Forslag til Lov

om Opførelse af nye Bygninger for det kgl. Frederiks Hospital og den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse samt for et eller flere af Universitetets lægevidenskabelige Institutter, jfr. Rigsdagstid. 1888—89, Till. A. Sp. 2813—68, B. Sp. 2437—2550, 1889—90, Till. A. Sp. 2131—90 og 3163—64, B. Sp. 2141—60, 1890—91, Till. A. Sp. 2233—2304, 1891—92, Till. A. Sp. 3481—98 og 1900—01, Till. A. Sp. 2157—70, B. Sp. 2245—2360, af hvilke Forslag intet naaede til 2den Behandling, fremsatte Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 14. Oktober 1902 i Folketinget et Forslag til Lov om Opførelse af Bygninger for et Righospital m. m., jfr. Rigsdagstid. 1902—03, Till. A. Sp. 2887—98, B. Sp. 561—646 og 1023—26. Paa Grundlag af dette Forslag udarbejdedes Loven af 13. Marts 1903 om Opførelse af Bygninger for et Righospital, der er saalydende:

»§ 1. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til paa den Staten tilhørende Del af Københavns Blegdamsfælled at lade opføre Bygninger for et Righospital samt for Universitetets Institutter for lægevidenskabelig Undervisning og Uddannelse, saaledes at hele Byggeforetagendet søges gennemført i et Tidsrum af 6 Aar.

§ 2. Til Udgifter ved Byggeforetagendet kan anvendes 7,216,000 Kr., hvoraf 2,000,000 Kr. udredes af Kommunitetets Midler, medens Resten tilvejebringes ved Forbrug af det kgl. Frederiks Hospitals og den kgl. Fødsels- og Plejestiftelses Midler og ved Laan, optagne af disse Stiftelser under Statens Garanti.

Det kgl. Frederiks Hospitals Apotek kan anlægges uden for Hospitalets Bygninger paa et af Justitsministeriet godkendt Sted i København.

§ 3. Saa snart Hospitalet helt eller delvis tages i Brug, indgaar det under Statsdrift, og dets Budget optages paa de aarlige Finanslove. Adgangen til Hospitalet er lige for Befolkningen saavel fra Landet som fra Byerne.«

Idet der med Hensyn til Lovens Indhold iøvrigt henvises til de ovenfor anførte Steder i Rigsdagstidende, skal her for saa vidt angaar Kommunitetets Tilskud meddeles Kvæstors og Konsistoriums Erklæringer desangaaende.

Kvæstors Erklæring af 30te September 1902 var saalydende:

»Under Gaars Dato har Konsistorium begæret mine Ytringer i Anledning af en fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet modtagen Skrivelse af 27. September 1902, der lyder saaledes:

»Ministeriet agter i den kommende Rigsdagssamling i Rigsdagen at fremsætte Forslag til Lov om Opførelse af nye Bygninger for det kgl. Frederiks Hospital og den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse samt for Universitetets Institutter for patologisk Anatomi, Retsmedicin, almindelig Patologi og Farmakologi, og man paatænker i dette Lovforslag at optage en Bestemmelse om, at der af Kommunitetets Midler skal ydes 2 Millioner Kroner som Bidrag til Dækning af de med de paagældende Bygningers Opførelse forbundne Udgifter, nemlig hele den til Bygningerne for de nævnte Universitetsinstitutter beregnede Sum 1,050,000 Kr. og 950,000 Kr.

af den til Bygningerne for Hospitalet og Fødsels- og Plejestiftelsen beregnede Sum 6,400,000 Kr., idet man i Betragtning af Formaalet med de nye Bygninger ikke blot for Institutterne, men ogsaa for Hospitalet og Fødsels- og Plejestiftelsen, hvis Hovedopgave er Uddannelsen af Landets vordende Læger, finder det naturligt, at Kommunitetet af sine rige Midler yder et saadant klækkeligt Bidrag til de nævnte Udgifters Bestridelse.

Ved at meddele d'Herrer Rektor og Professorer dette skal Ministeriet udbede sig Konsistoriums Erklæring om, hvorvidt samme maatte have noget at erindre mod den saaledes paatænkte Anvendelse af Kommunitetets Midler, idet man tilføjer, at det ommeldte Lovforslag agtes fremsat straks i Begyndelsen af den forestaaende Rigsdagssamling, og at man derfor, hvis Konsistorium mod Forventning maatte have afgørende Indvendinger mod den angivne Anvendelse af Kommunitetets Midler, maatte ønske Meddelelse herom senest i Midten af næste Uge.«

Efter herom at have konfereret med d'Herrer Inspectores quæsturæ skal jeg ærbødigt tillade mig at fremsætte følgende Bemærkninger.

Den saaledes paatænkte Anvendelse af det bestemt begrænsede Beløb, 2 Millioner Kroner, af Kommunitetets Midler til et for Universitets-Undervisningen i høj Grad magtpaaliggende Formaal vil efter min Formening, saa vidt Forholdene kan overskues, ikke være til Hinder for Opnaaelsen af Kommunitetets egentlige Formaal, og der synes altsaa ikke at kunne have noget derimod at erindre. Opfattet som en Betingelse for Opnaaelsen af de omhandlede nye Bygninger, synes Udredelsen af det nævnte Bidrag af 2 Millioner Kroner endog at maatte tilraades, og jeg kan derfor for mit Vedkommende anbefale, at Konsistorium slutter sig til den af Ministeriet fremsatte Tanke. Endnu skal jeg kun bemærke, at der, naar Forslaget maatte blive til Lov, tør haabes en saadan Iværksættelse af Udredelsen af Kommunitetets Bidrag, at dette ikke i den Anledning skal blive nødsaget til Salg af Værdipapirer i urette Tid eller til Opsigelse af Prioritetsobligationer.«

Konsistoriums Erklæring af 2den Oktober 1902 var saalydende:

»I Skrivelse af 27. f. M. har det høje Ministerium meddelt Konsistorium, at Ministeriet i den kommende Rigsdagssamling i Rigsdagen agter at fremsætte Forslag til Lov om Opførelse af nye Bygninger for det kgl. Frederiks Hospital og den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse samt for Universitetets Instituter for patologisk Anatomi, Retsmedicin, almindelig Patologi og Farmakologi, og at Ministeriet paatænker i dette Lovforslag at optage en Bestemmelse om, at der af Kommunitetets Midler skal ydes 2 Millioner Kroner som Bidrag til Dækning af de med de paagældende Bygningers Opførelse forbundne Udgifter, nemlig hele den til Bygningerne for de nævnte Universitetsinstituter beregnede Sum 1,050,000 Kr. og 950,000 Kr. af den til Bygningerne for Hospitalet og Fødsels- og Plejestiftelsen beregnede Sum 6,400,000 Kr. Ministeriet har derhos udbedt sig Konsistoriums Erklæring om, hvorvidt dette maatte have noget at erindre mod den saaledes paatænkte Anvendelse af Kommunitetets Midler.

I denne Anledning tillader Konsistorium sig ærbødigt at gensvare, at man i Tilslutning til Kvæstors vedlagte Erklæring af 30. f. M., mener,

at fornævnte Bidrags Udredelse, naar dette Bidrag bestemt begrænses til den angivne Sum af 2 Millioner Kroner, ikke vil medføre nogen Hindring for Opnaaelsen af Kommunitetets egentlige Formaal, og at man saaledes kan tilraade, at det nævnte Beløb anvendes til det foreliggende for Universitetsundervisningen i saa høj Grad magtpaaliggende Formaal. Naar Forslaget maatte blive til Lov, haaber man derhos en saadan Iværksættelse af Udredelsen af Kommunitetets Bidrag, at dette ikke i den Anledning skal blive nødsaget til Salg af Værdipapirer i urette Tid eller til Opsigelse af Prioritetsobligationer.«

Under 19de Maj 1903 nedsatte Ministeriet en Byggekomité bestaaende af Professor Carl Jul. Salomonsen som Formand samt Professorerne C. J. Bock og J. Fibiger og Oberstløjtnant af Ingeniørkorpset A. Thorsen til at repræsentere Bygherren under Arbejdet med Opførelsen af Institutterne. Komiteens Forretningsomraade bestemtes ved Ministeriets Skrivelse af 12te Juni 1903.

Under 14de Maj 1909 blev emaneret en Lov om Anskaffelse af Inventar til Rigshospitalet og Institutterne, hvorefter der til Inventar til disse sidste kunde anvendes 259,158 Kr., jvfr. Rigsdagstid. 1908—09, Till. A. Sp. 3749. Paa Finansloven for 1909—10 blev under § 21 VII b bevilget 18,000 Kr. til særlige Driftsudgifter ved Institutterne, jvfr. Rigsdagstid. 1908—09, Till. A. Sp. 1171—72.

Om Institutternes Opførelse og Indretning kan henvises til det af disses Bestyrere udgivne Skrift: University of Copenhagen. The Medical Institutes. New buildings inaugurated 1910. Pathological Anatomy. Medical Jurisprudence. General Pathology. Pharmacology. Copenh. 1910. 94 S. 4:o.

Om den i Anledning af disse Institutters Aabning den 2den September 1910 affholdte Fest paa Universitetet og de dermed i Forbindelse staaende Festligheder er Beretning givet ovenfor, S. 190—94, jfr. om Æresdoktorpromotionerne tillige S. 187—88.

Om Forhøjelsen af Annuua m. v. og Forøgelsen af Personalet ved disse Institutter er Meddelelse givet i Aarvog 1909—10, S. 1082—98.

— Efter at der i Finansaaret 1910—11 af den til disse Institutters Vedligeholdelse i Maanederne August—Marts bevilgede Sum, 6,500 Kr., kun var kommet 15 Kr. til Udbetaling paa Grund af Arbejdsstandsninger, androg Byggekomiteén for disse Institutter under 21de Maj 1911 Ministeriet om Bemyndigelse til at maatte anvende indtil Halvdelen af det nævnte Beløb til Vedligeholdelsesarbejder i Finansaaret 1911—12 under Henvisning til, at Udgifterne ved de nævnte Arbejder vilde belaste Kontoen for dette Finansaar i uforholdsmæssig høj Grad. Under 8de Juni 1911 sendte Ministeriet Sagen til Konsistoriums Erklæring, og efter at have indhentet en Erklæring af 21de s. M. fra Universitetets Kvæstor indstillede Konsistorium under 23de s. M. til Ministeriet, »at der paa forventet Tillægsbevilling for indeværende Finansaar under Universitetets Udgiftspost 9. a. 1., Vedligeholdelsesudgifter, udover det ved Finansloven for 1911—12 til Vedligeholdelsesarbejder vedrørende de lægevidenskabelige Institutter ved Rigshospitalet bevilgede Beløb, tillades udredet

indtil 3,250 Kr. til Afholdelsen af Vedligeholdelsesarbejder ved de nævnte Institutter, nemlig:

Til patologisk-anatomisk Institut	1,200	Kr. 00	Øre.
- farmakologisk Insitut	866	— 67	—
- Institutet for almindelig Patologi	866	— 67	—
- retsmedicinsk Institut	316	— 66	—

I alt . . . 3,250 Kr. 00 Øre.«

Bevillingen blev meddelt paa Tillægsbevillingsloven for 1911—12, jfr. Anmærkningerne til Forslaget S. 59, Rigsdagstidende for 1911—12, Till. A, Sp. 4001—02.

— Under 28. Juni 1911 meddelte Ministeriet Formanden for den nævnte Byggekomité, Professor, Dr. med. & scient. C. J. Salomonsen, Bemyndigelse til foreløbig at anvise Beløb til Udbetaling af det til Vedligeholdelsesarbejder ved Universitetets lægevidenskabelige Institutter under Universitetets Udgiftspost 9. a. 1. bevilgede Beløb, indtil der maatte blive truffet Bestemmelse om Henlæggelse af de paagældende Bygninger under et Bygningsinspektorat.

b. *Det fysiologiske Laboratorium.*

Under 6te Januar 1911 indsendte Konsistorium til Ministeriet et af det lægevidenskabelige Fakultet under 21de December 1910 anbefalet Andragende fra Bestyreren for Universitetets fysiologiske Laboratorium, Professor, Dr. med. & scient. Chr. Bohr, saalydende:

»Undertegnede tillader sig herved at andrage det høje Ministerium om, at der maa blive søgt bevilget de fornødne Midler til, at der fra 1. Februar 1911 ved Universitetets fysiologiske Laboratorium kan blive antaget en Laboratoriebetjent samt en ikke videnskabelig Medhjælper.

Laboratoriets ikke videnskabelige Betjening er ikke udvidet siden Laboratoriets Oprettelse og bestaar endnu af en enkelt Laboratoriebetjent, der foruden at gaa til Haande ved det daglige Arbejde tillige fungerer som Mekaniker ved Forarbejdelse og Reparation af mindre Apparater samt som Staldmester og Fyrbøder.

Laboratoriets Drift og Antallet af de i Brug værende Lokaler har derimod selvfølgelig i Tidens Løb efter de stigende Krav maattet udvides i en meget betydelig Udstrækning. Det kan i saa Henseende særligt fremhæves, at Indførelsen af de ved Eksamensordningen paabudte obligatoriske Kursus i fysiologisk Kemi for samtlige medicinske Studerende nødvendigvis har medført en stærk Forøgelse af Driften og de til Undervisning benyttede Lokaler. Antallet af Studerende ved de omtalte Kurser har i Aaret 1910 været 95 og vil for det kommende Aar overstige 100. Da Laboratoriets Undervisningspersonale og Pladsforhold ikke tillader, at de enkelte Hold overstiger 20 til 30 Deltagere, har det været nødvendigt at dublere Kurserne, saaledes at Øvelseslaboratoriet maa holdes i Gang for to sideordnede Hold saavel i Foraars- som i Efteraarshalvaaret; ogsaa herved er Arbejdet for den ikke videnskabelige Betjening vokset overordentligt stærkt.

Da Laboratoriet ikke er forsynet med Centralvarme, maa Laboratoriebetjenten, der som ovenfor meddelt ogsaa fungerer som Fyrbøder, foruden sit øvrige Arbejde i Vintertiden tillige daglig indfyre og passe 15 Kakkelovne.

Det vil forstaaes, at det mangeartede betydelige Arbejde, der saaledes paahviler Laboratoriebetjenten, i Længden er for opslidende, og at det trods den største Pligtopfyldelse og Dygtighed fra den nuværende Betjents Side ikke har været muligt for ham at tilfredsstille de Krav, der saaledes stilles. Ogsaa paa Laboratoriets Leder har de herved fremkaldte Arbejdsforhold i de senere Aar maattet virke trættende og anstrængende.

For en passende Bestridelse af den daglige Drift saavel som for Vedligeholdelsen af det i Aarenes Løb samlede meget værdifulde videnskabelige Materiel maa det derfor anses for nødvendigt, at Laboratoriets Betjening forøges, hvilket formentlig passende vil kunne ske ved, at der ansættes endnu en Laboratoriebetjent samt en ikke videnskabelig Medhjælper, begge fra 1. Februar 1911, til hvilket Tidspunkt det nye Undervisningsaar begynder.

Hvad Lønningen angaar, tillader jeg mig at foreslaa, at Laboratoriebetjentens Lønning i Overensstemmelse med hvad Tilfældet gennemgaaende er ved de øvrige medicinske Institutter sættes til 1100 Kr. aarlig, samt at den ikke videnskabelige Medhjælper i Analogi med hvad Tilfældet er ved Instituttet for almindelig Patologi, det patologisk-anatomiske Institut og det farmakologiske Institut, ved hvilke Institutter en saadan Assistance er bevilget, ansættes til 1200 Kr. aarlig.«

I Skrivelse af 6te Januar 1911 indstillede Konsistorium under Henvisning til en Erklæring af 5te s. M. fra Kvæstor,

»at der ved Ændringsforslag til Finanslovsforslaget for 1911—12 under Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum efter Lov af 12te April 1892 § 8, søges bevilget dels et Beløb af 1100 Kr. til Lønning af en Betjent ved det fysiologiske Laboratorium, dels et Beløb af 1200 Kr. til ikke videnskabelig Assistance ved det nævnte Laboratorium, og

at der paa forventet Tillægsbevilling for indeværende Finansaar under Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum efter Lov af 12te April 1892 § 8, tillades afholdt dels et Beløb af 183 Kr. 34 Ø. som Lønning for en Betjent ved fysiologisk Laboratorium i Maanederne Februar og Marts 1911, dels et Beløb af 200 Kr. til ikke videnskabelig Assistance ved det nævnte Laboratorium i de paagældende to Maaneder.«

Efter at Professor Bohr den 3die Februar 1911 var afgaaet ved Døden, indsendte Konsistorium under 16de s. M. med sin Tilslutning et fornyet Andragende af 14de s. M. fra det lægevidenskabelige Fakultet, hvori dette under Henvisning til de ved Professor, Dr. med. & scient. Chr. Bohrs pludselige Død forandrede Forhold paany indtrængende anbefalede det af Prof. Bohr indgivne Andragende om, at der maatte blive søgt bevilget de fornødne Midler til en Forøgelse af den ikke videnskabelige Assistance ved Universitetets fysiologiske Laboratorium. Fakultetet fremhævede deri de søgte Bevillingers store Betydning for Laboratoriets Arbejde i Almindelighed og for Undervisningen i Særdeleshed og henledede

Opmærksomheden paa, at saavel Universitetets Institut for almindelig Patologi som det patologisk-anatomiske Institut var forsynede med saadanne to Bestillingsmænd som dem, om hvilke der nu ansøgte fra det fysiologiske Laboratorium, i hvilket baade det videnskabelige Arbejde og Undervisningsarbejdet var lige saa omfangsrigt som i de to nævnte Institutioner.

Ved Tillægsbevillingsloven for 1910—11, jfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg B. Sp. 1643—46, blev der under Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, bevilget 383 Kr. 84 Ø. til Lønning for en Betjent samt til ikke videnskabelig Medhjælp ved det fysiologiske Laboratorium for Februar og Marts 1911, og ved Ændringsforslag til 3die Behandling af Finansloven for 1911—12, jvfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg B. Sp. 1159—62, blev den nævnte Konto forhøjet med 2300 Kr., nemlig 1100 Kr. til Lønning for en Betjent og 1200 Kr. til ikke videnskabelig Medhjælp.

c. Det normal-anatomiske Museum.

(Jvfr. Aarbog 1909—10, S. 1024—33 og 1103.)

Ved Finansloven for 1911—12, jvfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg A. Sp. 1173—74, blev Universitetets Udgiftspost 4., Særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet, Underkonto d., til konserverende Behandling af Lig som Materiale ved Forelæsninger samt ved de studerendes Øvelser i Dissektion og kirurgiske Operationer, forhøjet med 350 Kr. til 1350 Kr., som en Følge af den ved Lov Nr. 96 af 8. Maj 1908 bevirkede forøgede Udgift ved Forbruget af ren Spiritus.

d. Det patologisk-anatomiske Institut.

I Anledning af Aabningen af Instituttets Nybygning ved Rigshospitalet skænkede Professor E. A. Homén, Helsingfors, samtlige Arbejder udgaaede fra det patologiske Institut i Helsingfors, indbundne i overordentlig smukke Bind, som Gave til Instituttet. Det lægevidenskabelige Fakultet sendte under 7de September 1910 Professor Homén en Takskrivelse for Gaven.

— Fra fhv. Overkirurg, Dr. med. S. Saxtorph modtog Instituttet som Gave en større og meget værdifuld Samling patologisk-anatomiske Præparater, bestaaende af Blæresten, Urinvejskonkrementer af anden Art, Galdesten, Svulster, Knoglepræparater og deslige, og fra Overkirurg, Professor, Dr. med. E. A. Tscherning modtog Instituttet en lignende Gave. Det lægevidenskabelige Fakultet sendte under 10de April 1911 Dr. Saxtorph og Professor Tscherning Takskrivelser for Gaverne.

— Ved Tillægsbevillingsloven for 1910—11, jvfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg B. Sp. 2141—42 og 2185—86, blev Instituttets Konto for det paagældende Finansaar forhøjet med 400 Kr., jvfr. Aarbog 1909—10, S. 1097—98.

e. Det farmakologiske Institut.

Ved Tillægsbevillingsloven for 1910—11, jvfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg B. Sp. 2141—42 og 2185—86, blev Instituttets Konto forhøjet med 533 Kr. 33 Ø., jvfr. Aarbog 1909—10, S. 1097—98.

f. Instituttet for almindelig Patologi.

Ved Skrivelse af 9. Februar 1911 bifaldt Ministeriet, at der af Universitetets Udgiftspost 10., Ekstraordinære Udgifter, blev udredet et Beløb af 100 Kr. som Gratiale en Gang for alle til Enke Stine (Kirstine) Hansen, som paa Grund af Svagelighed havde maattet opgive sin Stilling som Rengøringskone ved Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi ved dettes Flytning og Udvidelse.

— Ved Tillægsbevillingsloven for 1910—11, jvfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg B. Sp. 2141—42 og 2185—86, blev Institutets Konto for det paagældende Finansaar forhøjet med 173 Kr. 34 Ø., jvfr. Aarvog 1909—10, S. 1097—98.

g. Det hygiejniske Institut.

(Jvfr. Aarvog 1909—10, S. 1098—1101 og ovenfor S. 26—27.)

Fra Ministeriet modtog det lægevidenskabelige Fakultet under 17de Maj 1911 følgende Skrivelse:

»Fra Justitsministeriet har nærværende Ministerium modtaget Meddelelse om, at nævnte Ministerium ved Skrivelse af 6te d. M. har antaget Docent ved Københavns Universitet, Dr. med. Alfred Vilhelm Erland Erlandsen som Konsulent i Hygiejne ved Sundhedsstyrelsen og agter at antage ham som Lærer i Hygiejne ved et Fortsættelseskursus for Embedslæger, som afholdes i Henhold til Bevilling paa Finansloven for indeværende Finansaar § 26 III Nr. 39.

Samtidig har Justitsministeriet forespurgt, om der haves noget at erindre mod, at Docent Erlandsen lader denne sidste Undervisning foregaa i de Lokaler, han iøvrigt benytter til sin Undervisning, saaledes som det har været tilladt den tidligere Docent i Hygiejne Dr. med. Schierbeck.

I Anledning heraf skal Ministeriet tjenstligt udbede sig Fakultetets Ytringer herom behageligt meddelte.«

Fakultetet svarede under 19de s. M., at det intet havde at indvende mod, at de nævnte Lokaler blev benyttet paa den angivne Maade.

— Under 23de Maj 1911 indsendte Konsistorium til Ministeriet et Andragende af 16de s. M. fra det lægevidenskabelige Fakultet, hvori dette paa Foranledning af Docent, Dr. med. Alfr. Erlandsen, der, jvfr. ovenfor, var blevet ansat som Konsulent i Hygiejne under Sundhedsstyrelsen, anholdt om, at det maatte blive ham tilladt at udføre de videnskabelige Undersøgelser, som af Sundhedsstyrelsen henvistes til ham, paa Universitetets hygiejniske Laboratorium, dog paa Betingelse af, at alle Udgifter ved disse Undersøgelser afholdtes af Sundhedsstyrelsen. Konsistorium medgav Andragendet sin anbefaling, navnlig under Hensyn til, at det af Fakultetet var anført, at saadanne Undersøgelser ogsaa kunde være til Gavn for Universitetsundervisningen i Hygiejne.

Under 8de December 1911 modtog det lægevidenskabelige Fakultet derefter fra Ministeriet en Skrivelse, saalydende:

»Efter at have brevvekslet med Justitsministeriet angaaende Fakultetets Skrivelse af 16de Maj d. A. om Udførelse af de Docent ved Københavns Universitet Dr. med. Alfred V. E. Erlandsen som Konsulent i

Hygiejne ved Sundhedsstyrelsen paahvilende videnskabelige Undersøgelser paa Universitetets hygiejniske Laboratorium og om Afholdelse af Udgifterne derved skal Ministeriet ikke undlade herved at meddele Fakultetet til behagelig Efterretning, at Justitsministeriet under 1ste d. M. har meddelt nærværende Ministerium, at det ikke ved Bestemmelsen i den under 15. Juni f. A. stadfæstede Instruks for Sundhedsstyrelsen*) § 8, 3die Stykke om, at det paahviler Sundhedsstyrelsens Konsulent i Hygiejne at foretage eller foranledige foretaget saadanne videnskabelige Undersøgelser vedrørende hygiejniske Forhold Landet over, som Sundhedsstyrelsen maatte anse for fornødne til Besvarelse af foreliggende Spørgsmaal samt til Fremsættelse af Forslag til hygiejniske Forbedringer, har været tilsigtet at paalægge Konsulenten Arbejder, hvortil der skal ydes Tilskud af de til Sundhedsstyrelsens Virksomhed bevilgede Midler ud over de eventuelt til Konsulentens Rejser ydede Dagpenge og Befordringsgodtgørelser, ligesom der ej heller paa Sundhedsstyrelsens Budget er optaget noget Beløb dertil.«

h. Det retsmedicinske Institut.

Under 14de December 1910 modtog det lægevidenskabelige Fakultet fra Politidirektøren i København en Skrivelse, hvorefter de legale Obduktioner fremtidig vil være at foretage paa Rigshospitalet i Stedet for som hidtil paa Set. Johannes Stiftelse.

De paagældende Obduktioner blev af Rigshospitalet henlagt til Instituttet, der efter derom truffet Aftale foranstalter Ligene transporteret fra Set. Johannes Stiftelsen til Instituttet og tilbage.

— Under 9de Marts 1911 indsendte det lægevidenskabelige Fakultet til Ministeriet en af dette begæret Udtalelse om et af Sundhedsstyrelsen fremsat Forslag om at lade de legale Obduktioner for Københavns Amts nordre og søndre samt Frederiksberg og Amager Birker udføre paa det retsmedicinske Institut ved Rigshospitalet (aftrykt i Sundhedsstyrelsens Aarsberetning for 1911, S. 1—2). Fakultetet udtalte, at det fuldtud kunde tiltræde Sundhedsstyrelsens Forslag og betragtede dets Udførelse som en stor Vinding for Undervisningen af Studerende og Embedslæger, foruden at Retsvæsenet derved sikredes de bedste Betingelser for at erholde Oplysninger ved Obduktionerne. Der vilde fra Instituttets Side intet være til Hinder for at opfylde de af Sjællands Stiftamt udtalte Ønsker om, at der tilsikredes Øvrigheden Adgang til at overvære Obduktionen og Medbestemmelsesret ved Fastsættelsen af Tiden for Obduktionens Foretagelse. Fakultetet betragtede det som selvfølgelig, at den saaledes foreslaaede Ordning for saa vidt bevarede et Præg af Midlertidighed, som en eventuel ny Ordning af Embedslægevæsenet kunde tænkes at give Anledning til nye Overvejelser.

Fra Ministeriet modtog Fakultetet derefter under 9de Juni 1911 en Skrivelse, saalydende:

»Paa Justitsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det under 30. f. M. behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst

*) Aftrykt i Lovtidende 1910 A. S. 817—25.

at bifalde, at de Fysikus for Sjællands nordre og søndre Birker, samt Frederiksberg og Amager Birker paahvilende Forretninger indtil videre overdrages Professoren i Retslægevidenskab ved Københavns Universitet som Leder af Universitetets retsmedicinske Institut og udføres paa dette Institut saaledes:

at der, naar Instituttets Leder eller vedkommende Stads- eller Distriktslæge maatte være forhindret, i Stedet fungerer en af de ved Institutet ansatte Assistenten,

at der af det Honorar af 16 Kr., som ifølge Cancelli-Plakat for Danmark for Lægers Forretninger for det Offentlige af 4de Oktober 1825 er tillagt de ved en Obduktionsforretning fungerende Læger til lige Deling, altid udbetales Halvdelen eller 8 Kr. til Fysikus for Sjællands nordre Landfysikat, saalænge den nuværende Indehaver beklæder dette Embede, medens Betalingen bortfalder ved Personskifte i Embedet,

at den anden Halvdel af Honoraret udbetales vedkommende Stads- eller Distriktslæge, dersom han fungerer ved Obduktioner, medens den i modsat Fald ikke kommer til Udbetaling, og

at der i det i det hele ved Obduktionernes Foretagelse forholdes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i §§ 10—14 i Instruktionerne af 4de Marts 1818, hvorefter henholdsvis samtlige Stifts- og Landfysici og samtlige Distrikts-Chirurger i Danmark sig i deres Embeder skal rette og forholde.«

— Ved Ministeriets Skrivelse af 4de Maj 1911 blev Instituttets Konto for Finansaaret 1910—11 tilladt overskredet med 283 Kr. 17 Ø., jvfr. Aarvog 1909—10, S. 1097—98.

i. Det dermatologiske Laboratorium paa Kommunehospitalet.

(Jvfr. Aarvog 1902—03, S. 545—46 og ovenfor S. 27—28.)

Da det til Kommunehospitalet hidtil knyttede dermatologiske Laboratorium paa Kommunehospitalet fra 1ste Maj 1911, da Afdelingen for Hud- og Kønssygdomme ved Rigshospitalet blev aabnet, ikke længere blev benyttet til Undervisning for de Studerende, blev det hidtil ydede Tilskud af 1000 Kr. aarlig paa Finansloven for 1911—12, jvfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg B. Sp. 1175—76 nedsat med $\frac{11}{12}$ til 83 Kr. 34 Ø. og bortfaldt paa Finansloven for 1912—13.

k. Den oftalmologiske Klinik paa Rigshospitalet.

Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 27de Marts 1911 et med dettes Anbefaling ledsaget Andragende af s. D. til Ministeriet fra Professor i Oftalmologi, Dr. med. M. Tscherning, saalydende:

»Undertegnede tillader sig herved ærbødigst at andrage det høje Ministerium om Bevilling af en Sum paa 1400 Kr. aarlig paa Universitetets Konto, til Ansættelse af en Mekaniker ved Laboratorierne under det oftalmologiske Professorat.

Jeg skal i den Anledning til Motivering fremhæve, at Udgifterne til Ansættelsen af en saadan Mekaniker formentlig i det væsentlige vil komme til at bære sig selv ved Besparelser paa andre Omraader, idet Reparationer og Ændringer ved de Universitetet tilhørende fysiologisk-optiske Instrumenter allerede nu lægger Beslag paa en ikke helt ringe Sum, skønt de delvis udføres af de paa Rigshospitalet ansatte Haandværkere. Endvidere vil i Fremtiden Nyanskaffelser af Instrumenter, der i stadig stigende Grad finder Anvendelse til klinisk Brug og særlig spiller en stor Rolle for Undervisningen, være nødvendige. Ansættelsen af en Mekaniker vil bevirke, at disse Nyanskaffelser vilde kunne indskrænkes i en meget betydelig Grad. Endelig skal det fremhæves, at det er en Betingelse for et effektivt videnskabeligt Arbejde paa den fysiologiske Optiks Omraade, at et nøje Samarbejde med den instrumentfremstillende Mekaniker kan finde Sted, saaledes som det kun er muligt, naar han er fast knyttet til Laboratoriets Værksteder og lidt efter lidt faar Indsigt i de ganske specielle Forordringer, der stilles, og som ellers vilde nødvendiggøre, at Arbejdet maatte udføres i Udlandet.«

Konsistorium indhentede i den Anledning en Erklæring af 31te s. M. fra *Kvæstor*, saalydende:

»I Skrivelse af 28de d. M. har Konsistorium udbedt sig Universitetskvæsturens Ytringer meddelte med Hensyn til det hermed tilbagefølgende, af det lægevidenskabelige Fakultet anbefalede Andragende, hvori Professor i Oftalmologi, Dr. med. Tscherning anholder om, at der maa blive søgt bevilget et Beløb af 1400 Kr. under Universitetets Budget til Ansættelse af en Mekaniker under det oftalmologiske Professorat.

Paa Finansloven for 1910—11, jvfr. Rigsdagstidende for 1909—10, Tillæg A. Sp. 1275—76, er under Universitetets Udgiftspost 7. c. bevilget et Beløb af 4200 Kr., nemlig 3000 Kr. som Godtgørelse til Professoren i Øjensygdomme for det til Undervisningen fornødne Lokale, videnskabelige Apparater og Hospital, og 1200 Kr. til Lønning af en klinisk Assistent under Professoratet i Øjensygdomme. Med Hensyn til denne Bevilling skal nærmere anføres følgende:

Ved Finansloven for 1882—83*) blev der første Gang bevilget et Beløb af 3000 Kr. til en Docent i Oftalmologi, saaledes at 2000 Kr. heraf var Honorar til en midlertidig Docent og 1000 Kr. Godtgørelse til ham for det til Undervisningen fornødne Lokale, videnskabelige Apparater og Hospital. Efter at Docentpladsen paa Universitetets Budget for 1888—89 var bleven normeret som Professorat, blev ovennævnte Godtgørelse i Universitetets Budget for 1892—93**) bevilget med 1800 Kr. Ved Finansloven for 1901—02***), jvfr. Rigsdagstidende for 1900—01, Tillæg A. Sp. 1153—54, blev endelig den paagældende Godtgørelse forhøjet med 1200 Kr. til 3000 Kr. Ved Finansloven for 1899—1900†), jvfr. Rigsdagstidende for 1898—99, Tillæg A. Sp. 1087—88, er der derhos ekstra-

*) Aarbog 1881—82, S. 150—59.

**) Aarbog 1891—92, S. 959.

***) Aarbog 1900—01, S. 789—90.

†) Aarbog 1898—99, S. 83.

ordinært bevilget et Beløb af 1500 Kr. til Anskaffelse af forskellige Apparater og Instrumenter til Brug ved Undervisningen i Oftalmologi, saaledes at disse bliver Universitetets Ejendom.

Ved Finansloven for 1911—12, jvfr. Rigsdagtidende for 1910—11, Tillæg A. Sp. 1185—86, er imidlertid Universitetets Udgiftspost 7. c. kun normeret med 1200 Kr. som Lønning til en klinisk Assistent under Professoratet i Øjensygdomme, idet Kontoens hidtidige Beløb er nedsat med det tidligere som Godtgørelse til vedkommende Professor for det til Undervisningen fornødne Lokale, videnskabelige Apparater og Hospital bevilgede Beløb af 3000 Kr.*) under Hensyn til, at Undervisningen i Øjensygdomme nu foregaar paa Rigshospitalets Afdeling for Øjensygdomme.

I det ommeldte, af Professor, Dr. Tscherning indgivne Andragende er der anholdt om Bevillingen af 1400 Kr. aarlig under Universitetets Budget til Lønning af en Mekaniker ved Laboratorierne under det oftalmologiske Professorat. Det er af Professor Tscherning i saa Henseende anført, at Reparationer og Ændringer ved de Universitetet tilhørende fysiologisk-optiske Instrumenter allerede nu lægger Beslag paa en ikke helt ringe Sum, skønt de delvis udføres af de paa Rigshospitalet ansatte Haandværkere. Endvidere vil det blive nødvendigt i Fremtiden at anskaffe et betydeligt Antal nye Instrumenter, hvilke Anskaffelser vil blive ret kostbare. Saafremt saavel forefaldende Reparationer og en væsentlig Del af de nødvendige ny Instrumenter kunde udføres af en til vedkommende Laboratorium knyttet Mekaniker, der kunde arbejde under Professorens umiddelbare Tilsyn og Vejledning, vilde derved kunne indvindes en ikke ringe Fordel baade i videnskabelig og økonomisk Henseende. Det er navnlig herved fremhævet, at man, naar en saadan Mekaniker havdes til Raadighed, i betydeligt Omfang vilde kunne undgaa Udgifter til Nyanskaffelser og Reparationer, af hvilke man ellers nødvendigvis maa lade en Del foretage i Udlandet.

Efter det saaledes foreliggende vil Ansættelsen af en Mekaniker som ansøgt formentlig findes i høj Grad tilraadelig, men efter hvad der foran er anført om den historiske Udvikling af de under Universitetets Udgiftspost 7. c. givne Bevillinger kan man ikke skønne rettere, end at Bevillingen af det til Lønning af Mekanikeren fornødne Beløb ikke hører hjemme under Universitetets Budget. Ved Finansloven for 1911—12 er, som anført, den hidtil bevilgede Godtgørelse for Lokale, *videnskabelige Apparater* og Hospital paa 3000 Kr. bortfaldet, idet Undervisningen i Øjensygdomme nu foregaar paa Rigshospitalet, der følgelig maa bære de af Undervisningen følgende Udgifter, derunder ogsaa Udgifterne til Nyanskaffelser og Reparationer. De Bespærelser, der skulde indvindes paa de sidst ommeldte Udgifter ved Ansættelsen af en Mekaniker, vil derfor komme Rigshospitalet og ikke Universitetet til Gode, og det er formentlig som Følge deraf naturligt, at Lønningen til Mekanikeren falder Rigshospitalets og ikke Universitetets Budget til Byrde. Det synes ikke at kunne gøre nogen Forandring heri, at de nu tilstedeværende Instrumenter i hvert Fald

*) Dette Beløb er ikke kommet til Udbetaling efter Professor Bjerrums Afgang 1ste Februar 1910, idet Professor Tscherning fra sin Ansættelse har virket ved Rigshospitalets Afdeling for Øjensygdomme.

delvis er Universitetets Ejendom. Det er tværtimod en Fordel for Hospitalet at have disse Instrumenter til Raadighed saalænge de endnu kan benyttes, og det er derfor rimeligt, at Udgifterne ved forefaldende Istandsættelser af dem — enten ved en fast Mekaniker eller paa anden Vis — betales af Hospitalet. Man mener derfor efter det anførte at kunne tilraade en Henvendelse til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at Udgiften til Lønning af en Mekaniker til Raadighed for Professorens i Oftalmologi søges bevilget under Rigshospitalets Budget.

Sluttelig skal man ikke undlade at bemærke, at saafremt Lønningen til Mekanikeren skulde optages under Universitetets Budget, burde den formentlig foreslaas normeret med 1400 Kr. aarlig, stigende hvert 4de Aar med 200 Kr. til 2000 Kr. i Lighed med Lønningen til Mekanikeren ved det farmakologiske Institut, jvfr. Rigsdagstidende for 1909—10, Tillæg B. Sp. 943—44.«

Under 3die April 1911 indsendte Konsistorium Professor Tschernings Andragende, ledsaget af Fakultetets og Kvæstors Udtalelser, til Ministeriet, idet *Konsistorium* i Skrivelse af s. D. udtalte følgende:

»Som Fakultetet kan Konsistorium anbefale Professor Tschernings Andragende om Ansættelse af en Mekaniker, men maa med Kvæstor være enig i, at Lønningen til denne Mekaniker, saaledes som Forholdene nu er ordnede, jvfr. Rigsdagstidende for 1910—11, Tillæg A. Sp. 1185—86, og Kvæstors Skrivelse, ikke bør afholdes under Universitetets Budget. Konsistorium skal særlig fremhæve, at der ikke af Universitetet afholdes nogen Udgift til de af Professor Tscherning nævnte Laboratorier. Ligesom derfor de Instrumenter, der skal fremstilles af Mekanikeren, maa antages at ville blive fremstillede for Rigshospitalets Regning og blive dettes Ejendom, og ligesom de af Professor Tscherning nævnte Besparelser vil komme Rigshospitalet til Gode, saaledes maa man ogsaa anse det for rettest, at de med Mekanikerens Ansættelse forbundne Udgifter falder Rigshospitalet og ikke Universitetet til Last.«

Den ommeldte Lønning er ikke blevet bevilget.

k. *Andre Sager.*

Ved Skrivelse af 13de Juni 1911 bifaldt Ministeriet, at det under Universitetets Udgiftspost 4., Særegne Udgifter til det lægevidenskabelige Fakultet, Underkonto a., Til ordinære Udgifter, for 1910—11 bevilgede Beløb, 7000 Kr., overskredes med 366 Kr. 91 Øre mod fornøden Forklaring i Regnskabsoversigten. Overskridelsen hidrørte fra Stigning af Udgifterne til Brændsel, Gas og Elektricitet som Følge af den stærkt tiltagende Benyttelse af Lokalerne.

5. Det filologisk-historiske Laboratorium.

Aarsberetning 1910—11.

(Professor, Dr. J. L. Heiberg).

Laboratoriets Lærerraad har bestaaet af Professorerne Gertz, Steenstrup, Erslev, Høffding, Thomsen, Møller, Paludan, Jespersen, Nyrop, Heiberg, Fridericia, Dahlerup, Jónsson, Wilkens, Drachmann, V. Ander-

sen og Vedel, samt Docenterne Sandfeld Jensen, Olrik, Sarauw og Grønbech. Som Forstander fungerede Professor Heiberg.

Om Virksomheden kan meddeles følgende: I Efteraarshalvaaret 1910 holdt 7 Lærere 7 Øvelsesrækker med 13 Timer ugentlig; i Foraarshalvaaret 1911 holdt 9 Lærere 11 Øvelsesrækker med 19 Timer ugentlig, desuden Privatdocent Dr. phil. Jakob Jakobsen 1 Øvelsesrække med 2 Timer ugentlig. Til Laboratoriet havde i 1910—11 303 Studerende Adgang, og Laboratoriet har været aabent i 261 Dage. Den Protokol, som er fremlagt i Læsesalen, viser et samlet Antal Besøgende af 9991; i de Maaned, da der holdtes Øvelser, blev Læsesalen benyttet af ca. 54 Studerende daglig. Laboratoriet har i Aarets Løb modtaget Boggaver fra følgende Institutioner: Universitetet, Universitetsbiblioteket, Det kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket i Aarhus, Rigsarkivet, Statens statistiske Bureau, Det kgl. danske Videnskabernes Selskab, Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, Kommissionen for det arnamagnæanske Legat, Det philologisk-historiske Samfund, Redaktionen af Nordisk Tidsskrift for Filologi, Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse, Dansk Ingeniørforening, G. E. C. Gads Boghandel, Buchhandlung Alfr. Lorentz, Leipzig, og fra følgende enkelte Personer: Professorerne Gertz, Steenstrup, Erslev, Thomsen, Jespersen, Nyrop, Heiberg, Fridericia, D. Andersen, Dahlerup, Drachmann; Forstander Dr. phil. G. Forchhammer, Nyborg, Rektor em. Dr. phil. J. N. G. Forchhammers Arvinger, Cand. mag. E. Spang Hanssen, Professor Dr. phil. & theol. Edv. Lehmann, Berlin, Dr. phil. Johs. Lindbæk, Dr. phil. Hans Ræder, Sognepræst H. Saxlund, Akerø, Norge, Dr. phil. G. Schütte, Stud. mag. G. R. Vøhtz, Professor em. Dr. phil. H. G. Zeuthen.

I Aarets Løb er Bogsamlingen forøget med 884 Bind, deraf 421 nye Værker, fordelte paa Afdelingerne saaledes:

Fælles	14 Værker,	62 Bind.
Nordisk	37 —	76 —
Tysk	106 —	323 —
Engelsk	45 —	70 —
Romansk	22 —	47 —
Klassisk	90 —	152 —
Sprog, Alm. og sammenlignende	19 —	27 —
Historie	52 —	78 —
Filosofi	36 —	49 —
I alt	421 Værker,	884 Bind.

Den aarlige Bevilling paa 3500 Kr. er anvendt saaledes:

A. Assistance, Rengøring m. m.	784 Kr. 00 Ø.
B. Papir, Porto, Inventar m. m.	235 — 80 —
C. Bogindkøb	1549 — 82 —
D. Indbinding	930 — 38 —
	<hr/> 3500 Kr. 00 Ø.

6. Den botaniske Have.

a. Aarsberetning 1911.

(Direktør, Professor, Dr. Eug. Warming).

A. Haven i snævrere Forstand.

(Botanisk Gartner Axel Lange).

1. *Frilandsanlægget*. Busketterne og Kvartererne er gravede og holdte rene som sædvanlig. Gangen paa Nordsiden af Stenhøjen er bleven makadamiseret, og der er langs dens Sider sat 78,5 m Rendesten med underjordisk Afløb til en Brønd ved Væksthus Nr. 13; dertil er anvendt 23,5 m 10 cm glaserede Rør. Paa Mistbænkepladsen ved Avnbøgehækken, omkring Akvariet, er sat 11,5 m Rendesten. Haven ved Gartnerboligen er omlagt, og Gangene er makadamiserede. I alt er der i det forløbne Aar makadamiseret 289 □ m Gang. En Trappe er lagt fra Kørebanen op til Dame-Toilettet og en ny Trappe er lavet ved Akvariet. Rabatten omkring Springvandsbassinet er gjort 0,2 m bredere. Jordmagasinet og den øvrige Plads bag Væksthusene er bleven afgrænset mod den øvrige Have ved (mod Vest) 7 m Bølgeblikshegn og 17,5 m Stakit og (mod Øst) ved 9,3 m Stakit. Ved Lonicera og Prunus-Buskettet er lavet 6 ny Bænke. Til de af Direktør C. Jacobsen opstillede Afstøbninger af antike Kunstværker har Giveren i Aar anskaffet Granitsokler.

Vandforbruget af filtreret Vand har været 52,400 Tdr.; der har saaledes ingen Afgift været at erlægge. For at holde Søen i den rette Vandstandshøjde har Pumpen været benyttet 89 Gange i tilsammen 564 Timer, heraf er der i 179 Timer fyret under Kedlerne for Pumpningen alene.

2. *Soro Arboret*. Arbejdet har i Aarets Løb indskrænket sig til Renholdelse af Planteskolerne og de til Arboret udlagte Arealer. Nogle enkelte Planter er sendt tilbage til Botanisk Have.

3. *Væksthusene*. I Bagskuret til Formeringshuset var Lysforholdene mindre gode; for at bøde herpaa er der i Taget blevet indlagt et Vindue. I Formeringshuset er de Stativer, som bærer Skiferpladerne, blevet fornyede. Rørene under Glastaget i Nr. 14 er blevet maledede. Som sædvanlig har der fundet et Eftersyn af Rørledningerne Sted i Sommerens Løb, bl. a. er 114 Haner og Unioner slebne, og 9 ny Haner er paasatte. I Orchidéhuset har i Aarets Løb 107 Arter af Orchideer været i Blomst. I Anledning af at »Nattens Dronning« blomstrede, var Husene aabne for Publikum 3 Gange fra Kl. 6½ — 8½, og blev i alt besøgt af ca. 2000 Personer.

4. *Bygningerne*. I Museumsbygningen er Gulvet i Nr. 4 malet og Gulvene i flere af Arbejdsværelserne samt Trappen blevet ferniserede. Væg og Loft i Nr. 24 er malet og hvidtet. Paa Bygningen er anbragt en ny Flagstang.

I Laboratoriebygningen er Trappen bleven ferniseret. De smaa Trapper, som fører fra Haven ned til Lyskasserne omkring Laboratoriebygningen, var vanskelige at færdes paa, navnlig i glat Føre, de er i Aar blevet erstattede med bredere Trappetrin, og der er anbragt Gelænder ved den ene Side. I Gartnerboligen er anbragt to Brændekakkelovne; det udvendige Træværk er malet, og Frøstuernes Gulve er blevet ferniserede. Paa Medhjælperboligens Skorstene er anbragt glaserede Piber for at forbedre Trækket. Et Værelse for en ugift Medhjælper er blevet istandgjort.

5. *Frø og Plantebytningen.* Fra 94 botaniske Haver og beslægtede Institutioner og 5 Private er modtaget 2860 Portioner Frø, og fra 19 botaniske Haver og 49 Private er modtaget 397 levende Planter og Stiklinger. Blandt Giverne af Frø og Planter kan nævnes: Direktør Andersen (Siam), Aquarieforeningen (Kbhvn.), Anlægsgartner Bentzen, Handlungartner Beyrodt (Berlin), Stiftsdame, Frk. v. Bornemann, Handlungartner Brandt (Stavtrup), Etatsraad M. Dessau, Seminarielærer Gadegaard (Lemvig), Revisor Hall, Cand. pharm. J. Hartz, Kgl. danske Haveselskab, Forstander Marius Jensen, F. Kleinnikel (Wien), Kunstmaler Chr. Krogh (Alaska), Adjunkt J. Lange (Ribe), Handlungartner C. V. Lange (Frederikssund), Grosserer N. W. Larsen (Kbhvn.), Thehandler Iversen & Larsen, Mag. art. M. Lorenzen (Holte), Skuespiller C. Meyer, Adjunkt Mortensen (Viborg), Skovrider Mundt (Sorø), Emil Nielsen (Argentina), Fru E. Nye-bølle (Kbhvn.), Direktør St. Nyeland, Marius Petersen (Holstebro), Fru Thekla Resvoll (Christiania), J. Th. Skovgaard, Gartner J. Steenberg, Dr. phil. W. Sørensen, Birkedommer Valeur, Vilmorin Andrieux & Co. (Paris), Hr. Vorbeck (Kbhvn.), Blomsterhandler H. Wasastjerna (Helsingfors) og af Havens Personale: Medhjælper Andersen, Dr. phil. Børgesen, Gartnerne L. Hultqvist og Lambret, Bot. Gartner Lange, Gartner Max Madsen, Dr. phil. Ostenfeld, Docent Raunkiær og Undergartner A. Ulleriks.

Fra Haven er afgivet 10,414 Portioner Frø til 100 botaniske Haver og 75 Skoler, Institutioner og Havevenner. Af Stiklinger og levende Planter er afgivet 914 Stk. til 4 botaniske Haver og 61 Private.

Foruden til Universitetslærernes Forelæsninger, Øvelser og Eksaminer samt til den farmaceutiske Lærestalts og til Statens Lærerhøjskoles Undervisning i Botanik, er der af afskaarne Blomster afgivet 934 Portioner. Disse fordeler sig saaledes: 304 Portioner til Realskoler og Teknisk Skole, 162 Portioner til Kursus, 256 til Pigeskoler, 137 til Kommuneskoler, 46 til Manuduktører og 29 til Skolelærereksamen ude i Landet.

6. *Personalet.* Gartner Lange var paa Havens Regning i Juni Maaned en mindre Studierejse til de botaniske Haver i Hamburg, Bremen og Berlin. Medhjælper, Havebrugskandidat, Henry Nielsen forlod Havens Tjeneste med Udgangen af April, i hans Sted antoges Medhjælper Wilhelm Jensen. Opsynsmand P. Nielsen maatte paa Grund af svækket Syn søge sin Afsked med April Maanedes Udgang; han havde været i Havens Tjeneste siden 1885; i hans Sted antoges Havens mangeaarige Arbejdsmand Hans Christensen. Rengøringskone Dorothea Nielsen ophørte paa Grund af Alder med Oktober Maanedes Udgang; hun har gjort Tjeneste i Haven i 34 Aar.

7. *Forsøgshaven og Forsøgshuset.* Forsøgshaven har været benyttet af Professor W. Johannsen, Docent C. Raunkiær, Dr. phil. C. H. Ostenfeld, Dr. phil. O. Paulsen og Mag. sc. H. E. Petersen.

8. *Adgangskort* er udstedt til 35 Manuduktører og Lærere, til Dels med Adgang til Væksthuse, Stenhøjene og Mosen. Af Betalingskort er udstedt 1 Stk. til en enkelt Person. Adgangskort til at male i Haven og Husene er udstedt til 30 Personer. Adgangskort til Husene er udstedt til 10 Personer.

Adgangskort til Haven er af Bibliotekaren udstedt til 65 ministerielle og Universitetets Embedsmænd, Venner af Haven m. fl., 5 Botanikere, 27 Stud. mag., 1 Stud. polyt., 77 Stud. og Exam. pharm, 7 Lærere og Lærereinder, 23 Elever ved Statens Lærerkursus, 65 Seminarieelever og 9 Landbohøjskoleelever.

9. *Plantebestemmelsesarbejdet i 1911.* Der er foretaget ca. 250 Plantebestemmelser ved Mag. sc. Raunkiær, dels af Planter i Væksthusene, dels af Frilandsplanter; desuden er en Række Bestemmelser foretaget af botanisk Gartner A. Lange. Dansk Kvarter, Undervisningskvarteret og biologisk Kvarter er revideret, delvis ogsaa Staudekvarteret og enaarigt Kvarter.

B. Museet.

(Museumsinspektør, Dr. phil. C. Hansen Ostenfeld).

1. *Bestemmelses- og Konservatorarbejder.* a. Herbarierne. *Bestemmelsesarbejder:* Museumsinspektøren har bestemt grønlandske Planter samlede af Hr. P. Freuchen, Dr. Nordmann og Mag. M. P. Porsild, islandske Planter samlede af Dr. H. Jónsson og Kaptajn Heiberg-Jürgensen og en Mængde danske Planter samlede af forskellige. Endvidere har han bestemt de paa »Thor's Havundersøgelsestogt i Middelhavet indsamlede Fanerogamer, en Sending Vand-Fanerogamer fra Filippinerne og har revideret Slægten *Alectorolophus* i Petrograd-Museernes Herbarier. — Bestemmelsesarbejder i Herbarierne er endvidere udførte af Docent C. Raunkiær (Middelhavsplanter), Museumsassistent, Dr. Paulsen (varia), Docent, Dr. Kolderup Rosenvinge, Bibliotekar, Dr. F. Børgesen og Assistent, Mag. H. E. Petersen (Marine Alger), Mag. C. Christensen (Pteridophyter), Mag. O. Galløe (Likener), Cand. pharm. A. Hesselbo (Mosser), Mag. C. Ferdinandsen, Mag. Ø. Winge og Cand. pharm. J. Lind (Fungi).

Af udenlandske Botanikere, som har benyttet Samlingerne og deri foretaget Bestemmelser eller Revisioner, kan nævnes: Direktør, Dr. G. Bitter, Bremen (*Margyricarpus*); Apoteker A. Callier, Carolath (*Alnus*); Mr. W. G. Craib, Kew (*Siam-Planter*); Dr. H. Dahlstedt, Stockholm (*Tavaxacum*); Dr. E. L. Ekman, Stockholm (brasilianske Græsser); Professor, Dr. E. Gilg, Berlin (afrikanske *Connaraceæ*); M. H. Léveillé, Le Mans (Liebmann'ske *Oenotheraceæ*); Dr. A. Ludwig, Forbach i Lothringen (*Chenopodium*); Lektor, Dr. G. O. Malme, Stockholm (sydamerikanske *Asclepiadaceæ* og *Xyridaceæ*); Dr. A. Pascher, Prag (*Atropa*); Prof. Dr. Pax, Breslau (div. *Euphorbiaceæ*); Dr. F. Petrak, Weisskirchen (div. *Cirsia*); Director, Sir D. Prain, Kew (*Croton* af Forskål's Herbarium); Dr. Pilger, Berlin (*Liagora*); Prof. Dr. I. Urban, Berlin (*Beureria*); Dr. E. Wainio, Helsingfors (Likener fra Vestindien); Prof. Dr. O. Warburg, Berlin (*Ficus* af Forskål's Herbarium, diverse *Ficus* og div. Planter fra Siam).

Konservatorarbejder. I Dansk Herbarium er der indordnet nyt Materiale, ligeledes i Generalherbariets Fanerogamafdeling. Mag. Galløe har fortsat Ordningen af Likensamlingen, som endnu ikke er bragt i endelig Orden. I Bregnesamlingen og Mossamlingen har Mag. C. Christensen og Cand. Hesselbo indordnet forskelligt. Svampesamlingen, se under 1*.

Der er i Aarets Løb opklæbet 5983 Ark med Planter; alt nyt Herbarie-materiale er forgiftet med Sublimat.

I de ny indrettede Skabe i Nr. 14 er alle vore Algeherbarier flyttede ind, medens Likenerne er komne ind i Nr. 10. De øvrige Skabe i Nr. 14 benyttes foreløbig til at henlægge Herbarier, som ikke er bragte paa endelig Plads endnu.

b. Sprit- og Tørsamlingen. Som omtalt i forrige Aarsberetning (for 1910) blev hele Sprit- og Tørsamlingen omordnet; den sidste Part af dette betydelige Arbejde udførtes i indeværende Aar af Mag. Ferdinandsen, saaledes at denne Ordning nu er bragt til Ende. Der er foretaget en Del Bestemmelser i denne Samling og en stor Del nyt Materiale er indordnet.

c. Nyttesamlingen. En Del nyt Materiale er indordnet. Fore-spørgsler fra Københavns Toldvæsen og fra Dansk Frøkontrol samt fra Stein's Laboratorium (Cand. Hesselbo) er blevet besvarede.

I Kældervinduerne paa Façaden har i Sommerhalvaaret været udstillet Herbarieeksemplarer af de fleste af vore danske Træer og Buske.

1*. *Bestemmelses- og Ordningsarbejder udførte for den i 1909 bevilgede 5-aarige Sum til Ekstraarbejder.* Af Galatheasamlingerne har Museumsinspektøren bestemt Planterne fra Oahu, Borabora, Tahiti og Chusan (Kina).

Museumsassistent Dr. O. Paulsen, der ogsaa har anvendt næsten hele sin ordinære Arbejdstid til dette Arbejde, har af Liebmann's og Ørsted's centralamerikanske Samlinger bestemt eller ordnet følgende Familier: Rosaceæ, Saxifragaceæ, Rhamnaceæ, Platanaceæ, Nymphæaceæ, Phytolaccaceæ, Portulacaceæ, Polygalaceæ, Proteaceæ, Magnoliaceæ, Staphyleaceæ, Sabiaceæ, Cornaceæ, Chloranthaceæ, Connaraceæ, Melastomaceæ, Hamamelidaceæ, Hypericaceæ, Salicaceæ, Loranthaceæ, Cistaceæ, Capparidaceæ, Oenotheraceæ, Cucurbitaceæ, Combretaceæ, Cupuliferæ, Guttiferæ, Caryophyllaceæ, Vochysiaceæ, Crassulaceæ, Geraniaceæ, Hippocrateaceæ, Juglandaceæ, Lythraceæ, Nyctaginaceæ, Myrtaceæ, Papaveraceæ, Passifloraceæ, Olacaceæ, Rutaceæ, Simarubaceæ og Turneraceæ.

Assistent Ferdinandsen har fuldendt Ordningen af Generalherbariets Svampe, dog saaledes, at en Del senere tilkomne Samlinger endnu ikke er indordnede.

2. *Benyttelse af Museets Samlinger.* Følgende Botanikere har i Aarets Løb modtaget Materiale til Laans: Mr. A. Le Roy Andrews, Ithaca, New York (Originalekspl. af *Andreæa obtusifolia* Th. Jens.); Direktør Dr. Bitter (Solanum-Slægten); Apoteker A. Callier (Alnus; de fleste atter hjemsendte); Mr. W. G. Craib (Siam-Planter samlede af Dr. Hosseus; delvis atter hjemsendte); Dr. E. L. Ekman (brasilianske Gramineer; delvis atter hjemsendte); M. P. Hariot, Paris (*Sphacelaria reticulata* Lyngb.; atter hjemsendt); M. H. Léveillé (Liebmann'ske Oenotheraceæ; atter hjemsendte); Mag. A. Mentz, Viborg (arktiske Salices, Sprit-Materiale); Dr. Hjaln. Möller, Falun (Skand. Cryphæaceæ, Neckeraceæ og Thyidium); Dr. C. E. Moss, Cambridge (Salicornia); Dr. S. O. Malme (nogle syd. Xyridaceæ; atter modtagne); Dr.

A. Pascher (Atropa; atter hjemsendt); Prof. Dr. Pax (Generalherbariets Enphorbiaceæ; delvis atter modtagne); Mag. Henning E. Petersen, Kbhvn. (Spritmateriale af Araliaceæ); Prof. Dr. A. K. Schindler, Posen (Lespedeza); Prof. Dr. E. Warming (Spritmateriale af arkt. Rosaceæ og Primulaceæ og Herbariemateriale af sidstnævnte Familie).

Ældre Laan udestaar endnu hos følgende: Prof. Dr. O. Beccari, Firenze (Palmæ); Mr. Ralph Benedict, New York (Vittarieæ); Prof. Dr. J. Briquet, Gênevè (Labiatae); Dr. H. Dahlstedt (Taraxacum); Dr. O. Dammer, Berlin (Solana div. mexic.); Prof. Dr. O. Drude, Dresden (Amerikanske Ericineæ); Prof. Dr. F. Fedde, Berlin (nogle Papaveraceæ); Mag. H. Fogh, Kbhvn. (Spritmateriale af nogle Mosser); Direktør Dr. Goethart, Leiden (Velloisieæ); Dr. W. Heering, Altona (Baccharis); M. Hamet, Paris (Crassulaceæ); Apoteker C. Jensen, Hvalsø (nogle Mosser); Prof. Dr. F. Kamiensky, Odessa (Utricularia); Prof. Dr. F. Kränzlin, Berlin (Gesneraceæ); Dr. P. Kuckuck, Helgoland (nogle arktiske Alger); Dr. H. Lindberg, Helsingfors (Potamogeton); Prof. Dr. C. Lindman, Stockholm (Poa pratensis, Vernoniæ); Prof. Dr. Fr. Niedenzu, Braunsberg (Malpighiaceæ); Dr. A. Pascher (Hyoscyamus, Scopolia, Physochlæna); Mag. H. E. Petersen (Spritglas med Umbelliferæ); Prof. Dr. V. A. Poulsen, Kbhvn. (Hymenolichener og Saprofyter fra Java, Laguncularia, Linnæa); Prof. Dr. L. Radkofer, München (Sapindaceæ); Dr. B. L. Robinson, Cambridge, Mass. (Compositæ fra Central-Amerika); Dr. L. Rose, Washington (Liebmann's Umbelliferæ, Burseraceæ, Cactaceæ, Crassulaceæ); Docent Dr. L. Kolderup Rosenvinge (forsk. Havalger); Dr. H. Roos, München (mexikanske Urticæ); Mr. C. E. Salmon, Reigate (nogle Limonium); Prof. Dr. C. Sauvageau, Bordeaux (Stypocaulon, Cladostephus); Prof. Dr. H. Schinz, Zürich (Amarantaceæ); Prof. Dr. I. Urban (Olacaceæ et Rutaceæ americ.); Prof. Dr. O. Warburg (div. Ficus, mest amerikanske).

Af ældre Laan er følgende hjemkomne i Aarets Løb: fra Dr. Bitter Margyricarpus; fra Dr. Dahlstedt div. Taraxaca; fra Mag. C. Christensen div. Filices; fra Prof. Gilg afrikanske Connaraceæ; fra Prof. Dr. H. Glück (Heidelberg) Ranunculus flammula; fra stud. mag. Heide (Kbhvn.) arkt. Pinguiculæ; fra Dr. A. Ludwig div. Chenopodia; fra Dr. G. O. Malme div. Asclepiadaceæ fra Sydamerika; fra Mag. H. E. Petersen arkt. Juncaceæ; fra Dr. F. Petrak ekstraeuropæiske Cirsia; fra Dr. Pilger Slægten Liagora; fra Prof. Dr. I. Urban Slægten Beureria; fra Dr. Zahlbruckner (Wien) Materiale af Slægterne Haynaldia og Siphocampylos; fra Dr. E. Wainio Likener fra Central-Asien (Ove Paulsen), Koh Chang (Johs. Schmidt) og Vestindien (Børgesen, Raunkiær o. fl.), og fra Prof. Dr. O. Warburg Ficus fra Forskål's Herbarium, div. andre Ficus, samt hele Resten af Dr. Johs. Schmidt's Siam-Samling.

Museet har foruden af Havens og Museets eget Personale (9) været benyttet af en Del danske botanisk interesserede Personer eller Botanikere, som kortere eller længere Tid har arbejdet her; af disse kan nævnes: Mag. sc. C. Christensen, som har studeret Pteridophyta, Mag. sc. Ø. Winge og cand. pharm. J. Lind (Svampe), Mag. sc. O. Galløe (Likener), cand. pharm. A. Hesselbo (Mosser) og Dr. M. Vahl.

Følgende Udlændinge har besøgt Museet: Amanuensis Bernt Lyng, Kristiania; Dr. Oscar Hagem, *ibid.*; Dr. Erik L. Ekman, Stockholm; Fru Elisabeth Ekman, *ibid.*; Cand. Valentin Norlind, Lund; Dr. H. G. Simmons, *ibid.*; Dr. Carl Skottsberg, Upsala; Professor Dr. O. Rosenberg, Stockholm; Mr. H. Hamshaw Thomas, Cambridge; Mr. Humphrey G. Carter, *ibid.*; M. E. Fauré-Fremiet, Paris.

3. *Udsendelse af Dubletter fra Museet.* Der er uddelt 37 Eks. af Liebmann's Rosaceæ og 2 Fotografier til New York Botanical Garden; 122 Eks. af Schmidt's Siamplanter til Royal Botanic Gardens, Kew, England; 160 Eks. til Jardin de Botanique, Bruxelles; 19 store Laminariaceæ fra Grønland og Island til Professor W. A. Setchell, Berkeley (California); 3 Liebmann'ske *Cirsia* til Dr. F. Petrak, Weinkirchen; Dele af *Originalplanterne* af *Typha australis* Schum. et Thonn. til Professor J. B. Gèze, Villefranche-de-Rouergue og af *Puccinia Raunkiaerii* Ferd. et Winge til Mr. I. C. Arthur, Lafayette, U. S. A.

4. *Museets Forøgelser.* Fra følgende Institutioner har Museet i 1911 modtaget Herbarieplanter eller andre Museumsgenstande som Gave eller i Bytte: Bruxelles, Jardin botanique de l'État (146 Herbarieplanter fra Costa Rica); Kew, Royal Botanic Gardens (14 Eksemplarer af nye siamesiske Planter); København, Danmark-Expeditionens Komité (Expeditionens botaniske Samlinger); Dansk Frøkontrol (Frøprøver); Farmaceutisk Lærestanstalt (Gren af *Pimenta acris*); Kommissionen for Grønlands geogr. og geol. Undersøgelse (87 Planter fra Vest-Grønland); Zoologisk Museum (4 Spritglas med vestindiske Havalger); Leiden, Rijksherbarium (et Par Herbarieplanter); Lund, Botanisk Institut (33 Havalger fra Algeriet); Manila (Filippinerne), Bureau of Science (24 Vandfanerogamer); New York Botanical Garden (10 Vandfanerogamer); Paris, Museum d'Histoire naturelle (282 Herbarieplanter fra Kochinkina, Ny-Kaledonien, o. s. v.); Thor's Middelhavsexpedition i 1910 (ca. 650 Nr. af Land- og Vandplanter, indsamlede af C. H. Ostenfeld); Upsala, Botaniske Institut (15 svenske Snyltesvampe); Utrecht, Botanisk Institut (40 Herbarieplanter fra hollandsk Vestindien); Washington, U. S. National Herbarium (84, mest tropiske, Bregner og 65 nordamerikanske Violer).

Endvidere har Museet modtaget Gaver fra følgende Personer: Godsfuldmægtig Svend Andersen, Hvedholm (danske Planter); Hovmester E. Andersen, Kbhvn. (japansk Dværgtræ i Potte); Mag. C. Christensen (27 tropiske Bregner); Pastor em. Deichmann Branth (dansk Liken); Lektor K. Dusén, Kalmar (Herb.-Eksp. af kultiverede Plataner); Cand. P. Freuchen, Grønland (ca. 100 Planter fra N.-V. Grønland); Kaptajn Heiberg-Jürgensen, Kbhvn. (ca. 25 Planter fra Island); Cand. pharm. Hesselbo (Frø af *Perilla ocymoides*); Dyr læge Jürgensen, Svaneke (nogle Ukrudtsplanter); Hr. Krohn, Kbhvn. (danske Svampe); Maler Kristian Krogh, Alaska (ca. 60 Planter fra Juneau); Botanisk Gartner A. Lange (ca. 150 danske og dyrkede Arter); Cand. pharm. J. Lind, Kbhvn. (Svampe og andre Planter fra Danmark); Dr. A. Ludwig, Lothringen (nogle *Chenopodier*); Konsulent, Mag. M. L. Mortensen, Lyngby (danske Planter); Overlærer H. Chr. C. Mortensen, Viborg (Kartoffel med overjordiske Knolde); Inspektør R. C. Mortensen, Kbhvn. (Bøg med Akselblade); Dr. Th. Mortensen, Kbhvn. (Diatoméjord og nogle

Bregner fra Ny Zealand); Læge Otto Møller, Kbhvn. (Orobanche fra Tirol); Dr. C. H. Ostenfeld (danske Planter); Dr. Ove Paulsen (danske Planter); Dr. F. Petrak (260 bøhmiske Planter og 30 Cirsia); Mag. M. P. Porsild, Disko, Grønland (ca. 280 Planter fra Vest-Grønland); Dr. Johs. Schmidt, Kbhvn. (nogle Planter fra Spanien); Dr. H. G. Simmons, Lund (ca. 250 Planter fra Kiruna, Lapland); Professor Joakim Skovgaard (Kapsel af Oroxyllum indicum); Docent R. H. Stamm, Kbhvn. (nogle danske Planter); Professor Dr. E. Warming (danske Planter). Særskilt kan nævnes, at Museumsinspektøren har skænket hele sin botaniske Samling (over 5000 Herbarieplanter og nogle Hundrede Glas med spritlagte Plantedele) til Museet.

Ved Køb er erhvervet fra Mr. C. O. Rosendahl (Minneapolis) ca. 230 Herbarieplanter fra Vancouver Island og fra M. E. Taquet (Quelpart) ca. 1780 Herbarieplanter fra Korea (Quelpart-Øen).

Endelig er af de til den topografisk-botaniske Undersøgelse indsendte Planter 268 indgaaede i Museets danske Herbarium.

Eksikkatsamlinger. 1. Gaver: fra Bergens Museum J. Havaas, Lichenes exsicc. Norvegiæ, Nr. 1—425; fra K. K. Hofmuseum i Wien Cryptogamæ exsicc., Cent. XVIII—XIX; og fra fhv. Lærer Severin Petersen L. Romell, Fungi exsicc., Cent. I. 2. Køb: N. Busch, Flora Caucasica exsicc., fasc. XV; Collins, Setchell & Holden, Phycotheca bor.-americana, fasc. E og 34—35; H. Dahlstedt, Taraxaca Scandin. exsicc., fasc. I; I. Dörfler, Herbarium Normale, Cent. 53—54; S. I. Enander, Salices Scandinav., Nr. 101—150; G. O. Malme, Lichenes succiei exsicc., fasc. IX; Leon Marret, Exsicc. de la Flore du Valais, etc., Cent. I—IV; Novopokrovskij, Herb. Fl. Tanaiticæ, Nr. 1—50; Prager, Europ. Harpidium u. Calliergon Formen, Fasc. 1; Sydow, Mycotheca germanica, fasc. 20—21; Zahn, Hieraciotheca Europæa, Cent. 1—6.

Haandbiblioteket er blevet forøget med Rabenhorst Kryptogamenflora Bd. I, Lief. 120 og Bd. VI, Lief. 13—14, og Engler & Prantl, Naturl. Pflanzenfamilien, Lief. 243—244.

5. *Laan af Planter fra andre botaniske Institutioner.* Tilbagesendte er følgende Laan: Alectorolophus-Slægten til Jardin imp. de Botanique i Petrograd, og Alectorolophus og Carex cryptocarpa til Musée de l'Académie des Sciences i Petrograd, — alt laant af Museumsinspektøren; Planter samlede i Højasien (Tibet, etc.) af Dr. Sven Hedin til Stockholm Högskola — bestemte af Museumsinspektøren og Museumsassistenten. Mag. sc. C. Christensen har til Bestemmelse Bregner fra forskellige Institutioner og af dem er flere sendte tilbage.

6. *Museets Personale.* Museets Personale er uforandret fra ifjor. Museumsinspektør Ostenfeld fik under 18de Maj 1911 af Konsistorium Tilladelse til i Aug. og lidt ind i Sept. at foretage en videnskabelig Rejse gennem England, Skotland og Irland. De paa denne Rejse indsamlede Planter indlemmes i Museet. Ligeledes fik Museumsassistent Paulsen under s. D. af Konsistorium Tilladelse til i 5 à 6 Uger fra omkr. d. 28de Maj at deltage i en videnskabelig Undersøgelserrejse med Havundersøgelsesskibet »Thor«.

7. *Museets Lokaler.* I Auditoriet er nogle af Bænkene blevet fjærned for at give Plads til Arbejdsborde, da Rummet paa Grund af Pladsmangel

maa tages i Brug ogsaa som Arbejdslokale. Algesamlingerne flyttedes over til de nye Skabe i Nr. 14. Sammesteds anbragtes det økologiske og biologiske Herbarium, som Warming har grundlagt.

C. Biblioteket.

(Bibliotekar, Dr. F. Børgesen).

Biblioteket har været aabent i 129 Dage, Læsestuen har været besøgt af 1344 Personer, Udlaan fandt Sted til 590 Personer, der laante 1627 Bind. Desuden har Biblioteket daglig været benyttet af Havens og Museets Funktionærer samt til Brug ved Forelæsninger.

Biblioteket har modtaget 141 Tidsskrifter (hvoraf 46 er Gaver) og 370 Værker med Fortsættelser (hvoraf 240 er Gaver). Giverne var, *Danmark*: Universitetet, Universitets Biblioteket, det kgl. Bibliotek, Zoologisk Museum, Meteorologisk Institut, Dansk Frøkontrol, det forstlige Forsøgsvæsen, Kommissionerne for Danmarks geologiske Undersøgelse, for Grønlands Undersøgelse og for Havundersøgelse, Danish Regional Bureau, Conseil permanent pour l'exploration de la mer, det kgl. danske Videnskaberne's Selskab, Carlsberg Laboratoriets Bestyrelse, det kgl. danske Landhusholdningsselskab og det kgl. danske Haveselskab, Botanisk og Naturhistorisk Forening, Redaktionerne af Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, Gartnertidende og Haven, Hedeselskabet, Dr. F. Børgesen, Mag. sc. C. Christensen, Direktør K. Dorph-Petersen, Mag. sc. C. Ferdinandsen, Dr. P. Boysen Jensen, Oberstløjtnant Jenssen-Tusch, Mag. sc. Helgi Jónsson, Prof. W. Johannsen, Lærer Jakob Lange, Havebrugskandidat Andr. Madsen, Mag. sc. M. L. Mortensen, Apoteker Hans-Jakob Møller, Dr. C. H. Ostenfeld, Dr. Ove Paulsen, Stud. mag. Boye Petersen, Mag. sc. Henning E. Petersen, Mag. sc. Porsild, Professor C. Raunkiær, Prof. F. Kølpin Ravn, Lærer Rasmussen, Dr. L. Kolderup Rosenvinge, Docent R. H. Stamm, Prof. Vilh. Thomsen, Prof. Eug. Warming, Prof. Fr. Weis, Dr. Wesenberg-Lund. *Udlandet*: Bergens Museum, British Museum, London; Botany School, Cambridge; Rijk's Herbarium, Leiden; Kgl. Bayerische Akademie der Wissenschaften, München; Botanische Staatsinstituten, Hamburg; Académie Impériale des Sciences, St. Petersborg; Jardin Impérial, *ibid.*; Sociedade Portuguesa de Sciencias naturais, Lisboa; The Superintendent of Government Printing, India; Departement de l'Agriculture aux Indes Néerlandaises; U. S. Department of Agriculture, Washington; Gray Herbarium, Harvard University, Cambridge, Mass.; Augustana College & Theol. Sem., Rock Island, Ill.; Bureau of Sciences, Manila; University of California, Berkeley, Cal.; Fil. Kand. E. Ekman, Stockholm; Dr. Hugo Dahlstedt, Stockholm; Lehrer P. Junge, Hamburg; Duc d'Orleans; Dr. Karl Rechinger, Wien; Professor West, Birmingham.

191 Værker er blevet indbundne og 25 smaa Hefter er forsynede med Kartonomslag.

Portrætsamlingen er bleven forøget med 11 Billeder, deraf 1 ved Køb og følgende ved Gave: 1 fra Department van Landbouw (Buitenzorg), 1 fra Professor O. Nordstedt i Lund, 1 fra Professor Warming, 1 fra Dr. N. Hartz, 4 fra Dr. Ove Paulsen, 1 fra cand. polyt. E. Østrup og 1 fra Carlsberg Fondets Direktion.

For at skaffe haardt tiltrængt Plads i Biblioteket fjernedes Museets Skabe med Exsicater for at give Plads til et Stykke Reol; endvidere opsattes en mindre Reol i Læsestuen ligeledes for at skaffe Plads til Haandbiblioteket.

Bibliotekets Personale. Under Bibliotekarens Bortrejse fra Slutningen af April til Midten af Maj til Vestkysten af Irland var Mag. sc. C. Ferdinandsen Vikar.

Arbejder fra den botaniske Have i København. Heraf er udkommet og uddelt af Biblioteket i 1911: Nr. 65 og 66: Marine Plankton from the East-Greenland Sea, III, Peridinales by Ove Paulsen, IV, General remarks on the microplankton by C. H. Ostenfeld and Ove Paulsen. Nr. 67: N. Hartz and Chr. Kruuse, The vegetation of Northeast Greenland. Nr. 68: The structure and biology of arctic flowering plants, I, 6, Ranunculaceæ by Knud Jensen.

Samlingen af Vegetations- og Plantebilleder er bleven forøget med Fotografier, skænkede af Prof. Warming, Gartner A. Lange, Frk. Cand. Sofie Petersen, Hr. Lind Hansen, Statsgeolog V. Madsen, Danmarks Geolog. Undersøgelse, Mag. R. Stamm. Købte en stor Del fra Island ved Hesselbo og fra Schweiz ved Marret. — En Del udlaantes til Wiens botaniske Have.

D. Benyttelse af Museets og Laboratoriets Lokaler.

Cand. Jens Lind har i lang Tid benyttet Værelse Nr. 9 i Anledning af hans Studier i Rostrups Herbarium. Ellers uforandret som ifjor.

E. Pladsmangelen paa Museet

er meget følelig. Ved nye Skabe og ved at indtage en Del af Auditoriet til Arbejdslokale har man søgt at bøde paa den. Men Arbejdet er slemt tidsrøvende, fordi Pladsen er saa knap.

F. Undervisningen.

Et nyt Lysbilledapparat anskaffedes.

G. Personalía.

Se under A, Haven, B 6, Museet, og Biblioteket. — Under Dato af 19de Juli 1911 udnævntes Docent, Mag. C. Raunkiær til Professor i Botanik og Direktør for Museet og Haven fra 1ste Januar 1912.

H. Videnskabelige Publikationer.

Foruden de foran nævnte »Arbejder fra den botaniske Have« kan følgende anføres:

1. Eug. Warming, Frøplanterne (udkom 1ste Febr. 1912).
2. C. Raunkiær: a) Statistisk Undersøgelse over Variationen i Bladstilling hos Koglerne af Rødgran. (Bot. Tidsskr. 31). b) Det arktiske og det antarktiske Chamæfytklima. (Biolog. Arbejder, tilegn. Eug. Warming).
3. C. H. Ostenfeld: Anemone- og Kobjældearternes Udbredelse i Danmark. (Biolog. Arbejder, tilegn. Eug. Warming).

4. F. Børgesen: a) Some Chlorophyceæ from the Danish West Indies. (Bot. Tidsskr. 31 1911). b) The algal vegetation of the lagoons in the Danish West Indies. (Biolog. Arbejder, etc.).

5. Henning E. Petersen: a) Om Mangelen af de for Umbellifererne ejendommelige øvre aborterede Æg hos Hydrocotyle. (Biolog. Arbejder etc.). b) Ceramium Studies. I and II. (Bot. Tidsskr. 31).

6. Ove Paulsen: a) The plankton on a submarine bank. (Biolog. Arbejder etc.). b) Træk af Vegetationen i Transkasiens Lavland. (Disputats; Bot. Tidsskr. 31).

7. Ferdinandsen og Winge: Studier over en hidtil upaaagtet, almindelig dansk Bægersvamp, *Sclerotinia scirpicola* Rehm. (Biolog. Arbejder etc.).

b. Andre Sager.

— Ved Finansloven for 1911—12, Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A. Sp. 1167—68, blev Universitetets Udgiftspost 3 b., den botaniske Have, forhøjet med 150 Kr., nemlig med 100 Kr. under Underkonto 3, Samlingerne, og med 50 Kr. under det til Vedligeholdelse af de almindelige Samlinger og Undervisningsapparater midlertidigt bevilgede Beløb; disse Forhøjelser var foranlediget af den ved Lov af 8de Maj 1908 bevirkede forøgede Udgift ved Forbruget af ren Spiritus, jfr. Aarb. 1909—10 S. 1024—33.

— Ved Finansloven for 1911—12, Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg B. Sp. 1167—70, blev det under samme Udgiftspost midlertidig bevilgede Beløb af 700 Kr., nemlig 400 Kr. til Vedligeholdelse af de almindelige Samlinger og Undervisningsapparater (forhøjede paa samme Finanslov til 450 Kr., jfr. ovenfor) og 300 Kr. til Udgifter ved den planteanatomiske Undervisning, forhøjet med 200 Kr. til forøgede Udgifter til den planteanatomiske Undervisning. Havens Direktør, Professor Eug. Warming, havde i sit Andragende af 3die Juni 1910 anført, at den Prisforhøjelse, som siden Bevillingens første Meddelelse paa Finansloven 1880—81 var indtraadt i saa godt som alle Forhold, ogsaa havde kunnet mærkes indenfor det heromhandlede lille Budget. Hertil kom, at Mikroskoperne efterhaanden var blevet medtagne af Brugen og i deres Konstruktion forældede, og at nye Metoder, der var kommet i Brug, fordrede nye Instrumenter. Til de herved og paa anden Maade forøgede Udgifter kunde de hidtil bevilgede 300 Kr. absolut ikke slaa til, og derhos vilde det være ønskeligt, at der af og til vilde kunne anskaffes et nyt Instrument til Brug ved Undervisningen.

7. Det zoologiske Museum.

a. Aarsberetning 1911.

Første Afdeling.

(Professor, Dr. Hector Jungersen).

Bestyreren har bestemt og indordnet de indkomne Padder og en Del af de indkomne Fiske samt besørget Afdelingens Korrespondance med Ind- og Udland. Udkommet er den under Studiesamlingen nævnte Afhandling om *Ichthyocodium* og *Sarcotretes*; saagodt som det hele heri behandlede

Materiale af disse Snyltere hidrører fra Afdelingens store Samling af Scopeliner.

Viceinspektør H. Winge har 1) varetaget de indkomne Pattedyr og de fleste Krybdyr, ogsaa flere Samlinger af jordfundne Knogler; 2) indordnet mange Skeletter i løse Knogler; 3) rensat, bestemt og ordnet en stor Del af Gumler-Knoglerne fra de brasilianske Knoglehuler, især af Beltedyrdyr og Kæmpedovedyr. Udkommet er Aarsberetningen om danske Fugle i 1910, i Vidensk. Medd. for 1911, og Afsnittet om Hvirveldyr i Nummedal's Afhandling om Valseshulen, i det Norske Vidensk. Selsk. Skrifter, Throndhjem, 1911.

Cand. mag. Ad. S. Jensen har 1) bestemt de indkomne Fiske og Slanger samt indordnet dem i Samlingerne. 2) Fortsat Revisionen af Museets islandske og grønlandske Fiskesamling.

Assistenten Mag. sc. R. Hørring har 1) ført Afdelingens Tilvækstjournal; 2) bestemt og indordnet i Samlingen og Katalogerne de indkomne Fugle; særlig maa fremhæves den af Knud Andersen købte Samling paa 1409 Fugleskind og den af ham selv skænkede Samling af 1525 Fugleskeletter; 3) varetaget Afdelingens Forbindelser med de danske Fyr og Fugleforsendelserne fra disse; 4) udført Rensningen og Indordningen i Samlingen af en betydelig Del af de store Mængder af raaskeletterede Fugle, der fra gammel Tid henligger i Magasinerne samt paabegyndt Indordningen i Samlingen og Katalogerne af Museets store Magasin af Fugleskeletter i løse Knogler; omordnet og katalogiseret en Del af den grønlandske Fugleskindsamling; 5) foretaget mange Ekskursioner med det Formaal at komplettere Afdelingens Samling af danske Fugle; 6) udført det bibliotekariske Arbejde ved Afdelingens Bogsamling og Arkiv samt som konst. Bibliotekar ved Fællesbiblioteket varetaget dette samt ført Tilsyn med Udlaan og Læsestuen.

Ved Gaver og Indsamlinger har Afdelingen i 1911 modtaget følgende Forøgelser: 1) Hr. James Jordan i Nagasaki har med stor Liberalitet skænket sin meget store og kostbare Samling af japanske Fiske, indsamlede af ham selv, ialt ca. 600 Ekspl.; de modtoges fortrinligt konserverede i Formalin og for en stor Dels Vedkommende artsbestemte; mange er ny for Museet. 2) Zoologisk Have har, ligesom i tidligere Aar, skænket Afdelingen de bedste og sjældneste af de i Aarets Løb i Haven døde Dyr; modtaget er af Krybdyr: *Uromastix acanthinurus* (3 Stkr.), *Testudo nigrita* ♂, *Chelonia mydas*, *Coelopeltis monspessulana*, *Python molurus* (2 Stkr.) samt 4 Æg af *Python reticulatus*, lagte i Haven. Af Fugle ialt 47 Stkr., nemlig: *Casuarus unipendiculatus* ♀, *Phasianus ellioti* ♂ ad., *Tragopan caboti* ♂, *Lophophorus refulgens* ♂ ad., *Pavo muticus*, *Phoenicopterus roseus* ♀ ad., *Spheniscus demersus*, *Fulmarus glacialis* pull. (4 Stkr.), *Puffinus anglorum* jun. (4 Stkr.), *Porphyrio madagascariensis*, *Grus paradisea* ♀, *Larus tridactylus* ♂ ad., *Uria troile* pull. (2 Stkr.), *Fratercula arctica* jun. (3 Stkr.), *Ardea goliath* ♀ ad., *Platalea leucorodia* ♀, *Sula bassana* ♀ ad., *Urubitinga* sp. (ny for Saml.), *Helotarsus ecaudatus* ♀, *Gypohierax angolensis* ♂, *Gyps fulvus* ♀ ad., *Falco gyrfalco* typ. jun. og var. island. jun., *Buteo* sp. (ny for Saml.), *Athene noctua* ♀ ad., *Goura victoria* ♀, *Geopelia striata*, *Ara ararauna* ♂ ad., *Rhamphastus discolorus* ad., (2 Stkr.), *Pastor roseus*, *Cyanurus luxuosus* ♀ (2 Stkr.), *Otocompsa jocosus*, *Tanagra sayaca* ♀, *Vidua paradisea* ♂, *Munia atricapilla* ♀ og *Munia oryzivora*. Endelig 33 Pattedyr, nemlig: *Macropus*

agilis, Centetes ecaudatus, Sciurus prevostii ♀, Sciurus palmarum ♂ jun., Myopotamus castoroides ♀, Capromys pilorides (2 Stkr. pull. og ad.), Equus burchelli var. chapmani ♀ ad., Antilope cervicapra ♂, Gazella subgutturosa pull. ♂, ♀, Tragelaphus scriptus ♀, Canis lupus ♀, Canis vulpes v. niger ♂, Procyon cancrivorus ♂, Mustela vulgaris, Viverra malaccensis ♀, Viverra civetta ♀, Felis viverrina × Felis catus domest. ♀, Felis leo pull., Lemur varius ♂, Hapale iacchus ♂, Cebus cirrhifer ♂, Cercopithecus moloneyi ♂, Cercopithecus callitrichus ♀, Cynocephalus mormon ♂ ad., Cynocephalus hamadryas ♂ ad. og ♂ pull., Cynocephalus babuin ♂ pull., Macacus nemestrinus ♀, Macacus erythræus ♀, Macacus silenus ♂ og Hylobates leuciscus ♀.

3) Hr. Kontorchef C. G. Bangert har givet 14 Æg af Fugle fra Tysk Ny Guinea, tilbyttede fra Nehr Korn; tillige medfulgte Nehr Korn Katalog 2. Udg. Berlin 1910; endvidere en Samling Skind af grønlandske Fugle, ialt 12 Stkr., derimellem Anser albifrons; endelig er fra samme modtaget 13 Skind af svenske Fugle, tilbyttede fra Universitetet i Uppsala, bl. a. af Dendrocopus minor, Garrulus infaustus og Parus borealis.

4) Hr. Laboratorieførstander Hj. Jensen i Buitenzorg paa Java har gennem Dr. A. Bøving skænket en stor Samling smukt konserverede Fiske fra Java, ialt 71 Ekspl. af 52 Arter, endvidere en Trionyx cartilagineus, 2 Slinger, 24 Lygosoma temminckii samt 3 Æg af samme, Gecco verticillatus med 5 Æg, 2 Ptychozoon homalocephalum, 2 Tachydromus sexlineatus, 2 Cyanopterus marginatus ♀, 1 Vesperugo abramus og 1 Microglossus minimus ♀.

5) Hr. C. B. Clausen har givet 16 Skind af Fugle fra Kurilerne, derimellem 2 Phalacrocorax bicristatus og 2 Simorhynchus pygmæus, ny for Samlingen.

6) Fra Dr. phil. V. Nordmann er modtaget 18 smukt konserverede Fiske, indsamlede under hans Ophold i Grønland i Sommeren 1911.

7) Hr. Adjunkt B. Sæmundsson, Reykjavik, har foræret Afdelingen 2 sjeldne islandske Fiske, Chimæra monstrosa og Aphanopus Schmidtii.

8) Fra Hr. Hans M. Benzon, Skødstrup, er modtaget 2 Mus sylvaticus v. flavicollis ♂ og ♀.

9) Hr. T. Steel i Sydney har givet 4 Arter Lygosoma i 7 Ekspl.

10) Kgl. Portner Christiansen har skænket 4 Erinaceus evropæus og en Coregonus albula fra Sjælland.

11) Fra Hr. Konservator H. P. Hansen i Herning modtaget en Oedicephalus crepitans ♀, skudt ved Lemvig.

12) Hr. Dr. N. Hartz har givet en Del jordfundne Knogler fra forskellige Steder i Danmark.

13) Fra Nationalmuseet er modtaget betydelige Samlinger af jordfundne Knogler, tilvejebragte ved Udgravninger ved Vig i Odsherred, ved Voldtofte v. Assens, i Bække-Enge N.V. for Lunderskov, ved Ferritslev, ved Boringholm og i Roskilde Domkirke.

14) Magister R. Hørring har skænket en stor Samling Dununger og Fostre af Fugle, indsamlede i Danmark, ialt 237 Ekspl., alle som friskdræbte fikserede i 10 pCt. Formalin; endvidere Skind af følgende danske Fugle: 24 Vade-fugle (8 Arter), 2 Maager, 2 Dendrocopus major, 1 Cypselus apus, 2 Garrulus glandarius, 3 Nucifraga caryocatactes, 1 Lanius excubitor, 33 Mejsler (5 Arter), 5 Certhia familiaris, 6 Loxia curvirostra og 39 andre Spurvfugle; endelig er fra samme modtaget 2 Pattedyrskeletter og 21 Fostre af Mus.

15) Hr. Konservator A. L. V. Manniche har givet følgende smukt udstoppede danske Fugle: 2 Podiceps griseigena, 1 Rallus aquaticus jun., 1 Recurvirostra avocetta og 1 Pica caudata samt 11 Fugleunger i Formalin.

16) Hr. Veksellerer E. L. Schiøler har skænket 1 Larus canus, 1 Larus tridactylus og 1 Tringa pectoralis alle fra Island, den sidste ny for Øens Fauna; end-

videre 26 Skind af grønlandske Fugle, derimellem en *Ardea cinerea*. 17) Fra Hr. cand. mag. Blegvad er modtaget hans Indsamlinger paa et Togt med »Ingolf« til Vestindien, nemlig 32 Fiske (20 Arter), 3 *Anolis* og 2 Slangler. 18) Fra Biologisk Station er, ved Forstanderen Dr. phil. C. G. Joh. Petersen, indsendt 15 Terner, hvis Maveindhold ønskedes undersøgt, endvidere 2 *Uria troile* og 1 *Cephus grylle*. 19) Hr. Overassistent R. J. Olsen har foræret 4 Skind af danske *Streptopelia* interpres og 2 *Motacilla melanope* pull. fra Mähren. 20) Hr. K. Buch i East Brisbane har sendt en Kasse Gødning fra »Olsens Caves« ved Rockhampton i Queensland, indeholdende en Del Knogler af Smaapattedyr og Fugle; 3 Krybdyr og 2 Fiske, alle i Spiritus, medfulgte. 21) Hr. Johan Mogensen i Tucuman har sendt Afdelingen 3 Fiske, nogle Krybdyr og Krybdyræg samt 5 smaa Gnavere, alle fra Argentina. 22) Hr. P. Freuchen har nedsendt fra Kap York i Nordgrønland nogle Fiske, 4 Skind af *Anser hyperboreus*, et af *Cannabina linaria* samt Skind af *Tringa canutus* tilligemed dennes Dununge i Spiritus, en stor Sjeldenhed og ny for Museet. Endvidere har følgende indsendt som Gaver: 23) Pastor Rüttel i Lichtenau indtørrede Dele af en *Plagyodus ferox* fra Grønland. 24) Overlæge R. Hertz Kroppen af en *Mustela foina* ♀. 25) Entomologisk Forening i København en *Bufo melanostictus*, 2 smaa Unger af *Gehyra mutilata*, en *Hemidactylus frenatus* pull. samt 2 Æg af *Gecco* sp. 26) Hr. C. B. Clausen 2 Skeletter af *Enhydris lutris* fra Kurilerne. 27) Hr. Adjunkt Bj. Sæmundsson en stor *Petromyzon marinus* fra Vestmannaeyjar. 28) Hr. Assistent Poul Ibsen, gennem Museumsassistent Thomsen, en Tand af *Physeter macrocephalus* fra en Grønlændergrav. 29) Hr. cand. pharm. Vorbeck 2 Fuglægg fra Ecuador. 30) Hr. Læge O. Hørring en *Ligurinus chloris* ♀, 8 Skind af danske Fugle, 1 Fugl i Spiritus, 3 danske Smaapattedyr og en *Labrus melops*. 31) Hr. Læge Jahn 9 Fostre af *Vipera berus*. 32) Hr. Dr. phil. C. G. Joh. Petersen 3 Ægkapsler med Fostre af *Raja radiata*. 33) Hr. Cand. F. Johansen nogle Fiskeunger fra Færøerne og Skagerak. 34) Hr. Dr. phil. Th. Mortensen en *Callionymus maculatus*. 35) Museets 2den Afdeling 19 Fiskeunger (9 Arter) fra Danmark og Island. 36) Hr. Kaptajn H. C. Jørgensen et stort, smukt konserveret Foster af *Delphinus delphis*. 37) Hr. Cand. mag. Stephensen en *Vesperugo pipistrellus* ♂ og en *Anguis fragilis*. 38) Hr. Prosektor A. Brinkmann 2 *Crenilabrus quinque maculatus*, 3 *Cristiceps argentatus* og en *Blennius* sp. alle i Spiritus. 39) Hr. Particulier Hauschild 6 Fiske fra Victoria. 40) Hr. Klasselotterikollektor J. Petersen i Assens en *Alca torda* v. alb. ♀. 41) Hr. Dr. Ulrich en *Surnia ulula* fra Norge. 42) Hr. M. J. Lehmann, Washington, en *Scapanus townsendi* i Spiritus. 43) Hr. Distriktslæge A. Bertelsen en *Centronotus fasciatus*. 44) Hr. Læge K. Nørregaard en *Talpa europæa* og 2 Spurvefugle fra Danmark. 45) Hr. T. Nyholm en *Loxia curvirostra* ♂. 46) Hr. Kammerherre P. C. Howden-Rønnenkamp et monstrøst Hønsæg »Ovum in ovo«. 47) Hr. Docent R. H. Stamm en *Larus canus* og en *Mustela erminea*. 48) Hr. Fyrmester Wielandt en *Cottus bubalis* i Spiritus. 49) Hr. Fisker Willumsen en *Merluccius smiridis* fra Snekkersten og en *Lucioperca sandra*. 50) Frk. Augusta Zangenberg 5 Kindtænder af *Bos taurus dom.*, fundne i en Grav. 51) Hr. Kolonibestyrer P. C. Kock en Hovedskal af *Lagenorhynchus albirostris* fra Julianehaab og en *Crex pratensis* ♀ fra Gentofte. 52) Hr. Overlærer T. Bang 4 *Mus agrarius* fra Falster. 53) Hr. Kontorchef C. G. Bangert 2 Skind med isiddende Kranier af *Phoca*

groenlandica. 54) Hr. N. Hertz en *Sylvia cinerea*. 55) Hr. Dr. V. Nordmann en *Procellaria leucorrhoea* fra Grønland. 56) Hr. Stud. mag. Lauge Koch 4 Knogler af *Alca impennis* fra Klintesø Affaldsdynger og 2 Knogler af *Castor fiber* fra Nivaa Affaldsdynger samt nogle andre jordfundne Pattedyrknogler. 57) Hr. Konservator Scheel 2 *Phasianus colchicus* pull. i Spiritus. 58) Fru Oberstinde B. Thestrup 2 *Melopsittacus undulatus*, 1 *Brotopogerys pyrrhopterus* og 1 *Psittacus erithacus*. 59) Hr. Udstedbestyrer J. Hauptmann Jensen Skind af *Larus sabini* og *Hirundo rustica* fra Grønland. 60) Hr. Elev Kaj Bruun en *Phasianus colchicus* pull. 61) Hr. Dr. phil. Th. Mortensen 2 *Lycenchelys gracilis*, 2 *Myxine glutinosa* og en *Chimæra monstrosa*. 62) Hr. Fyrmester Boysen en *Mustela erminea*. 63) Hr. Stud. med. og chir. Edv. Collin 1 *Dendrocopus major*, 2 *Otus vulgaris*, 3 *Garrulus glandarius* og 2 *Nucifraga caryocatactes*. 64) Hr. Skolebestyrer H. P. Hansen flere smaa Finker, døde i Bur. 65) Hr. Konservator O. Gylling, Malmø, 9 *Nucifraga caryocatactes*. 66) Hr. Konservator C. Holmqvist, Lund, 2 Skind af *Motacilla flava* v. *borealis* og et af *Cyanecula suecica*. 67) Hr. Forstkandidat, Bankdirektør H. Svendsen Dele af et Hesteskelet fra en Mose ved Hadsund. 68) Hr. Lærer Tejlbjerg i Nivaa en hvid *Hirundo rustica* jun. 69) Hr. fhv. Møller J. P. Jørgensen, Farum, en *Nucifraga caryocatactes*. 70) Hr. Cand. phil. Fr. Johansen en Del Pattedyrknogler fra N.Ø.-Grønland. 71) Hr. Particulier Hauschild en *Cypselus pacificus* i Spiritus. 72) Hr. Læge Deichmann en *Macrurus Fabricii* fra Grønland. 73) Hr. Lærer R. Windfeld en *Circus cyaneus*. 74) Hr. Professor Alfr. Lehmann en *Lanius excubitor* fra Norge. 75) Hr. H. G. Mortensen, New Zealand, en Del Fiske og Æggekapsler i Spiritus. 76) Hr. Fiskeeksportør Chr. L. Hansen, Fredericia, en *Anguilla vulgaris* ♀ med indtil 0,208 mm store Æg i Ovariet. 77) Hr. Cand. mag. M. Porsild, Bestyrer af den »Danske Arktiske Station« i Grønland 6 forskellige Fiske i Spiritus. 78) Hr. Cand. phil. Fr. Johansen en *Mergulus* alle i Spiritus. 79) Hr. Dr. phil. Joh. Schmidt Æggekapsler af *Gobius* og *Scyllium* taget fra »Thor«. 80) Hr. Ingeniør Nyboe en *Dendroeca striata* fra Grønland, ny for Museet. 81) Hr. Fisker I. Brandt Hjeresen, Oddesund, en *Conger vulgaris* jun. 82) Hr. Læge E. Tulinius, Snertinge, en jordfunden Hovedskal af *Castor fiber* fra Danmark. 83) Hr. Journalist Lund 3 Fiske, *Hemichromis bimaculatus*, *Pseudoxiphophorus bimaculatus* og *Xiphophorus Helleri*. 84) Gennem Hr. Lærer Samuel Nilassen, Strømø, begge Trommeben med tilhørende *Petrosa* af *Balænoptera musculus*. 85) Hr. Translatør P. Holm, Aarhus, et Trommeben af *Balæna mysticetus*. 86) Hr. Mag. R. Hørring en *Turdus atrigularis* fra Norge. 87) Hr. Mægler Peter Broe en *Mola rotunda*, opskyllet ved Gilleleje. 88) Hr. Hofjægmästare Erik v. Eckermann en udstoppet, hvidlig Varietet af *Garrulus glandarius*. 89) Hr. Rudolph Mortensen, Rio Gallegos, Argentina, en Del Brudstykker af fossile Pattedyrknogler. 90) Hr. Mag. C. V. Otterstrøm 2 *Salmo irideus*, 2 *Salmo fontinalis* og en Bastard mellem *Salmo trutta* og *S. fontinalis*; ny for Samlingen. 91) Fru Sofie Jensen en monstros *Gadus callarius* (»Mops«). 92) Hr. Direktør Dreyer jordfundne Knogler af Hund og Ulv fra Danmark. 93) Hr. Postmedhjælper H. R. Mortensen, Rudkøbing, en sortfarvet *Passer domesticus*. 94) Hr. Pastor emeritus Michael Berg, Oure Præstegaard, har med aldrig svigtende Interesse samlet og indsendt i 23 Sendinger 29 *Hypudæus glareola* (11 ♂, 9 ♀), i *Sorex vulgaris* og 1 *Vesperugo pipistrellus* ♂. 95) Hr. Dr. Alf.

Bertelsen har skænket 4 Mikrofotografier af Hvalhud. 96) Hr. Dyrlæge Roar Christensen 12 Stereoskopbilleder af danske Fugle i Naturen, af *Ægialitis minor*, *hiaticula* og *cantiana*.

Af de fra Fyrene i 1911 indsendte Fugle har 159 Stkr. fundet Anvendelse i Museet, hvor de for den aller største Dels Vedkommende er henlagte som Skind; særlig kunde nævnes 2 *Procellaria leucorrhoea*, 1 *Procellaria pelagica*, 1 *Tachybaptus minor*, 4 *Porzana maruetta*, 1 *Gallinula chloropus*, 1 *Calidris arenaria*, 1 *Eudromias morinellus*, 11 *Iynx torquilla*, 1 *Luscinia vera* (ny for den danske Saml.), 1 *Cyanecula suecica* og 1 *Sylvia nisoria*.

Ved Køb og Bytning er følgende Ting erhvervede: Af Hr. Bøsemager Meng er købt en større Samling fortrinligt konserverede Fiske fra Vestindien, tilligemed enkelte Padder, Krybdyr og Pattedyr sammesteds fra. Ved særlig Bevilling paa Finansloven erhvervedes for 2,700 Kr. Hr. K. Andersens udmærkede Samling af danske, færøiske og grønlandske Fugleskind, ialt 1,409 Stkr., en Erhvervelse, der i høj Grad tjente til Komplettering af Museets Samling; samtlige Skind var godt konserverede og forsynede med alle ønskelige Oplysninger. Af Hr. Konservator Hansen i Herning er paa meget billige Vilkaar købt 21 Skind med tilhørende Kranier af danske Pattedyr. Af Hr. Lohmann i Grønland er købt 28 Fuglekranier og 2 Skeletter af *Canis lagopus*. Med Bistand af Hr. Distriktslæge H. Schmidt i Grønland er købt et Skind med isiddende Kranium af en stor, gammel *Trichechus rosmarus* ♂ og 2 Kranier af Rangifer tarandus. Af Hr. Ring i Christiania er købt Skind med isiddende Kranier af *Lobodon carcinophagus* ad. og *Macrorhinus leoninus* pull., begge bestemte til Udstopning. Købte af Hr. Konservator Manniche er følgende smukt udstoppede og opstillede Fugle: *Colymbus septentrionalis* ♂, *Ardea cinerea*, *Fulica atra*, *Cephus grylle*, *Uria troile*, *Alca torda*, *Accipiter nisus* og *Coccothraustes vulgaris*. Af forskellige er følgende opstillede Fugle købt: 2 *Perdix daurica* ♂ og ♀, *Syrnium lapponicum*, *Columba oenas* og *Praticola rubicola* fra Danmark. Endvidere er følgende friskskudte Fugle købt: 6 *Anas crecca*, 7 *Fuligula marila*, 4 *Oedemia nigra*, 1 *Oedemia fusca*, 1 *Pagonetta glacialis*, 1 *Tadorna cornuta*, 2 *Anser cinereus*, 1 *Anser torquatus*, 4 Vadefugle, 1 *Alca torda* i ren Sommerdragt fra Danmark, ligeledes 1 *Colymbus arcticus* og en *Lestris longicauda* fra Danmark, samt endelig en *Grus cinerea* skudt ved Farum. Endvidere er købt 3 Skind af danske Fugle, en *Raniceps raninus* samt en Del almindeligere Fiske, 6 Øreben af *Balanoptera musculus*, et Kranium af *Cervus capreolus* og et Fragment med isiddende Tænder af *Trichechus rosmarus*, fundet paa Havbunden udfor Esbjerg. Ved Bytning med National-Museet i Dublin er modtaget følgende Fiske: *Macrurus labiatus*, *Pomatomus telescopium* og *Alepocephalus rostratus*. Endelig er fra Studiesamlingen ved Bytning erhvervet en *Dasypus novemcinctus*, »Specimen originale Gronovii«.

Opstillet i Samlingen er: I Hallen er opstillet en stor, udstoppet *Trichechus rosmarus* ♂; i den udenlandske Pattedyrsamling 3 udstoppede Skind (af *Capromys pilorides* ad., *Viverra civetta* og en sort *Canis vulpes* »Sølvrvæv«), 2 Dyr i Spiritus (*Dasypus novemcinctus* og *Capromys pilorides* pull.) samt 4 Kranier (*Macropus agilis*, *Canis vulpes*, *Equus burchelli* og *Hylobates leuciscus*); endelig er i Hvalkælderens opstillet et stort Foster af *Delphinus delphis* i Spiritus.

I den danske Fuglesamling er opstillet følgende udstoppede Fugle: 4 Ænder, 1 Anser torquatus, 1 Podicipes griseigena, 1 Colymbus septentrionalis, 1 Ardea cinerea, 1 Oedicephalus crepitans, 3 Vadefugle, 5 Alkefugle, 1 Columba oenas, 1 Astur nisus og 10 Spurvefugle, herimellem Fischers Originaleksemplar til Troglodytes borealis.

I den udenlandske Fuglesamling er opstillet en Casuarius uniappendiculatus, 1 Tragopan caboti, 2 Perdix daurica, 1 Phasianus colchicus pull., 1 Gypohierax angolensis, Helotarsus ecaudatus, Syrnum lapponicum, Lunda cirrhata, Simorhynchus pygmæus (ny for Saml.), Grus paradisea og en hvidlig Garrulus glandarius.

Saavel fra den danske som fra den udenlandske Fuglesamling er overført til Skindsamlingen en Del mindre gode Eksemplarer, dels af Arter, der kunde erstattes med ny og bedre Stykker, dels af Arter, der fandtes opstillede i flere Eksemplarer end nødigt, hvorved noget bedre Pladsforhold opnaaedes i de stærkt fyldte Skabe.

I Fiskesamlingen opstilledes 16 Ekspl. i Spiritus, herimellem Aphanopus Schmidtii, Epibulus insidiator med fremskudt Mund, Diplocrepis puniceus, Salmo irideus, Salmo fontinalis og en Bastard mellem Salmo trutta og S. fontinalis, de 4 sidste nye for Samlingen.

I Krybdyrsamlingen opstilledes et helt Skelet af en stor Testudo nigrita ♂, en Chelonia mydas jun. i Spiritus og et helt Skelet af Python molurus, 10' 3" lang.

Afdelingens Bibliotek er dels ved Køb dels ved Gaver blevet forøget med 69 Bind samt nogle Manuskripter.

Paa Museets Aabningsdage har det været besøgt af 85,960 Personer; Besøget har været fordelt paa de enkelte Maaneder paa følgende Maade:

Januar	8,030	Maj	5,471	September	7,084
Februar	8,204	Juni	6,559	Oktober	7,543
Marts	7,136	Juli	7,956	November	8,931
April	5,444	August	7,965	December	5,637.

Til Studerende, Lærere, Seminarister og Kunstnere er udstedt ialt 55 Adgangskort.

Af Samlingen har været udlaant Materiale til følgende udenlandske Videnskabsmænd: Dr. Wollebæk i Christiania, Konservator O. Gylling, Malmø, Konservator O. Holmqvist, Lund og Dr. P. Rosenius, Malmø; foruden af disse nævnte har Samlingen været benyttet af Palæontologen Dr. La Croix og Cand. Sefve.

Anden Afdeling.

Den om denne Afdeling af Museumsinspektør Levinsen afgivne Beretning findes under de Moltkeske Afdelinger.

Tredie Afdeling.

(Museumsinspektør Will. Lundbeck.)

I. Samlingen.

Insekterne.

Bestyreren har fortsat sit Arbejde med Revision og Bearbejdelse af de danske Dipterer. Familien Dolichopodidæ er omtrent færdig bearbejdet,

og Afdelingens Magasin af denne Familie er bestemt. Han har endvidere foretaget forskellige Ordningsarbejder, ført Samlingens Journaler, samt besørget det meste af Afdelingens Korrespondance.

Assistenten, Dr. phil. A. Bøving har besørget den foreløbige Udsortering af de mange Billelarver, som forskellige Samlere, navnlig Lærer Kryger, har foræret Museet i Aarets Løb; har udsorteret og bestemt til Orden eller Slægt et fra gammel Tid henstaaende, stort og forskelligartet Materiale i Spiritus, som derefter er indordnet i Magasinerne; har revideret Museets Samling af Vandkalvelarver, udsorteret og saavidt muligt bestemt det hidtil ubestemte Materiale, og endelig omarbejdet hele Opstillingen, saaledes at Dyrene, i Stedet for som hidtil at staa i smaa Cylinderglas, nu opbevares i Tuber, ordnede slægtvis i større Glas; tillige er Etiketteringen helt fornyet; bearbejdet følgende Carablarver, der hidtil vare ubeskrevne eller utilstrækkeligt kendte: *Tachypus*, *Cillenus*, *Trechus*, *Clivina*, *Zabrus* og *Anisodactylus*.

Konservatoren, Cand. W. Schlick har besørget Præparation og Etikettering af et stort Materiale af tørrede Insekter, henstaaende fra ældre Tid; blandt andet en Samling af alle Ordener fra Kongo, Java, Siam, Abyssinien, Argentina, Quito og Ostindien, for største Delen forærede af Professor J. Skovgaard; Biller fra italiensk Østafrika, samlede af Gunnar Christensen; et større Antal Bier fra Mendoza, fra Jensen-Haarup; et Antal Fluer fra Mendoza, fra Jensen-Haarup; Biller fra Vellore; et Antal forskellige Insekter fra Sidney, forærede af Th. Steel; han har endvidere besørget Indstikning i Magasinerne af en Del Materiale.

Stud. mag. Kai L. Henriksen har passet Afdelingens Bibliotek, katalogiseret og indordnet den ny tilkomne Litteratur, der andrager ca. 250 Numre. Han har dernæst udsorteret, ordnet og etiketteret det til Afdelingen tilkommende ny Materiale af Insekter, Edderkopper og Tusindben i Spiritus.

Edderkopper og Tusindben.

De i det foregaaende omtalte ældre Materiale indeholdte Edderkopper og Tusindben er udsorterede og indordnede i Magasinet; ligeledes er nyt tilkommende Materiale indordnet.

Krebsdyrene.

Cand. mag. K. Stephensen har fuldført den i 1910 paabegyndte Bearbejdelse af de paa Tjalfes Togter indsamlede Malacostraca; ligeledes fuldført den i 1910 paabegyndte Bearbejdelse af de paa Danmarks Ekspeditionen indsamlede Malacostraca og Pycnogonider, og bearbejdet en Del af Entomotrakerne; bearbejdet de af V. Nordmann indsamlede Krebsdyr fra Nordre Strømfjord, Vest Grønland; paabegyndt Bearbejdelsen af Krebsdyrmaterialet fra »Thor«s Togter i Middelhavet og Atlanterhavet syd for Irland; endvidere har han indlemmet samtlige ny tilkomne Krebsdyr og Pycnogonider i Samlingen.

Gaver og Forøgelser.

Lærer P. Kryger, Gentofte, har i Aarets Løb foræret en stor Samling Billelarver og enkelte andre Insekter samt Edderkopper, ialt over 400 Tuber. Bogtrykker Rosenberg har foræret en større Samling, navnlig Carab-Larver, med klækkede Imagines. Bestyrer Th. Steel, Sidney har skænket nogle

Krebsdyr og en Samling bestemte Insekter fra Avstralien. James Jordan, Nagasaki, har foræret en Samling Krebsdyr. Fra Kommissionen for Grønlands geologiske og geografiske Undersøgelse er modtaget en større Samling Krebsdyr, deriblandt adskillige ny for Museet, indsamlede af Dr. V. Nordmann i Nordre Strømfjord, Vest Grønland. Fra Kaptain Suenson er indsendt en Samling Krebsdyr fra Østasien og fra Filipinerne. — Gaver er desuden modtagne fra: Docent R. H. Stamm (Larve til *Drilus concolor*; Spind af *Eresus cinnabarinus*; *Bacillus Rossi*, klækket; en lille Samling forskellige Insekter fra Bangkok og Singapore, samlede af Styrmand O. Christiani); Cand. mag. K. Stephensen (Krabbezoea'er, en Hvepserede og nogle Biller fra Marokko, forskellige Krebsdyr fra Hellebæk, Trondhjem og Bergen; nogle fossile *Dromia*'er fra Faxe); Dr. Holub (en *Lepas* paa Laminarier fra Sydafrika); Hr. Egholm Møller (Psychide Spind og en Gren med Galler fra Uruguay); Prosektor Brinkmann (en Samling danske Daphnier og en Del Billelarver); Etatsraad Hjort-Lorenzen (en Blyplade fra Taget af Frue Kirke i Roskilde, gennemhullet af *Callidium bajulus*); Juan Mogensen, Argentina (*Parandra* sp.; Tachiner, Unger af *Pitangus sulfuratus* med Larver af *Mydæa anomala* og klækkede *Imagines*, en *Cetonidelarve* med Kokon, en Del Insekter og Larver i Spiritus, en Vandreggræshoppe med en snyltende *Sarcophaga*, alt fra Tucuman, Argentina); Cand. pharm. H. Vorbech (nogle Biller og Hvepse fra Equador); Ekspeditionssekretær A. West (Catops- og Staphylinlarver, Larver af *Campylus linearis* og *Helodes testacea*, forskellige andre Larver og nogle Pulicider); E. Suenson (Skorpion og Cicade fra Peking, en Jordkrebs fra Honkong, Gede-hamsreder med en snyltende *Ichneumon* fra Holte); Professor Joakim Skovgaard (Sommerfugle og Biller fra Java); Dr. Villeneuve, Rambouillet (en Samling Dipterer fra Frankrig); Sparekassedirektør O. Jacobsen (*Salda c-album*, ny for Faunaen, *Pediculider*, *Pulicider* og *Mallophager*, klækkede Smaasommerfugle, en klækket *Trypetin*, Larve til *Amara ingenua*); Frk. Anthon (en Samling Krebsdyr, ca. 35 Arter, fra Østasien); Ingeniør Engelhart (Billelarver); Fuldmægtig Stevelt (Edderkopper, Tusindben og en *Blatta* fra et Bananlager); Lærer J. Thau, Kolding (*Achorutes viatica*); Laboratorieførstander Cand. mag. Hjalmar Jensen, Java (en *Cymothoa* fra *Engraulis Hamiltoni*); Pater Breitung (Udvikling af *Dixippus morosus*); Lærer Petersen, Uhre Skole pr. Brande (*Biston zonarius* ♀); Dr. phil. Wesenberg-Lund (Æg af *Acilius sulcatus*, *Chrysobothris affinis*, Æggekapsler af *Hydrophilus caraboides*, Gange af *Cicindela*-Larver); Dr. phil. A. Bøving (Larver af *Acilius sulcatus*, *Dytiscus circumcinctus* og *Scirtes hemisphæricus*); Mag. sc. Hj. Ditlevsen (*Craspedosoma Ramlinsii*); Dr. Ulrich (Rede af *Vespa* sp. fra Norge); Inspektør Dr. Ostenfeld (*Ligia oceanica* og *Liodes humeralis* fra Bornhold; *Bruchus* sp. Sardinien); Mag. sc. R. Hørring (*Mallophager*, *Acarider*, *Stenopteryx* og *Pulex*); H. Buch, Heidelberg, Queensland (en Samling forskellige Insekter); Fru Collin (*Panchlora viridis*); Mag. sc. H. Blegvad (afgiver en Del *Malacostraca*, samt nogle Insekter, Tusindben og Edderkopper, samlede i Vestindien); Mag. sc. Bardenfleth, Roskilde (*Coccider* paa Stikkelsbær); Konsul Hedemann, Honolulu (nogle Sommerfugle); Lærer Einar Hansen, Frederiksværk (en levende Fugleedderkop, taget ved Frederiksværk); H. Mortensen, Napier, Ny Zeeland (nogle Krebsdyr); Dr. phil. J. C. Nielsen (Larver af *Chrysomela limbata* paa *Linaria*); Cand. mag. Ad. Jensen (en *Lernæ* fra *Gadus callarias*, Grønland);

Stud. jur. V. Hansen (*Hypera viciæ*, ny for Faunaen); Zoologisk Have (*Ixodes* sp. fra Ilder); Dr. D. Sharp, England (Type af *Bledius fuscipes*, Larver af *Hæmonia appendiculata*); H. Ussing, Randers (Balaner paa en fra Chili kommende Bark); Dr. Th. Mortensen (afgiver en større Samling Krebsdyr fra Skagerak og Trondhjem); Dansk biologisk Station (nogle Krebsdyr fra Kattegat og Vesterhavet); P. Freuchen (indsender nogle Ferskvandskrebsdyr og et Par Edderkopper fra Kap Jork); Stud. art. H. Schmit Jensen (Udvikling af *Phryganistra virgea*, Java); Fabrikant Dohlmann (nogle Sommerfugle og nogle Hvepse, klækkede af Sommerfugle); M. Porsild, Biologisk Station, Disko (*Lepas anatifera*); Frits Johansen (Balaner fra Skotland); Fiskehandler H. Munck, Fredericia (tre Brislinger med *Lernæonicus encrasicholi* og *monilaris*); Værkmester Ludvigsen, Statsbanerne Aarhus (Rede af *Megachile centuncularis*); Ingeniør Nybo (*Sclerocrangon boreas*, Grønland); Skolebestyrer H. Otterstrøm (en fritbygget Honningbirede); Bogtrykker Rosenberg (*Periplaneta australasia*).

Ved Køb eller Bytte har Afdelingen erhvervet: Fire *Tabanus*-Arter fra Finland (tilbyttet fra Kand. Frey, Helsingfors); *Gerris gibbifer*, ny for Faunaen (tilbyttet fra Sparekassedirektør O. Jacobsen); *Diptera* fra Frankrig (fra Dr. Villeneuve); Larven til *Cephalomyia trompe* (fra Pater Breitung); *Dynastes Hercules* og enkelte andre Insekter fra Sydamerika (købt); nogle Insekter fra de forenede Stater (tilbyttet fra Cand. Chr. Vedsted); forskellige Edderkopper fra Abyssinien (tilbyttet fra Dr. Sørensen); nogle Krebsdyr fra Skagerak (købt); *Rhagonycha elongata* (tilbyttet fra Fuldmægtig West).

Afdelingen har afgivet: Nogle Eksemplarer af *Latona setifera* til Dr. A. Behning, Leipzig; et Eksemplar af *Mydæa anomala* til Prof. Stein, Treptow; *Dolichopus Meigenii*, Han og Hun til Th. Becker, Liegnitz. Til de ovenfor omtalte Bytninger er afgivet: danske *Tabaner* til Kand. Frey; to grønlandske *Dipterer* til Dr. Villeneuve; danske *Biller* til Entomologisk Forening (som Bytte for den Kleinske Samling); danske *Biller* til Prof. J. Skovgaard; en Larve af *Oestrus ovis* til Pater Breitung; nogle *Biller* fra Java og Andamanerne til Cand. Chr. Vedsted; nogle Edderkopper til Dr. Sørensen; en *Bembidium riparium* til Fuldmægtig West; en *Eucnemide* Larve til Bogtrykker Rosenberg.

II. Biblioteket.

Foruden de periodiske Skrifter, Afdelingen hidtil har faaet, er tilkommet: Flora og Fauna.

Af ikke periodiske Skrifter kan nævnes:

Das Thierreich: det entomologiske, ialt 9 Partes. (købt).

De fleste af G. Adlerz's Arbejder over Insektbiologi (købt).

Austen: A Handbook of the Tsetse Flies (Genus *Glossina*) 1911. (Gave).

Bericht über die Wissenschaftlichen Leistungen im Gebiete der Entomologie, 1907 II—III, 1908 I—III, 1909 III—VI (Fortsættelse) (Købt).

Dwight Pierce: Notes on Insects of the order Strepsiptera, Proc. U. S. Nat. Mus. Washington 1911 (Gave).

Janet's senere Arbejder (Gave og Køb).

Junk og Schenkling: Coleopterorum Catalogus (Fortsættelse) (købt).

Desuden er ca. 250 Numre tilkomne, hvoraf ca. 100 som Gave fra Forfatterne.

Afdelingen har i Aarets Løb været besøgt af følgende Forskere, der til Dels har benyttet den til Studier:

Forsøgsleder E. Lindhardt, Tystofte: Humlebier. Kand. U. Saalas, Helsingfors: Coleopterlarver. Oscar Ringdahl, Helsingborg: Diptera. Prof. Max Lühe, Königsberg. Prof. A. Bigot, Doyen de la Faculté des sciences de Caën. Dr. phil. W. Sørensen: Edderkopper. Kand. A. Kemner, Zool. Inst. Lund: Staphylinlarver. Forstander for Dansk ferskvandsbiologisk Station, Dr. phil. C. Wesenberg-Lund. Direktør O. Jacobsen. Fabrikant Dohlmann. Dr. phil. J. C. Nielsen. Ekspeditionssekretær A. West. Stud. jur. Victor Hansen, Lærer P. Kryger.

Der er blevet udstedt 16 Kort til Afdelingen.

Afdelingen har staaet i Forbindelse med og til Dels udlaant Materiale til: Dr. Fr. Ohaus, Berlin (laant Adoretus Typer, bestemt alle Generalsamlingens Adoretus Arter); Kand. Frey, Helsingfors (laant danske Tabøner); Rentier Johansen, Hillerød (danske Staphyliner); Dr. R. Latzel, Kärnthen (laant Machilis maritima); Dr. phil. Wesenberg-Lund (laant forskellige Vandinsekter); Th. Becker, Liegnitz (laant Dipter Typer); Prof. Filippo Silvestri, Portici (laant Campodea fragilis); Prof. Stein, Treptow (laant Anthomyide-Typer); Dr. J. Trägårdh, Stockholm (laant Acarider); Dr. L. Garreta, Paris.

Forespørgsler er besvarede fra, eller Materiale bestemt for:

Teknologisk Institut; De samvirkende danske Landboforeningers plantepathologiske Forsøgsvirksomhed; Læge Elmqvist, Dalstrup Plejeanstalt; Professor i Retsmedicin K. Pontoppidan; De internationale Havundersøgelser.

Følgende i Aaret udkomne Publikationer er helt eller delvis grundede paa Afdelingens Materiale:

A. Boving: Nye Bidrag til Carabernes Udviklingshistorie. Entomol. Medd. II. Række, IV. Bind 1911; med 5 Tavler.

Kai L. Henriksen: Oversigt over de danske Elateride Larver. Entomol. Medd. II. Række, IV. Bind. 1911.

J. O. Nielsen: Mydæa anomala Jaen., a parasite of South-American birds. Vidensk. Medd. Nat. For. Bind 63. 1911.

J. O. Nielsen: Om fritbyggede Honningbireder i Danmark. *ibid.* Bind. 64. 1912.

De Moltkeske Afdelinger.

Studie- og Undervisningssamlingen.

(Professor, Dr. Hector Jungersen).

I Foraarshalvaaret har Bestyreren for videregaaende naturhistoriske Studerende holdt Forelæsninger over Dyrerigets Hovedtyper (Cestoder, Nemertiner, Rotatorier, Nematoder, Annelider, Myzostomer, Gephyreer, Chætognather, Onychophorer) i 3 Timer ugenlig (28—19 Tilhørere). En Afbrydelse af 2 Maaneder (Marts og April) fandt Sted, idet Bestyreren med Ministeriets Tilladelse opholdt sig i Udlandet. I Efteraarsemestret fortsattes Forelæsningerne med Gennemgang af Bryozoaer, Phoronis, Entero-pneuster, Brachiopoder, Crustaceer og Insekter (Apterygoter og Orthopterer) (28—25) Tilhørere. I begge Halvaar er afholdt et zootomisk Kursus 2 Dage

om Ugen i 2 sammenhængende Timer, med Assistance af Dr. Th. Mortensen. I Foraarssemestret blev følgende Former gennemgaaede: *Astropecten*, *Ophiopholis*, *Ophioglypha*; *Echinus esculentus*, *Brissopsis lyrifera*, *Antedon*; *Stichopus tremula*; *Patella*, *Helix pomatia*, *Arion*; *Eledone*, *Sepia*; *Anodonta*; *Astacus*, *Cancer pagurus* (7 Deltagere); i Efteraarssemestret: *Amphioxus*, *Petromyzon* (med *Ammocoetes*), *Myxine*; *Acanthias*; *Gadus* (10 Deltagere).

Studiesamlingen benyttedes i Foraarssemestret af 13, i Efteraarssemestret af 10 naturhistoriske Studerende. Cand. mag. Ad. Jensen har som i foregaaende Aar gennem Eksaminatorier vejledet 2 Hold af Studerende, hvert Hold i to ugentlige Timer, i Foraarsshalvaaret et ældre Hold af 8, et yngre af 14 Deltagere, i Efteraarsshalvaaret et Begynderhold af 13 og et ældre Hold af 8 Deltagere. Desuden har Bestyreren og Dr. Mortensen lejlighedsvis ydet de Studerende Hjælp under deres Benyttelse af Studiesamlingen. Som i tidligere Aar har Dr. Mortensen og Cand. Jensen haft Arbejdsplads paa Studiesalen for videnskabelige Arbejder, og Dr. W. Sørensen har benyttet Studiesamlingen til Undervisning af Statens Lærerkursus og Feriekursus, Dr. Bøving og Cand. Jensen til Undervisning af Faglærerinder.

I Aarets Løb er Samlingen forøget med nogle og fyretyve Præparater.

Som Gaver er modtagne følgende: 2 Skeletter af *Rana platyrhina* ♂, ♀ (Mag. sc. R. Hørring); Æg af Gekko og *Calotes* (Cand. mag. Hj. Jensen, Java); Larver og Pupper af *Anopheles* (Dr. Wesenberg-Lund); *Anobium pertinax* (Museets 3die Afdeling), Æg af *Callorhynchus* (H. C. Mortensen, Esq., New Zealand); Amphipoder med deres Dyndrør (*Haploops tubicola*); *Pedicellina gracilis*; Pagur med *Peltogaster*; *Rhizoerinus lofotensis* (Dr. phil. Th. Mortensen); *Hæmatopinus piliferus* af Hund (Bestyreren); *Alcyonium digitatum* med *Lamippe rubicunda*; *Cardium echinatum*; *Echinus drøbakiensis*, *Echinocardium*, Ægge kapsler af *Fusus m. m.* fra Hellebæk (Docent R. H. Stamm); *Flustra securifrons*; Dele af *Metacrinus* fra Øst-Asien; *Gasteropteron*; *Aplysia* sp., *Chiton* sp. (Museets 2den Afdeling); *Anabas* (Mag. Ditlevsen); et stort Antal Brislinger, nogle med *Lernænicus sprattæ* paa Øjet, andre med *Lernænicus encrasicoli* paa Kroppen, de sidste i forskellige Udviklingstrin; *Condracanthus cornutus* ♂, ♀ af Skrubbe, *Anchorella uncinata* af Hvilling (Hr. H. Munck, Fredericia); en *Loligo forbesii* fra Skagen (Cand. Frits Johansen); *Aphyia pellucida* (Cand. mag. Ad. Jensen).

Samlingen af mikroskopiske Præparater til Undervisningen er bleven forøget med et Antal af 41 nye, forfærdigede af Dr. Th. Mortensen. Særlig kan fremhæves: *Amphioxides*, *Doliolum*, *Salpe* med Anlæg til Kæde; Larve af *Porcellana*; *Phronima*, *Oxycephalus*; *Balanoglossus Kuppferi* og Larve af *Lingula*.

Nogle Glasfotografier til Lysbilledbrug er anskaffede og af Instrumenter et Zeiss' Dissektionsmikroskop.

Bogsamlingen er bleven forøget med: *Nordisches Plankton*, 13, 14 og 15. Hefte; *Danmarks Fauna*. 10. (Steenberg: Bløddyr. 1. Landsnegle); *Labbé: Sporozoa* (af: *Das Tierreich*); *Schaudin: Helioza* (ligeledes); *Fraipont: Contributions à la faune du Congo*. *Okapia*.

Den i forrige Beretning omtalte Gave fra Cand. mag. Blegvad, en *Scopelus glacialis* fra Atlanterhavet med en Snyltekrebs, besat med en athekat Hydroid, foranledigede Bestyreren til en nærmere Undersøgelse af de af

Damperen »Thor« indsamlede og til Museet overdragne Scopeliner med Hensyn til disses Snyltere; det derved indvundne Materiale har fremkaldt Afhandlingen: On a new Gymnoblasic Hydroid (*Ichthyocodium sarcotretis*) epizoic on a new Parasitic Copepod (*Sarcotretes scopeli*) infesting *Scopelus glacialis* Rhät. (Vid. Medd. fra den Naturh. Forening. Kbhvn. Bd. 64.).

Bløddyr-, Straaledyr- og Ormesamlingen.

(Museumsinspektør Levinsen).

Forøgelse af Samlingen. Kaptejn E. Suenson, Shanghai, har 2 Gange i Aarets Løb sendt Afdelingen en værdifuld Gave af østasiatiske Dyreformer tagne paa Kabler. Den første Sending, som hidrører fra Japan, omfatter foruden forskellige andre Former 6 hele smukke Eksemplarer af Søpalmer (*Metacrinus*), som tilhører 2 forskellige Arter. Endvidere er Medusahovedernes Familie i denne Sending repræsenteret af en interessant ny Art, som Dr. Mortensen har beskrevet under Navnet *Astroclon Suensoni*. Den anden Sending, som er fra Philippinerne, indeholder foruden en ny Art af samme Familie, hørende til den mærkelige Slægt *Asterochalcis* en stor Mængde Svampe, Bryozoer, Octactinier, Børsteorme og Goplepolypper, blandt hvilke findes en smuk, rigt grenet Fjerpolypp. — Afdelingens Samlinger af Dyr fra Østasien er yderligere blevet forøgede ved en værdifuld Gave af Frøken Anthon bestaaende i 30 større og mindre Glas med Havdyr fra China og Japan. Ogsaa disse Dyr skyldes Kaptejn E. Suensons Indsamlinger, og blandt dem findes ogsaa en *Metracinus*.

Afdelingens Assistent Dr. Th. Mortensen har i Maanederne Juni og Juli indsamlet et betydeligt Materiale dels i Skagerak ombord paa Undersøgelsesskibet »Thor«, dels i Trondhjemsfjorden ved Hjælp af den derværende biologiske Station. Her skal nævnes følgende interessante Forøgelser af den Danske Fauna: *Rhizocrinus lofotensis*, *Pentagonaster granularis*, *Amphilepis norvegica* samt *Acanella Normani*.

Dr. V. Nordmann har skænket Afdelingen de under en Undersøgelsesrejse til Grønland i Nordre Strømfjord gjorde anselige Indsamlinger. Af Echinodermer kan nævnes *Pteraster pulvillus*, af Børsteorme meget store Eksemplarer af *Trophonia plumosa*, af Hydroider et smukt Eksemplar af *Thujaria alternitheca* samt en ny Art, der formentlig maa henføres til en ny Slægt. Af Bryozoer er indsamlet et stort Materiale paa Sten og Skaller.

Dr. A. Brinkmann, nu Bestyrer af det zoologiske Museum i Bergen, har skænket Afdelingen sin betydelige Samling af Danske Turbellarier (ca. 60 Arter), og Mag. Hj. Ditlevsen en Samling af lignende Omfang af fritlevende Danske Nematoder (ca. 56 Arter), den sidste i Form af Præparater, indeholdte i 30 Mapper. Begge Samlinger er af saa meget større Betydning for Museet, som dette i Forvejen saa godt som Intet besidder af disse Former, hvis ringe Størrelse og sarte Bygning stiller særegne Krav til deres Indsamling og Præparation.

Bidrag skyldes endvidere: British Museum (Eksemplar af 6 *Scrupocellaria*arter samt af 2 Goplepolypper), A. W. Waters (2 *Scrupocellaria*arter), Korpslæge Brünnich-Nielsen (et Antal Bryozokolonier fra Faxe), Kaptejn Ørsted (usædvanlig store og smukke Kolonier af *Primnoa resedæformis* fra Skagerak), T. Steel (*Aneida* fra N. S. Wales, *Nausitoea* fra Fiji), Cand. mag.

Steffensen (et Antal Forsteninger fra Stevns og Herfølge), Skibsmægler C. G. Grove (et smukt Eksemplar af *Dolium ampullaceum*), Dr. V. Nordmann (*Helix intersepta* fra Faxe), H. Farquhar i Wellington (en *Chiton*, en *Brachiopod*), E. Bay (nogle Skaller af Land- og Ferskvandssnegle fra Siam), H. Buch, Queensland (en *Helix*, en *Bulimus*), Cand. polyt. C. Ottosen (*Turbo petholatus* fra Ny-Caledonia), Prof. E. Warming (*Æggekapsler* af *Purpura lapillus* fra Løkken, *Petricola pholadiformis* fra de nordfrisiske Øer og *Cylindrella* fra Venezuela), Urmager Ussing (*Embletonia pallida* fra Randers Fjord samt 2 *Scyphistoma* af *Aurelia aurita*), Cand. mag. Blegvad (nogle Snegle og Muslinger fra Vestindien), Urmager H. Mortensen, Hastings, New Zealand (nogle Bløddyr, Echinider og Bryozoer), Mag. M. Porsild (*Gonatus Fabricii* fra Godhavn), Cand. mag. A. Jensen (*Octopus arcticus* og *Gonatus Fabricii* fra Lichtenau), F. Jordan, Nagasaki (ca. 200 Arter af Snegle- og Muslingskaller fra Japan), Dr. Horoshima, Japan (nogle Auricularier), Hr. Assistent Sell (smukke Eksemplarer af *Phylloporus pellucidus* fra Storebelt), Dr. L. Alacjoz, Santander (Eksemplar af *Paracentrotus lividus*), Prof. Koehler (Eksemplar af *Ophionotus Victoriae* Bell), Prof. Nobre, Porto (Eksemplar af *Echinus esculentus*), Mag. Hj. Jensen, Buitenzorg, Java (nogle Echinider), Inspektør W. Lundbeck (et ejendommeligt Hjuldyr paa *Aphodius fossor*, fundet i Furesø), Direktør Dreyer, zoologisk Have (et Eksemplar af *Euplectella Marshalli*), Prof. Derjugin (Eksemplar af *Pedicelaster typicus* fra Kolafjord).

Ved Bytning og Køb er erhvervet: 31 Arter af australske Echinodermer (Australian Museum, Sidney ved Prof. Etheridge), nogle Phascolosomer og Hydroidpolypper (National Museum, Dublin), 8 Arter af middelhavske Ribbegopler (Zoologisk Station, Neapel), 2 Arter af Børsteorme (Zoologisk Museum i Edingburg), 2 Ophiurer (Musæet i Cambridge, Mass.), *Acanthocidaris hastigera* (U. S. National Museum, Washington), et Antal vel konserverede Nudibranchier fra Skagerak, *Loligo Forbesi* og *Rossia* fra Danske Farvande, *Pisidium parvulum* fra København, *Lithodomus* i Kalksten fra Middelhavet og nogle Blæksprutter fra Dansk Vestindien.

Videnskabeligt-, Bestemmelses- og Ordnings-Arbejde. Bestyreren har fortsat sit Arbejde med Bryozoerne, og den store Magasinsamling af Bryozoer er bleven ordnet og delvis bestemt. Endvidere har han gjort Undersøgelser over Goplepolyp-Familien Sertulariidæ og samtidig udsortet og delvis bestemt Musæets store Materiale af denne Familie.

Den conchologiske Assistent, Cand. mag. A. Jensen har bestemt og indordnet det i Aarets Løb tilkomne Materiale samt fortsat Revisionen og Ordningen af Musæets arktiske og boreale Mollusker.

Dr. Mortensen har revideret, ordnet og katalogiseret Musæets Samling af Ctenophorer, bestemt de af »Thor« i danske Farvande indsamlede Echinodermer og endelig udsortet saavel de af ham i Sommeren 1911 gjorte Indsamlinger af danske og norske Dyr samt det af Kaptejn E. Suenson i østasiatiske Farvande indsamlede Materiale.

Mag. Hj. Ditlevsen har fuldendt Bearbejdelsen af Danmarks-Ekspeditionens Børsteorme og paabegyndt Bearbejdelsen af det tilsvarende Materiale fra Ingolf-Ekspeditionen og de østgrønlandske Ekspeditioner samt af Ingolf-Ekspeditionens Nematoder. Endvidere har han begyndt en Omordning af Museets Samling af Børsteorme, som hidtil overvejende har været

opbevarede i Rørglas med Korkprop, men for Fremtiden vil blive opbevarede i Tuber, anbragte i større spiritusfyldte Glas. Derved undgaas Muligheden for en Indtørring. Endelig har han udsorteret en Del af det i Aarets Løb tilkomne Materiale, saaledes de af Dr. Nordmann i Grønland gjorde Indsamlinger.

Cand. mag. Wang har arbejdet med Udsortering og Bestemmelse af Kridtbryzoer fra en Række danske Lokalteter, og Afdelingens Medhjælper C. Fagerstrøm har været behjælpelig ved Udsortering og Indordning af det i Aarets Løb tilkomne Materiale.

Materiale har i Aarets Løb været udlaant til følgende udenlandske Videnskabsmænd: Prof. Telseneer, Genf, I. W. Harmor, Norwich, Dr. P. Bartsch, Washington, Prof. Hj. Théel, Stockholm, Dr. Kirkpatrick, London, Prof. Hartlaub, Helgoland, Dr. Hartmeyer, Berlin og Cand. C. Dons, Trondhjem.

Følgende i Aarets Løb publicerede Arbejder er baserede paa Musæets Materiale:

H. Ditlevsen, Annelids from the Danmark Ekspedition, With Pl. XXVII—XXXI (Meddelelser om Grønland XLV, 1911), H. Ditlevsen, Danish free-living Nematodes, Pl. II—V (Vidensk. Medd. Nat. Foren. i København, 1911), H. Jungersen, On a new Gymnoblasic Hydroid (*Ichthyocodium sarcotretis*) epizoic on a new Parasitic Copepod (*Sarcotretes scopeli*) infesting *Scopelus glacialis* Rhat (Vidensk. Medd. Nat. Foren. i København 1911), P. Kramp, Report on the Hydroids, collected by the Danmark Ekspedition at North-East Greenland, with Pl. XX—XXV. (Meddelelser om Grønland XLV, 1911), B. Sæmundsson, Bidrag til Kundskaben om de islandske Hydroider II. (Vidensk. Medd. Nat. Forening i København, 1911), Th. Mortensen, *Tjalfiella tristoma*, n.g. n.sp. a sessile Ctenophore from Greenland. Preliminary Notice (Vidensk. Medd. fra Nat. Foren. i København, 1911), Th. Mortensen, *Astroclon Suensoni* n.sp. a new East Asiatic Euryalid. Prel. Notice (Vidensk. Medd. Naturh. Foren. København, 1911), Th. Mortensen, A new species of Entoprocta, *Loxosomella Antedonis* from North-east Greenland with Pl. XXVI, (Meddelelser om Grønland XLV, 1911).

b. Forhøjelse af Annum for Afdelingerne og Studiesamlingen i Anledning af den ved Lov Nr. 96 af 8de Maj 1908 indtraadte Prisforhøjelse for ren Spiritus.

(Jfr. Aarb. 1909—10 S. 1024—33).

Ved Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A. Sp. 1167—68, blev Universitetets Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum, forhøjet med 540 Kr. som Følge af den ved nævnte Lov bevirkede forøgede Udgift ved Forbruget af ren Spiritus; de 540 Kr. var fordelt saaledes: 1ste Afdelings Annum, 2,500 Kr., forhøjedes med 260 Kr., 2den Afdelings, 1,200 Kr., med 130 Kr., 3die Afdelings, 760 Kr., med 100 Kr. og Studie- og Forelæsningsksamlingen, 1,000 Kr., med 50 Kr.

Ved Skrivelse af 22de Maj 1911 til Museumsraadet tillod Ministeriet efter Omstændighederne, at de under Universitetets Udgiftspost 3. c. paa Finansloven for 1910—11 bevilgede Annum overskredes med de Beløb, som den anførte Prisforhøjelse vilde andrage, mod fornøden regnskabsmæssig Forklaring.

c. Forhøjelse af Bevillingen til Assistance ved Undervisningen ved Studie- og Forelæsningssamlingen.

(Jfr. Aarb. 1900—01 S. 737—49).

Under 28de Februar 1910 indsendte Konsistorium med sin anbefaling til Ministeriet et af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet anbefalet Andragende af 10de s. M., hvori Professor zoologiæ H. Jungersen ansøgte om, at det Beløb paa 600 Kr., som den konkologiske Medhjælper ved Museet, Cand. mag. Adolf S. Jensen, hidtil havde oppebaaret for det af ham afholdte Kursus i Zoologi for naturhistoriske Studerende, maatte blive forhøjet til 1,200 Kr. I Andragendet var det oplyst, at det nævnte Beløb, 600 Kr., siden Bevillingens Meddelelse paa Finansloven for 1901—02 havde været tillagt Cand. mag. Jensen, hvis Undervisning fra Efteraaret 1904 havde været formet som et regelmæssigt Kursus, der gav et for Begyndere bestemt Overblik over Dyreriget. Denne Undervisning var oprindeligt bestemt som et aarlig tilbagevendende Kursus, der skulde strække sig over 2 Semestre; i Praksis havde det imidlertid vist sig umuligt at gennemgaa det hele Kursus paa denne Tid, og Kursuset var derfor blevet udstrakt til 4 Semestre, men saaledes, at der af Hensyn til det store Antal Studerende hvert Efteraarsemester er begyndt med et nyt Hold. Det havde saaledes vist sig nødvendigt samtidig at holde to forskellige Kursushold i Gang, og Arbejdet var derfor blevet betydelig større og besværligere end antaget, da Bevillingen søgtes i 1900—01.

Konsistorium havde i sin Erklæring af 28de Februar 1910 indstillet, at den ønskede Forhøjelse søgtes ved Ændringsforslag til 3die Behandling af Finanslovforslaget for 1910—11, men under 21de Marts s. A. meddelte Ministeriet, at det ikke saa sig i Stand til for Tiden at stille Forslag i saa Henseende, hvorimod Sagen vilde blive optaget til Overvejelse ved Udarbejdelsen af Ministeriets Bidrag til Finanslovforslaget for det følgende Finansaar, saafremt det til sin Tid modtog et dertil sigtende Forslag fra Konsistorium.

Under 17de Juni 1910 indsendte Konsistorium med sin anbefaling et fornyet Andragende fra Professor Jungersen af 22de April s. A., hvori denne under Henviisning til det tidligere indsendte Andragende ansøgte om, at den ønskede Forhøjelse maatte blive optaget paa Finanslovforslaget for 1911—12.

Paa Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A. Sp. 1169—70, blev det under Universitetets Udgiftspost 3. c. hidtil bevilgede Beløb af 1,000 Kr. til Studie- og Forelæsningssamlingen, hvoraf 600 Kr. til Assistance ved Undervisningen, forhøjet med 600 Kr. til Assistance ved Undervisningen.

d. Ekstraordinær Bevilling til Museets 1ste Afdeling til Køb af en Samling danske og færøiske Fugleskind.

Ved Finansloven for 1911—12 blev der under Universitetets Udgiftspost 3. c. bevilget ekstraordinært 2,700 Kr. til Køb af en Samling danske og færøiske Fugleskind, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A. Sp. 1169—72. Bevillingen blev givet efter Andragende af 4de Juli 1910 fra Bestyreren for

Museets 1ste Afdeling, Professor H. Jungersen. Andragendet var anbefalet af *Museumsraadet*, *Kvæstor* og *Konsistorium* i Skrivelser af henholdsvis 5te, 16de og 20de Juli 1910.

Professor Jungersens Andragende af 4de Juli 1910 var saalydende:

»Undertegnede Bestyrer af Universitetets zoologiske Museums 1ste Afdeling tillader sig herved at ansøge om en ekstraordinær Bevilling paa 2,700 Kroner til Køb af en Samling danske og færøiske Fugleskind, tilvejebragte af Cand. Knud Andersen, nu ansat ved British Museum i London.

Som Redegørelse for, at der til Afdelingen søges en saa betydelig Bevilling til dette Øjemed, skal anføres følgende.

K. Andersens Samling bestaar af ca. 1,500 udmærket præparerede Skind, indsamlede af ham selv, der er kendt som en særlig omhyggelig og kyndig Mand, med fuld Forstaaelse af, hvad der i videnskabelig Henseende er væsenligt og uvæsenligt i Udførelsen af en saadan Opgave. Af disse Fugleskind stammer ca. 1,000 Stykker fra det egenlige Danmark, 453 fra Færøerne, Resten fra Bulgarien og andre Steder.

Medens vort Museum nu ejer fyldestgørende ornithologisk Materiale fra Island og Grønland, er vort Materiale til Oplysning om Danmarks Fugle ikke fyldestgørende og for Færøernes Vedkommende endog temmelig ringe. Dette skyldes navnlig, at vort Museum som de fleste andre Museer tidligere væsenlig lagde Vægt paa at have en mindre Række smukt præparerede opstillede Fugle af hver Art, ikke paa uopstillede Skind, medens man i Nutiden fordrer længere Rækker af Skind, hvorved Arternes Variation, Dragtskifter efter Alder, Køn, Aarstid o. s. v. tydeligere klarlægges. Museets 1ste Afdeling har derfor i de senere Aar staaet overfor en ny og omfangsrig Opgave.

Bortset fra Indsamlingerne ved vore Fyr har der endnu ikke for Museet været foretaget systematiske Indsamlinger i Danmark med Nutidens Opgaver for Øje; det forhaandenværende Materiale af Skind af vore almindelige Fugle er for en stor Del tilvejebragt gennem Gaver, skænkede i Ny og Næ af naturinteresserede Danske og Færing, foruden andre Erhvervelser ved Lejlighed — Bidrag, der under Hensyn til Fredningslovene maatte blive mangelfulde. Vel er der efterhaanden tilvejebragt en stor og værdifuld Samling af de Fugle, der er faldne ved vore Fyr, i mange Retninger oplysende om Fuglene i Nordvest-Europa; men dels er der ikke faa af vore Arter, der aldrig eller kun meget sjældent falder ved Fyrene, dels er det for vore ynglende Arters Vedkommende oftest ikke muligt at sige, om de Fugle, der falder ved vore Fyr, er hjemmehørende i Danmark eller gennemrejsende Gæster fra vore Nabolande, og derfor lader det sig ikke ved Fyrfuglens Hjælp afgøre, om vore ynglende Fugle tilhører samme Racer som Nabolandenes eller ikke. I begge disse Retninger vil K. Andersens Samling netop bidrage til at udfylde, hvad Museet nu mangler.

Den danske Del af Andersens Samling er nemlig særlig rig dels paa Arter, der ikke falder ved Fyrene, dels paa fredede Former, dræbte i Yngletiden, idet K. Andersen har arbejdet med Indenrigsministeriets Dispensation fra Jagtlovens Fredningsbestemmelser og derved har kunnet tilvejebringe et Stof, som af nærliggende Grunde nødig skulde gaa tabt; i saa Fald vil nye store Indsamlinger i Fredningstiderne blive nødvendige.

Just med Hensyn til fredede Fugle og Fugle i Yngledragt maa vort Museum siges at have visse Forpligtelser, idet den Omstændighed, at Loven gør det vanskeligt for Ornithologer at dræbe disse Former til nærmere Undersøgelse, maa siges at forpligte Staten til ad anden Vej at hjælpe disse talrige Videnskabsdyrkere til Midler til at drive deres Studier. Den nydannede Danske ornithologiske Forening, med over 400 Medlemmer, viser, i hvor høj Grad Interessen er vakt for Studiet af vor Fugleverden.

Andersens danske Samling indeholder endvidere en Del Arter, der i sin Tid fandtes almindelig ynglende her i Landet, men nu, især gennem Præmiering af dræbte Rovfugle, er helt eller saa godt som helt udryddede som ynglende hos os, med andre Ord Former, som det nu er umuligt at skaffe til Veje, og som i allerhøjeste Grad maa ønskes for vort zoologiske Museum.

Endelig indeholder Samlingens danske Del mange Dun-Unger; med saadanne er Museet endnu ret ufuldstændig forsynet, og Erhvervelsen vilde saaledes ogsaa paa dette Punkt støtte Museets Bestræbelser for at løse de Opgaver, som Museumsloven af 29de December 1862 særlig fremhæver, nemlig at anlægge og udvikle Samlinger, der tjener til at oplyse, saa fuldkomment som muligt, Landets Dyreverden, saavel Arterne som deres Udvikling.

Hvad dernæst den *færoiske* Del af Samlingen angaar, er denne, saavidt vides, den største og bedste eksisterende Samling fra disse Øer, og det vilde være yderst beklageligt, for ikke at sige uforsvarligt, om denne Samling, der maa betragtes som Nøglen til Undersøgelsen af Færøernes Fugle, og som har tjent som Grundlag for K. Andersens Afhandlinger om disse, skulde havne i et udenlandsk Museums Besiddelse.

Af de tidligere anførte Grunde har Museet ikke tilstrækkeligt af Fugleskind fra Færøerne, og denne Samlings Erhvervelse vil just nu have stor Betydning, idet Museet forbereder en Undersøgelse af Færøernes Fuglefauna, hvortil Carlsbergfondet har bevilget 6,000 Kr., at anvende til en 2-aarig Rejse paa disse Øer. K. Andersens Samling, der er tilvejebragt gennem en meget lang Aarrække, med Støtte af gode Forbindelser paa Færøerne, er navnlig rig paa saadanne Arter, der sjeldent — ofte med Aars Mellemrum — forekommer paa Færøerne, saasom forslaaede Trækfugle, tilfældige Gæster og lignende, Former, der ikke kan skaffes til Veje gennem en 2-aarig Undersøgelse paa Stedet, idet man ved Siden af Oplysninger om Fuglenes Udbredelse og Ynglepladser paa Øerne kun kan vente at erhverve Skind af de almindelige Arter.

K. Andersen er nu knyttet til British Museum og har faaet Opgaver, der hindrer ham i at fortsætte sit Arbejde med Færøernes og Danmarks Fugle; han har derfor ønsket, at disse Samlinger, der har kostet ham store Ofre af Tid og Penge, nu skulde gaa over paa andre Hænder og derved blive tilgængelige for yderligere videnskabeligt Brug. I Erkendelse af, at de helst bør blive i dansk Eje, har han, hvis økonomiske Forhold ikke tillader ham at skænke dem helt som Gave, sat Prisen meget lavt. Der kan ikke være Tvivl om, at han ved at udbyde dem til Salg i Udlandet, f. Eks. til British Museum, let vilde kunne afhænde dem paa langt fordelagtigere Vilkaar.»

e. Ekstraordinær Bevilling til Museets 3die Afdeling til Betaling af en Afdelingen paa hvilende Gæld, samt Forhøjelse af denne Afdelings Annuum.

Ved Finansloven for 1911—12 blev der under Universitetets Udgifts-post 3. c. bevilget 1,118 Kr. 02 Øre til Dækning af en paa Museets 3die Afdeling hvilende Gæld, og desuden blev Afdelingens Annuum, 760 Kr., forhøjet med 440 Kr. til 1,200 Kr., jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A. Sp. 1167—70. Bevillingen blev givet efter et Andragende af 25de Maj 1910 fra Afdelingens Bestyrer, Museumsinspektør W. Lundbeck. Andragendet var anbefalet af *Museumsraadet, Kvæstor og Konsistorium* i Skrivelser af henholdsvis 25de Maj, 28de og 30te Juni 1910.

Inspektør Lundbecks Andragende af 25de Maj 1910 var saalydende:

»Undertegnede Inspektør ved Universitetets zoologiske Museums 3die Afdeling tillader sig herved allerærbødigst at ansøge om, at der maa blive bevilget Afdelingen en Sum paa 1,118 Kr. 02 Øre til Dækning af en Afdelingen paa hvilende Gæld, samt om at Afdelingens Annuum maa blive forhøjet til 1,200 Kr. Til fornøden Begrundelse af dette Andragende skal jeg tillade mig at anføre følgende:

Ved min Tiltrædelse som Inspektør forefandt jeg den ovennævnte Gæld, hvilken det derfor paa hviler mig at besørge dækket. Nu tillades det ganske vist i Følge Finanslovens § 21, særlige Fonds I, Universitetets Udgifts-post 3. c., at likvidere saadan Gæld i de følgende Aar med mindst 275 Kr. aarlig, men dels finder en saadan Likvidation i Øjeblikket Sted for første Afdelings Vedkommende, hvilket forhindrer, at den samtidig kan finde Sted ved en anden Afdeling, og dels vilde ved en saadan Likvidation det i Forvejen ringe Annuum, 760 Kr. herved i nogle Aar nedsættes til 485 Kr. eller derunder, og jeg ser ikke, at en forsvarlig Administration af Afdelingen er mulig med en saa ringe Sum til Raadighed. Den nævnte Gæld er paadraget ved Udgifter til Glas og Spiritus og ved Anskaffelse af Bøger. Hvad de to første Poster angaar, da er Glas og Spiritus jo i den Grad nødvendige, at det i givet Tilfælde, hvor en større Samling indkommer, er uomgængelig nødvendigt, at Anskaffelse finder Sted straks, hvis Ødelæggelse skal undgaas. Med Hensyn til Anskaffelsen af Bøger skal jeg gøre opmærksom paa, at det er mig bekendt, at Afdelingens Bibliotek i den sidste Tid under den foregaaende Inspektør blev holdt utilstrækkeligt à jour, og under Dr. Bøvings Konstitution be-fandt det derfor højst nødvendigt at bringe Biblioteket paa Fode, hvilket imidlertid medførte ikke ringe Udgifter.

Med Hensyn til Ønsket om Annuets Forhøjelse fra 760 Kr. til 1,200 Kr. ligger der allerede i det ovenanførte en Begrundelse heraf; dertil kommer, at jeg ved min Tiltrædelse har forefundet adskilligt, som trænger til Eftersyn og Reparation; jeg skal eksempelvis blot anføre, at de Kasser, i hvilke den danske Insektsamling er opstillet, trænger meget stærkt til Eftersyn og Istand-sættelse, idet deres nuværende Tilstand er ødelæggende for Samlingen. Det kan derfor med Sikkerhed forudses, at med et Annuum paa 760 Kr. vil en Overskridelse ikke kunne undgaas, og i Løbet af kortere Tid vil en Gæld paany være paadraget. Jeg skal her erindre om, at da Annuet for 1ste og 2den Afdeling ved Finansloven for 1907—08 forhøjedes, blev en saadan Forhøjelse ikke søgt af 3die Afdeling, og da de paa Afdelingen værende Sam-

lingers Størrelse i Aarenes Løb er tiltaget betydeligt, er følgelig Udgifterne til Vedligeholdelse af dem steget i Forhold hertil. Det ses da ogsaa, at der ved Afdelingen er forbrugt ca. 1,300 Kr. om Aaret i de sidste 2 Aar, i hvilke Gælden særlig er opstaaet; naar det beregnes, at disse Aar paa Grund af den ovennævnte Anskaffelse af Bøger har været særlig dyre, formener jeg at en Sum af 1,200 Kr. aarlig vil svare til de nødvendige Udgifter under en forsvarlig Administration.

I Kvæstors Erklæring af 28de Juni var bl. a. meddelt følgende Oplysninger:

»Ved Finansloven for 1872—73, jfr. Rigsdagstidenden for 1871—72, Tillæg A., Sp. 549—52, ved hvilken — efter Indflytningen i den nuværende Bygning af det ved Lov af 29de December 1862 forenede grevelige Moltkeske, Universitetet tilhørende zoologiske Museum og det kgl. naturhistoriske Museums zoologiske Afdeling — Museets Normalbudget blev fastsat, blev Annuet for Museets 3die Afdeling i Overensstemmelse med tidligere Bevilling paa Finansloven for 1871—72 bestemt til 760 Kr., altsaa det Beløb, der endnu er normeret for Afdelingen. I Henhold til Indstilling fra Museumsraadet af 24de Juli 1879 optog Ministeriet vel paa Finanslovsforslaget for 1880—81, senere atter 1882—83, Forslag om en Forhøjelse af det paagældende Annuum med 400 Kr. til 1,160 Kr., men denne Forhøjelse blev ikke gennemført, jfr. Universitetets Aarbog for 1879—80, Side 889—97 og for 1886—87, Side 188. Medens der forsaavidt angaar Museets 1ste og 2den Afdeling er bevilget Forhøjelser af de paagældende Annua ved Finansloven for 1888—89 og ved Finansloven for 1907—08, jfr. Rigsdagstidenden for 1906—07, Tillæg A., Sp. 1151—56, er der saaledes ikke siden Fastsættelsen af Museets Normalbudget sket nogen Forhøjelse af det Museets 3die Afdeling tillagte Annuum af 760 Kr.«

f. Ekstraordinær Bevilling til Museets 3die Afdeling til Anskaffelse af Skabe til Krebsdyrsamlingen.

Ved Finansloven for 1911—12 blev der under Universitetets Udgiftspost 3. c. ekstraordinært bevilget 740 Kr. til Anskaffelse af 4 Skabe til Opstilling af Krebsdyrsamlingen, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A. Sp. 1169—70. Bevillingen blev givet efter Andragende af 26de Maj 1910 fra Bestyreren for Museets 3die Afdeling, Museumsinspektør W. Lundbeck. Andragendet var anbefalet af *Museumsraadet*, *Kvæstor* og *Konsistorium* i Skrivelser henholdsvis af 3die, 21de og 29de Juni 1910.

Inspektør Lundbecks Andragende af 26de Maj 1910 var saalydende:

»Undertegnede Inspektør ved Universitetets zoologiske Museums 3die Afdeling Lundbeck tillader sig allerærbødigst at andrage om, at der maa blive bevilget Afdelingen en Sum af 740 Kr. til Anskaffelse af 4 Skabe til Opstilling af en Del af Krebsdyrsamlingen. Der er, trods længe følt Mangel, i en lang Aarrække ikke anskaffet Skabe til Krebsdyrsamlingen, og da særlige Forøgelser af denne Samling har fundet Sted i de senere Aar, saaledes ved Ingolf-Ekspeditionen og ved flere andre Ekspeditioner, blandt andet ved de af Fiskeriundersøgelsesskibet »Thor« gjorde Indsamlinger, er Mangelen paa Skabplads blevet stærkt følelig; Materialet maa derfor i Øjeblikket henstaa

paa en saadan Maade, at baade dets Brug og det nødvendige Eftersyn af det vanskeliggøres og delvis umuliggøres. Ved Anskaffelse af 4 Skabe, paa hvilke Tilbud er gjort til den ovennævnte Sum, vil Afdelingen for en Tid være tilstrækkelig forsynet med Plads til Opstilling af Krebsdyrsamlingen.«

8. Det mineralogiske Museum.

a. Aarsberetning 1911.

(Dekanus for det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, Professor, Dr. E. Strömgren som konstitueret Bestyrer).

I. Ordnings- og Bestemmelsesarbejder ved Museets Hovedsamlinger.

Som meddelt i forrige Aars Beretning, var i 1910 Omordningen af den regional-geologiske Samling fra Grønland fuldført saaledes, at Omflytningen til de nye Vægskuffedarier i Bjærgartssalen var tilendebragt. I 1911 har Bestyreren heraf udtaget, sammenstillet og etiketteret udvalgte Stykker i Montreerne, et Arbejde, der efter Professor Ussings Død er blevet fuldført af Docent Bøggild, der iøvrigt har fortsat Indordningen i Mineralsamlingen af de forskellige, i senere Aar tilkomne Samlinger af grønlandske Mineraler og i Forbindelse hermed har foretaget mineralogiske Undersøgelser af Kryolit-gruppens Mineraler.

Ved de palæontologiske Afdelinger har Inspektøren for disse, Docent Ravn, bearbejdet en Del af Danmark-Ekspeditionen fra Grønlands Nordøstkyst hjembragte Jura- og Kridtforsteninger; Resultaterne heraf er under Trykning. Endvidere har han, til Dels med Assistance af Assistent Garboe, paabegyndt en Omflytning af de til Afdelingen hørende Samlinger, en Omflytning, der omtrent er tilendebragt for den almindelige palæontologiske Samlings Vedkommende. Iøvrigt er Aarets palæontologiske Nyerhvervelser indordnede paa sædvanlig Maade og de Museet tilhørende Originaler til Brünnich Nielsen: Brachiopoderne i Faxe, og Henr. J. Posselt: Brachiopoderne i den danske Kridtformation, er blevne registrerede og indordnede i den i tidligere Aar omtalte Samling af Originalstykker, der herved er naaet til et Antal af 621; ved dette Arbejde har Assistent Garboe og senere Assistent Henriksen været behjælpelige.

Af Niels Brocks Legat er som sædvanlig bekostet Erhvervelse af Prøver fra danske Boringer.

II. Afgivelse af Undervisningssamlinger og Dubletter.

Til Undervisningsbrug er gratis sammenstillet og afgivet Samlinger af Mineraler, Bjærgarter og Forsteninger til følgende Skoler og Undervisningsanstalter: Høng Mellem- og Realskole, Søndersted Skole pr. Regstrup, Aashøj Skole pr. Køge, Sindal højere Almenskole, Oldrup Skole pr. Hundslund St., Skovgaardsskole pr. Haarslev, Eskildstrup Skole pr. Rønnede, Taagerup Skole pr. Roskilde, Hellerup Gymnasium, Godthaab Seminarium i Grønland, Svendborg tekniske Skole, Frederiksberg tekniske Skole, Brangstrup Skole pr. Ringe, Fjordsgades Borgerskole, Aarhus, Nibe kommunale Folke-, Mellem- og Realskole, Vantore Skole pr. Nysted samt Skelund Højskole. Horsens Statsskoles ældre Samling er blevet bestemt og etiketteret samt ret betydeligt forøget; enkelte Stykker er afgivet til Roskilde Kate-dralskole.

Til videnskabelig Undersøgelse er afgivet: Arnagerkalk til Professor, Dr. Richters, Frankfurt a. M.; Islandske Crag Forsteneringer til Mr. F. W. Harmer, Cringleford; Siphon Olavii Mørch fra Halbjarnastadir til Bergens Museums zoologiske Afdeling; Jærn fra Uifak, Grønland, til Privatdocent E. Büchner, Amsterdam. Yderligere har den amerikanske Gesandt, Mr. Egan, modtaget Moler, Cementsten og vulkansk Aske fra Mors, Universitetets hygiejniske Laboratorium Prøver fra en Boring ved Fredensborg Vandværk, Lærer Hald i Thisted, danske tertiære Jordarter og Pastor Steffensen i Hald, *Olenus* sp. og *Agnostus pisiformis* fra Bornholm.

Som Bytte for Tilsendelser fra Udlandet er afgivet følgende Dubletter: Jærn i Basalt fra Uifak, Gyrolit og Okenit fra Disko til Professor J. E. Hibsich, Tetschen i Böhmen; Struvit fra Limfjorden til Dr. B. Wiemeyer, Warstein i Preussen; grønlandske Mineraler til Dipl. Ingeniør W. Maucher i München og til Dr. L. Eger i Wien.

III. Museets og Undervisningens Benyttelse.

For Offentligheden har Museet som sædvanlig været aabent to Gange ugentlig. Antallet af Besøgende i 1911 har været 1,757. Udenfor den sædvanlige Besøgstid har Museet været besøgt af forskellige udenlandske Videnskabsmænd samt indenlandske Skoler og Selskaber.

Til videnskabelig Bearbejdelse har Samlingerne foruden af Museets Funktionærer været benyttede af Danmarks geologiske Undersøgelser og enkelte private Videnskabsmænd; til Udlandet har været udlaant til Dr. Marie C. Stopes Originalerne til *Rhytisma Hederae* Heer og *Hysterium protagaeum* Heer; disse er paany tilbagesendte. Yderligere er udlaant, men endnu ikke tilbagesendt: Crag Forsteneringer fra Halbjarnastadir til Mr. F. W. Harmer, Cringleford; Asteroideplader fra det engelske Kridt og samtlige Asteroideplader fra den videnskabelige Boring paa Grøndalseng til Mr. Spencer, London, gennem Landbrugskonsulent Harald Faber, London.

I Vaarhalvaaret holdt Professor Ussing Forelæsninger over Tertiær- og Kvartærssystemet for 19 Tilhørere, over Eruptivbjærgarternes Geologi for 16 Tilhørere og Eksaminatorier i Geologi med 68 Deltagere; disse sluttede ved Professor Ussings Sygdom den 19de Maj. I samme Halvaar har Docent O. B. Bøggild holdt Forelæsninger og Øvelser i Mineralogi (24 Deltagere) og Eksaminatorier i Geologi (26 Deltagere).

I Efteraarshalvaaret har Docent J. P. J. Ravn holdt Forelæsninger og Øvelser over Forsteneringer fra Jordens Oldtid (5 Deltagere), medens Docent Bøggild har holdt Øvelser i Mineralbestemmelse, mikroskopisk Krystalbestemmelse m. m. (6 Deltagere) og Forelæsninger over Geologi for Bygningsingeniører (67 Deltagere). Studiesamlingerne benyttedes i de to Halvaar af henholdsvis 74 og 7 Studerende.

Den 9de April og 12te Maj foretog Professor Ussing Ekskursioner henholdsvis til Faxe Kalkbrud (13 Deltagere) og til Stevns Klint (50 Deltagere).

IV. Museets Forøgelser.

Mineralsamlingen har i 1911 modtaget følgende Gaver: Et stort Stykke Svovl- og Kobberkis fra Sulitelma, fra Professor J. H. L. Vogt i Kristiania, Yttrfluorit fra Hundholmen, Norge, fra Kandidat Th. Vogt i Kristiania,

Berzelianit fra Skrikerum i Smaaland, fra Statsgeolog, Dr. V. Madsen og nogle græske Malme fra Frøken Reinhardt i Athen. Dels ved Køb, dels ved Bytte er erhvervet en Del Mineraler, hvoraf navnlig maa fremhæves: Store Stykker gedigent Sølv fra Chile og Canada, en større Topaskrystal fra Ural og et Stykke af Meteorstenen fra Vigarano-Mainardi, Italien.

Bjærgartssamlingen har som Gave modtaget en Del store regelmæssigt formatiserede Stykker af Bygningssten fra den bygningstekniske Skole, Lugnås-Gnejs fra Statsgeolog, Dr. V. Madsen; Aske fra La Souffrière paa St. Vincent, fra Grosserer M. Melchior; Bjærgarter fra Vestaná, Sverige, fra Kandidat E. Nørregaard. En Samling Bjærgarter og Malme fra forskellige Lokalteter fra Kontorchef C. Sæbye, og et Stykke amerikansk Theralit fra Professor J. E. Wolff i Cambridge, Mass.

Samlingen til dynamisk Geologi har modtaget som Gave: En Jærnkongretion fra Herning-Eggen fra T. Köhl i Odder og forskellige Kongretioner fra Sunderland fra Mr. George Abbot i Tunbridge Wells, England.

Samlingen fra Island, Færøerne og Kolonierne har som Gave modtaget Lavadrypsten fra Surthellir, Island, fra Cand. pharm. J. F. Fugl; et større Stykke drypstensformet Flusspat paa Kryolit, fra Kryolith-Mine- og Handels-Selskabet; en Samling grønlandske Mineraler samt forstenede Fisk og Planter fra Grønland, fra Raadhusforvalter Nyrop-Larsen; Vegsten fra Akia ved Julianehaab, fra Grønlands geologiske Undersøgelse, og en Samling Bjærgarter, Mineraler og Planteforsteninger fra Nordgrønland, fra Bestyrer for den arktiske Station M. Porsild. Ved Køb er erhvervet forskellige Mineraler fra Julianehaab-Eggen.

Den palæontologiske Samling har som Gave fra Mr. F. W. Harmer (Cringleford, England) modtaget en større Samling Muslinger og Snegle fra de pliocæne Aflejringer i Øst-England; fra Ingeniør E. B. With (Kunda, Estland) en større Samling Silurforsteninger fra Cementfabriken ved Kunda samt fra Ingeniør O. Larsen (Bromölla, Skaane) Ammoniter og andre Forsteninger fra Kridtbruddet paa Ifö i Skaane. Andre Gaver er modtagne fra Cand. mag. A. Garboe, Hr. Rudolph Mortensen (Rio Gallegas, Argentina), Dr. A. Rowe (Margate, England) og Hr. J. H. Windfeld-Hansen. Ved Køb er erhvervet Trias-, Jura- og Kridtforsteninger, navnlig fra Frankrig og Tyskland.

Den danske Samling er bleven forøget med Forsteninger og Stenartsprøver ved Gaver fra følgende: Cand. mag. Blegvad, Faxe Kalkbrud (ved Direktør O. Mortensen), Cand. mag. A. Garboe, Lærer P. L. Hald (Thisted), Banearbejder C. C. Hansen (Esbjerg), Brudmester Jensen (Faxe), Stud. mag. Lauge Koch, Lærerinde, Frk. Mary Larsen, Nationalmuseets 1ste Afdeling, Cand. mag. E. Nørregaard, Sognepræst Chr. Steffensen (Hald ved Randers), Apoteker Thaysen og Prof. S. L. Törnquist (Lund, Sverige). Ved Direktør J. Rosenbergs Velvilje er Museet atter i Aar kommen i Besiddelse af en større Samling oligocæne Forsteninger fra Cilleborg ved Mariager. Bibliotekar C. Elberling har skænket en større Samling Forsteninger fra dansk Skrivekridt og Kildekalk. Endvidere har Korpslæge Brünnich-Nielsen overladt Museet en stor Samling Brachiopoder og Echinider fra Danmarks Kridtaflejringer, deriblandt flere Originaler. — Ved *Bytte* er erhvervet Aftryk af en Echinide med vedhængende Pigge. — Ved *Køb* er Samlingen forøget med Forsteninger fra Faxe, Tertiærforsteninger fra

Branden og Esbjerg, tertiære Hvalhvirler fra Skive, et stort Stykke Rav (ca. 1,200 g) fra Hesselbo Teglværk samt en Kindtand af Mammuth fra Svebølle Grusgrav. — Ved *Indsamling* er tilkommet Stenartsprøver fra bornholmske Fosforitforekomster, Forsteninger fra Faxe samt fra Kridt- og Tertiæraflejringer i Jylland.

Haandbiblioteket er i Aarets Løb blevet forøget med 43 Tidsskrifter og lærde Institutioners Publikationer (150 Bind), hvoraf de 34 (131 Bind) er Gaver, samt 259 enkelte Bøger og Særtryk, hvoraf 237 er Gaver. Den som Gave modtagne Tilvækst er sendt af følgende Institutioner og Personer: Videnskabernes Selskab, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland, Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse, Kommissionen for Havundersøgelser, Det kgl. Bibliotek, Dansk geologisk Forening, Dansk Ingeniørforening, Danish Regional Bureau, Lunds Universitets geologiske Museum, Geologiska Föreningen i Stockholm, Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Portugals geologiske Undersøgelse, de forenede Staters geologiske Undersøgelse, Smithsonian Institution, Field Museum, Bibliotekar A. A. Bjørnbo, Docent O. B. Bøggild, Duc d'Orleans, Cand. mag. Axel Garboe, Dr. Poul Harder, Geschworner G. Henriksen, fhv. Boghandler J. Holm, Statsgeolog V. Milthers, Cand. mag. E. Nørregaard, Mr. J. C. Oakenfull i Dublin, Dr. K. J. V. Steenstrup, Direktør, Dr. H. Topsøe, Professor N. V. Ussing.

Ved velvillig Imødekommenhed fra Professor N. V. Ussings Enke har Biblioteket faaet Lov til forlods at udtage af Prof. Ussings Bogsamling hvad det maatte anse for ønskeligt at erhverve, forinden der paa anden Maade disponeredes over Bøgerne. Museet har benyttet denne Tilladelse til at udtage 108 Haandbøger og større Enkeltværker, 1,430 Særtryk og 2 Aargange af *Geologische Rundschau*; da Overtagelsessummen 937 Kr. 05 Øre søges paa Tillægsbevilling, er Erhvervelsen endnu ikke indgaaet i Biblioteket og saaledes ikke medregnet i dette Aars Opgør.

Instrumentsamlingen er blevet forøget med Professor Ussings private mineralogiske Mikroskop, der er blevet erhvervet fra hans Efterladte.

Til *Forelæsningsbrug* er af Assistent Garboe efter foreliggende Værker tegnet 8 Profiler af Eruptivforekomster. Docent R. H. Stamm har skænket 10 Fotografier af danske, geologiske Forekomster, Inspektør A. Kirschner 4 Lysbilleder af Borsyrekløderne ved Landarello, og Cand. polyt. C. Christensen et metal-mikroskopisk Billede af uhardet Staal i Lysbillede. Ved Køb er erhvervet 26 Lysbilleder, saaledes at Samlingen af Lysbilleder nu tæller 862 Stykker.

V. Personlige Forhold ved Museet.

Det, der har givet Aaret dets Præg, er det Tab, Museet har lidt ved Museumsbestyrerens, Professor N. V. Ussings Død. Skønt hans Helbred i den senere Tid havde været noget vaklende, saaledes at han, der ellers ikke yndede at tale om sig selv, til Tider kunde lade spore, at han følte sig træt, gennemførte han dog med Jernvilje sin Gerning til det sidste. Som før nævnt foretog han den 12te Maj en Ekskursion med de Studerende til Stevns Klint; det var dog kun med Vanskelighed, at han kunde fuldføre den. Sin Undervisning og øvrige Embedsforretninger vedblev han

at varetage, indtil han den 19de Maj maatte afbryde sin Forelæsning nær Timens Slutning og da sank besvimet om i samme Øjeblik han vilde forlade Katedret. Han rejste sig ikke mere fra Sygelejet; i en Alder af kun 47 Aar døde han den 23de Juli.

Den 21de Juni overdrog Konsistorium til Docent Ravn at besørge de Museumsbestyreren paahvilende Forretninger under dennes Sygdom; dette bortfaldt med Professor Ussings Død; den 1ste August konstitueredes*) det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Dekan, Professor astronomiæ E. Strömgren som Museumsbestyrer, og de daglige Forretninger overtoges af Inspektør Hintze.

Cand. mag. Axel Garboe (tidligere Madsen), der den 1ste April 1910 var tiltraadt som Assistent ved Museet, fratraadte som saadan den 1ste December 1911, idet han ansattes ved Universitetsbiblioteket; i hans Sted antoges fra samme Tid Stud. mag. Kai Henriksen som Assistent.

Docent Ravn var i en Del af Februar og Marts bortrejst paa Studieophold i München, Göttingen og Stockholm; Assistent Garboe var fra 1ste April—1ste August paa Studieophold i München.

VI. Videnskabelige Arbejder.

Af videnskabelige Arbejder, som helt eller delvis vedrører Museets Samlinger, er i Aarets Løb udkommet: O. B. Bøggild, Om Britolitens Krystalform (Meddelelser om Grønland 47); O. B. Bøggild, Om Krystalform og Tvillingdannelser hos Kryolit, Perowskit og Boracit (Meddelelser om Grønland 50); O. B. Bøggild, Apophyllit von Teigarhorn, Island (Zeitschrift für Krystallographie, Bd. 49); A. Garboe, Om Forekomsten af Fosforsyre i danske Sedimenter og om Muligheden for disses Anvendelse til Jordforbedring. I. (Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening, 17); A. G. Nathorst, Contributions to the Carboniferous Flora of north-eastern Greenland (Meddelelser om Grønland, 43); K. Brünnich Nielsen, Brachiopoderne i Faxe (Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening, 17); K. J. V. Steenstrup, Om Jærnspaten i Kryoliten ved Ivigtut (Meddelelser om Grønland, 47).

b. Dekoration af Museets Forhal og Trappeanlæg. (Jfr. Aarvog 1909—10, S. 1044—49).

Under 10de Februar 1911 modtog Konsistorium følgende Skrivelse fra Ministeriet:

»Da Spørgsmaalet om at overdrage Maleren, Professor Oscar Matthiesen at udføre den kunstneriske Udsmykning af det mineralogiske Museums Forhal og Trappeanlæg paa ny er rejst, har Ministeriet i saa Henseende indhentet den hoslagte Udtalelse fra Kunstakademiet om det af Professor Matthiesen udarbejdede Udkast til en saadan Udsmykning, i hvilken Anledning man under Henvisning til D'Hrr. Rektors og Professorers Skrivelse af 24de September 1909 skal udbede sig en ny Udtalelse fra Konsistorium om Sagen, efter Omstændighederne snarest belejligt«.

Kunstakademiets Skrivelse af 28de Januar 1911 var saalydende:

»I Anledning af det høje Ministeriums Skrivelse af 9de ds. (J. Nr. 32/08), hvori udbedes Akademiets Udtalelse med Hensyn til et af Maleren, Hr.

*) Ved Ministeriets Skrivelse af 28de Juli 1911.

Professor Oscar Matthiesen, forelagt Udkast til Udsmykning af Trapperum og Forhal i det mineralogiske Museum, skal Akademiet herved tjenstlig bemærke følgende:

Det paagældende Udkast er oprindeligt udført til Guldmedaillekonkursen 1895—96, men Medaillen blev det den Gang ikke tilkendt. Hr. Matthiesen har nu forelagt Udkastet ganske uforandret. Det vilde dog have været meget ønskeligt, om han ved en Bearbejdelse deraf havde vist, hvorledes han har udviklet sig med Hensyn til Opgaver af denne Art. Tiden er jo i saa Henseende gaaet meget frem herhjemme i de forløbne 15 Aar, og det bør forudsættes, at dette ikke har været uden Indflydelse paa Hr. Matthiesen som Kunstner. Der er uløste Sider ved Udkastet, som efter saa mange Aars Henliggen maatte trænge sig paa. Den trykte Beskrivelse, som følger med Forslagets Tegninger, indeholder interessante og tiltalende Tanker; men hvem der arbejder i dekorativ og arkitektonisk Retning ved, hvorledes Anvendelsen af Motiver, især fra Naturen, kræver en »Oversættelse« eller Omformning, naar de skal gengives dekorativt.

Medens Gulvene i Forslaget uden Tvivl vil kunne lykkes godt, fordi Udførelsen i Mosaik af sig selv giver en Oversættelse fra Virkelighedens Verden, saa er det ikke Tilfældet med Væggene, som er bestemte til Udførelse al fresco. Skulde Mosaik ogsaa anvendes paa Væggene, saa vilde de angivne Ideer muligvis her kunne udføres med et godt Udfald, men Maleri er en saa tjenstvillig Fremstillingsmaade, der med Lethed følger sig efter enhver Form og Farve, og ikke, som den strengere Mosaik, af sig selv giver Tegningen et nyt og særegt Præg, at der derfor fordres ved malet Fremstilling af de i Beskrivelsen nævnte Forsteninger og Stoffer ganske særlig Forstaaelse og kunstnerisk Blik for at magte den foran nævnte »Oversættelse« til dekorativ Form og Farvegivning.

Her har Akademiet Tvivl, og det finder en vis Grund til denne i, at Professor Matthiesen — som foran omtalt — har lagt sit gamle Forslag frem, uden at der foreligger noget Tegn paa, at han har følt, at der ligger Spørgsmaal uløste, hvoraf hele Arbejdets lykkelige Udfald til syvende og sidst afhænger. Dersom dette var Hr. Matthiesen bevidst, maatte han efter Akademiets Mening næppe have kunnet undlade at vise Prøver paa Løsningerne.

Akademiet kan derfor vanskeligt udtale sig afgjort om den foreliggende Sag, men skal foreløbigt indskrænke sig til at foreslaa, at der stilles de fornødne Midler til Raadighed for, at Hr. Matthiesen paa Stedet kan udføre Prøver i fuld Gennemførelse baade af ornamental, stoffig (bl. a. den paatænkte Imitation af Lapis-lazuli-Søjler) og figurlig Henseende. Først naar disse foreligger, vil der efter Akademiets Mening kunne tages endelig Stilling til Sagen.

Med Hensyn til Overslaget skal bemærkes, at det er uomtalt, om Udførelsen af de Mosaikgulve, som Forslaget viser i Stueetagen og paa første Sal, er medtagne i den angivne Sum af 38,000 Kr.

Endelig skal Akademiet tilføje, at det forudsætter, at Museets Bygmester, Hr. Professor H. J. Holm, faar Indflydelse paa det eventuelle Dekorationsarbejde, saaledes, at baade mulige Prøver og den endelige Udførelse sker i Samraad med ham og, — i den Udstrækning Bygningen kræver, — under hans Ledelse.

Ved Skrivelse af 22de Februar 1911 til Ministeriet udtalte derefter Konsistorium følgende:

»Skønt Universitetet, som udtalt i dets fornævnte Skrivelse af 24de September 1909, vedblivende maa fastholde, at der er andre Sager, hvis Gennemførelse maa anses for mere paatrængende, mener man dog under forhaandenværende Omstændigheder at maatte anbefale, at denne Sag fremmes«.

Efter et af Ministeriet til 3die Behandling af Finanslovforslaget for 1911—12, jfr. Rigsdagtid. 1910—11, Tillæg B., Sp. 1175—78, under Universitetets Udgiftspost 9. a. 2., Hovedistandsættelser, stillet Ændringsforslag, blev der derefter paa den nævnte Finanslov givet en Bevilling paa 5,000 Kr. til Udførelsen af de af Akademiet nævnede Forsøg.

c. Andre Sager.

Fra Ministeriet modtog det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 25de November 1910 en Forespørgsel, om der maatte være Anledning til at modtage en ifølge Indberetning til Udenrigsministeriet fra den kgl. Gesandt i London af Mr. J. Foster Stackhouse tilbudt Gave, en Afstøbning af en af de i Museum of Practical Geology i London opstillede geologiske Reliefmodeller af Distrikter indenfor Storbritannien og Irland.

I Overensstemmelse med en Indstilling fra Museets Bestyrer, Professor N. V. Ussing, svarede Fakultetet under 23de December s. A. Ministeriet, »at man med fuld Anerkendelse af den videnskabelige Værdi af Originalen til den tilbudte Afstøbning, ikke anser sig berettiget til at modtage Gaven, idet man ikke er i Stand til at skaffe den en værdig Opstilling i noget under Universitetet sorterende Institut under de nuværende Pladsforhold, uden at man maatte fjerne andre Museumsgenstande, som var af større Betydning for Studiet af Geologi i Danmark«.

— Ved Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagtid. 1910—11, Tillæg A., Sp. 1189—90, blev der under Universitetets Udgiftspost 9. a. 2., Hovedistandsættelser, bevilget 1,500 Kr. til Hovedistandsættelsesarbejder ved Universitetets kemiske Laboratorium og mineralogisk-geognostiske Museum. Forslaget var motiveret med, at alt udvendigt Træværk i hele Bygningskomplekset i høj Grad trængte til Maling, Vinduerne desuden til Eftersyn paa Beslag.

9. Det kemiske Laboratorium.

a. Aarsberetning 1910—11.

(Professor, Dr. E. Biilmann).

Undervisningen i Laboratorierne benyttedes i Efteraarshalvaaret 1910 af 185 Universitetsstuderende med 451 ugentlige Arbejdsdage, i Foraarshalvaaret 1911 af 166 med 316 ugentlige Arbejdsdage. Desuden undervistes i Afdelingen for videregaaende Undervisning i organisk Kemi i Efteraarshalvaaret 1910 17, i Foraarshalvaaret 1911 21 polytekniske Studerende (Fabrikingeniører) med 4—5 ugentlige Arbejdsdage hver. Endelig havde en Del Studerende Adgang til Laboratoriet i kortere Tid for at repetere Øvelserne forud for de praktiske Prøver. I hvert af Halvaarene har 15 Universitets-

studerende haft Friplads paa Laboratoriet. I Undervisningsarbejdet deltog Inspektør, Cand. polyt. *Aage Kirschner*, Dr. phil. *Chr. Winther*, Dr. phil. *Niels Bjerrum* og Cand. polyt. *V. Farsø* samt som Vikar for Dr. *Bjerrum* Cand. polyt. Frk. *Agnes Hoff*.

De under Laboratoriet henlagte *Eksaminatorier* over Kemi afholdtes ved Hjælp af Assisterterne Dr. phil. *Chr. Winther*, Dr. phil. *Niels Bjerrum* og Cand. polyt. *V. Farsø*. I Efteraarshalvaaret 1910 (organisk Kemi) deltog 110 Studerende, i Foraarsshalvaaret 1911 (uorganisk Kemi) 137 Studerende, fordelt i hvert Halvaar paa 4 Hold à 3 ugentlige Timer.

Laboratoriets *Auditorier* og *Forelæsningsmateriel* har foruden til de anførte Eksaminatorier været benyttet til de af Laboratoriets Bestyrer afholdte Eksaminatorier over organisk Kemi for Viderekomne (Efteraar 1910) og Forelæsninger over organisk Kemi (Foraar 1911), til en af Dr. phil. *N. Bjerrum* afholdt Forelæsningsrække over uorganiske Forbindelsers Konstitutionsformler og til en af Dr. phil. *Winther* afholdt Forelæsningsrække over Fotokemi.

Personalia. Assistent Dr. phil. *Niels Bjerrum**) var, imod at stille en Vikar, fritaget for Tjeneste ved Laboratoriet i Tiden fra 1ste Januar—31te December 1911 for at overtage en midlertidig Stilling som Medarbejder hos Professor *Nernst* ved Universitetet i Berlin. Som Vikar fungerede som ovenfor anført Cand. polyt. Frk. *Hoff*.

Økonomiske Forhold. Foranlediget ved den store Tilgang af Studerende, som deltager i Laboratoriets Øvelser, og paa Grund af, at de polytekniske Studerende, som undervises paa Laboratoriet, ikke betaler Adgangskort til Laboratoriet, bevilgedes der ved Tillægsbevillingsloven for 1910—11 et Beløb paa 3,000 Kr. til Laboratoriets Drift, og af samme Grund forhøjedes det ordinære Tilskud ved Finansloven for 1911—12 med samme Beløb, nemlig fra 8,000 Kr. til 11,000 Kr.

b. Forhøjelse af Laboratoriets Annum.

(Jfr. Aarb. 1907—08 S. 179, 1908—09 S. 558—67).

Under 22de Juli 1910 indsendte Konsistorium til Ministeriet et af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 22de Juni s. A. anbefalet Andragende af s. D., hvori Bestyreren for Universitetets kemiske Laboratorium, Professor, Dr. phil. *E. Biilmann* androg om en Forhøjelse af Laboratoriets Annum med 3,000 Kr. til 11,000 Kr. Konsistorium indstillede i Skrivelse af 22de Juli s. A. under Henvisning til en Erklæring af 20de s. M. fra Kvæstor, at Universitetets Udgiftspost 3. e., Universitetets kemiske Laboratorium, søgtes forhøjet paa Finanslovforslaget for 1911—12 med 3,000 Kr. til 11,000 Kr. Den søgte Forhøjelse blev bevilget paa Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A., Sp. 1171—72.

Professor *Biilmanns* Andragende af 22de Juni 1910 var saalydende:

»Undertegnede Bestyrer for Universitetets kemiske Laboratorium tillader sig paa Grund af den stadig voksende Benyttelse af Laboratoriet og Materialprisernes Stigning at forslaa Laboratoriets Annum forhøjet.

*) Ved Skrivelse af 13. December 1910 bevilgede Konsistorium Dr. *Bjerrum* Orlov i 1911 for et Tidsrum af et Aar, saaledes at han for den nævnte Tid skaffede og lønede en af Laboratoriets Bestyrer godkendt Vikar.

Ved Finanslovene for 1908—09 og 1909—10 er i alt bevilget 17,673 Kr. til Inventar og Instrumenter i Anledning af Undervisningens Udvidelse til at omfatte 1 Aar (2 Semestre) af Fabrikingeniørernes Uddannelse og en væsentlig Del af Uddannelsen af Studiosi magisterii med Kemi som Hovedfag. Desuden bevilgedes ved Finansloven for 1909—10 en Forøgelse af Laboratoriets Annum paa 3,050 Kr. og Lønning til en Assistent og 1 Laboratoriebjetjent i Anledning af Arbejdet ved de nyoptagne Undervisningsgrene. De Overslag, der ligger til Grund for de Ansøgninger fra 1907 og 1908, hvorefter disse Bevillinger er givne, maatte jeg udarbejde straks efter min Tiltrædelse som Bestyrer i September 1907 og altsaa paa et Tidspunkt, hvor kun de mest fremtrædende Mangler kunde være mig bekendte.

Allerede i Oktober 1908, inden Forøgelsen af Annum, men ogsaa inden Optagelsen af de nye Undervisningsgrene for videregaaende Studerende, maatte jeg søge om et ekstraordinært Tilskud paa 2,000 Kr. paa Grund af den voksende Tilgang af Elever, og atter i Oktober 1909, efter Annuums Forøgelse og efter Overførelsen af de polytekniske Studerende til Universitetslaboratoriet, maatte jeg paany søge om et ekstraordinært Tilskud, dels til Fuldendelsen af Laboratoriets nye Indretninger og dels til Gennemførelse af Undervisningens uforstyrrede Gang. Den ansøgte Sum var 3,500 Kr., og den bevilgedes ved Tillægsbevillingslov for 1909—10, medens der ved Finansloven for 1910—11 ydedes et ekstraordinært Tilskud paa 2,000 Kr., til forskelligt fast Inventar. Sidstnævnte Bevilling var foranlediget ved min Ansøgning af 15de Maj 1909, hvori ansøgte om 4,023 Kr. til Instrumenter, 3,315 Kr. til diverse Apparater og 2,000 Kr. til Inventar. I Ansøgningen om Tillægsbevilling (Oktober 1909) har jeg fremhævet, at de i den anførte Forhold snarere motiverer en Forhøjelse af Laboratoriets Annum end en Tillægsbevilling, men at jeg ikke paa det anførte Tidspunkt havde det Kendskab til Laboratoriets nu normale Driftsudgifter, som bør være Grundlaget for et Forslag om en saadan Forøgelse af det ordinære Tilskud. Jeg skal nu tillade mig at fremhæve de vigtigste af de Omstændigheder, som motiverer en Forhøjelse af Annum.

Til Dels er dette Forhold, som, hvis de havde været mig fuldt bekendte, kunde være tagne i Betragtning allerede i min første Ansøgning (1907). Laboratoriet har optaget to nye Undervisningsgrene, nemlig Øvelser i Undervisningsforsøg for de Studerende til Skoleembedseksamen og Øvelser i Titreranalyse for medicinske Studerende, henholdsvis i 1904 og 1905. Om begge disse Kursus gælder det, at de er en Forøgelse af Laboratoriets Virksomhed, at de kræver særlig Apparatur, og at de maa holdes adskilt fra de andre Øvelser, altsammen Forhold, der medfører særlig Bekostning til disse Øvelser, saavel til Apparater og Kemikalier som til Opvarmning, Belysning, Ventilation og Rengøring af Lokalerne, hvori de holdes, og til Rengøring og Vedligeholdelse af Inventaret. Øvelserne i Undervisningsforsøg, der indgaar i Studieplanen for Studerende, der forbereder sig til Skoleembedseksamen i Naturfag og Matematik, holdes 1 Dag ugentlig i 1 Halvaar og benyttes af et noget varierende Antal Deltagere (10—15). Anledningen til deres Afholdelse er Indførelsen af Kemi som Undervisningsfag i Skolen, og disse Øvelser er derfor ikke mindre vigtige end Laboratoriets øvrige Undervisning, men til Bestridelse af Udgifterne ved deres Afholdelse er der ingen- sinde søgt Midler, og i min nævnte Ansøgning af November 1907 er disse

Øvelser heller ikke tagne i Betragtning. De afholdes i Foraarsshalvaarene, og deres Art og Omfang var mig ikke den Gang bekendt.

De titreranalytiske Øvelser benyttes af 90—100 medicinske Studerende og foregaar daglig i Efteraarsemestrene. Ogsaa denne Undervisning, der gaar ud paa at indøve bestemte Arter analytiske Metoder af Vigtighed, stiller som nævnt særlige Fordringer til Instrumenter, Lokale o. s. v. og medfører paa Grund af det store Elevantal, der deltager i disse Øvelser, store Bekostninger til Vedligeholdelse af de ret dyre Maaleapparater, Vægte og Vægtlodder o. s. v., saa at disse Øvelser udgør en Virksomhed, der paa Grund af dens Omfang og Art lægger stærkt Beslag paa Laboratoriet, ikke blot med Hensyn til Arbejdskraft, men ogsaa i økonomisk Henseende. Ved Indførelsen af denne Undervisning er Medicinernes Undervisning i kvalitativ Analyse vel indskrænket noget; men dette kompenserer ingeniende den betydelige Merudgift, som Driften af en særlig Undervisningsgren som fremhævet medfører. Men heller ikke til dette Forhold er der i sin Tid taget Hensyn gennem Ansøgning om en Forhøjelse af Annuum, formodentlig fordi Aarene 1903—1905 bragte Laboratoriet et abnormt lavt Elevantal, som nogenlunde tillod i nogen Tid at drive Laboratoriet videre under de nye Forhold med de gamle Midler. Som nævnt har de sidste Aars dels normale, dels særlig høje Frekvens gjort dette umuligt og nødsaget mig til at søge om ekstraordinære Driftstilskud. Ogsaa for indeværende Finansaar vil jeg være nødsaget til at søge om et saadant ekstraordinært Driftstilskud for at sikre Laboratoriets uforstyrrede Drift, idet Tilgangen af Studerende i Aar er større end nogensinde før. I de sidste 10 Aar har Laboratoriet haft følgende Tilgang af Begyndere:

1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
79	84	21	82	82	94	87	118	104	153

Hertil kommer endelig, at mit Overslag over Bekostningen ved den videregaaende Undervisning uden Tvivl er regnet for knapt, navnlig da der ogsaa til disse Øvelser har været en Tilgang, der er større, end jeg havde ventet, hvilket faar saa meget større Betydning som hver Elev her har Adgang til Laboratoriet 5 Dage ugentlig fra Kl. 10—5, altsaa en meget lang Øvelsestid, hvori der tilmed udføres Arbejde, som kræver et stort Forbrug af ofte kostbare Præparater.

Alle disse Forhold tilsammen tvinger mig til at foreslaa Laboratoriets Annuum forhøjet med 3,000 Kr., altsaa fra 8,000 Kr. til 11,000 Kr., saa at Laboratoriets Budget, der forøges gennem Indtægter for Adgangskort, Eksaminer og lignende, bliver ca. 15,500 Kr.

Ved en Bedømmelse af denne Sums absolute Størrelse og en eventuel Sammenligning med andre lignende Laboratoriers Annuum vil der være at tage i Betragtning baade det store Elevantal paa Universitetslaboratoriet og tillige den Omstændighed, at Universitetslaboratoriet af sit Annuum maa afholde ikke blot de rene Driftsudgifter ved Arbejdet i Laboratoriet, hvilket er almindeligt for Laboratoriebudgetterne, men tillige Udgifter af ganske anden Art, nemlig Opvarmning og Ventilation baade af de mange Laboratorielokaler og af Auditorier, Frokoststue, Garderobe o. s. v., hvortil yderligere kommer Udgifter ved Rengøring af disse.

Nogle andre Forhold af ganske anden Art, som jeg mener at burde fremhæve, er følgende:

Ved kultusministeriel Skrivelse af 21de Juli 1858 fastsættes et Reglement for Universitetets kemiske Laboratorium; i Følge dette Reglements § 2 er Betalingen for Adgang til Universitetets kemiske Laboratorium sat til 4 Rdl. for 1 Dag ugentlig i 1 Semester. Heri er der, saavidt mig bekendt, ingen Ændring sket; men praktisk indkræves der nu kun 6 Kr. pr. ugentlig Arbejdsdag à 3 Timer. Den Praksis, der saaledes af mig ukendte Aarsager nu gælder, medfører paa Laboratoriets Indtægtsside Tab, der i de sidste Aar har beløbet sig til 1,100—1,500 Kr. Dernæst blev der ved den nylig stedfundne Overføring af Fabrikingeniørernes Undervisning til Universitetets kemiske Laboratorium ikke truffet Bestemmelse om Betaling af Adgangskort for disse Studerende. Jeg har nu under Henvisning til Laboratoriets Reglement 21de Juni 1858 og Ministeriets Skrivelse til Konsistorium af 25de Marts 1868 forespurgt Direktøren for den polytekniske Lærestalt, om denne kan godtgøre Laboratoriet Tabet af Indtægten for Adgangskort for saadanne Fabrikingeniører, der løser Adgangskort til fuld Undervisning paa polyteknisk Lærestalt. Direktør Hagemann har derpaa svaret, at han indser Betimeligheden i, at Universitetets kemiske Laboratorium faar en Godtgørelse for dette Tab, og at den af mig nævnte Sum, 1,600 Kr., maa anses for passende under Hensyn til den paagældende Undervisnings Omfang og Art, men at polyteknisk Lærestalt ikke har Midler til Betaling af saadanne Adgangskort, hvorfor Direktøren foreslaar, at Bevillingen søges under Laboratoriets Budget, en Ordning, jeg ikke kan have noget at indvende imod. Direktør Hagemanns Skrivelse medfølger.

Disse to Summer udgør tilsammen meget nær den Sum, som efter mit Skøn behøves til en uforstyrret og tidssvarende Drift af Laboratoriet og for en ulastelig Løsning af dets Opgave som Undervisningsanstalt for de talrige Studerende, der fra Universitetet og den polytekniske Lærestalt sendes til Laboratoriet under deres Forberedelse til Skoleembedseksaminer, Magisterkonferens, lægevidenskabelig Eksamen og Fabrikingeniørekksamen.

Jeg tillader mig derfor at ansøge om, at Laboratoriets ordinære Tilskud forhøjes med 3,000 Kr., altsaa fra 8,000 Kr. til 11,000 Kr.«

Direktør *Hagemanns* Udtalelse af 18de Juni 1910 var saalydende:

»I Skrivelse af 13de ds. har Hr. Professoren forespurgt, om den polytekniske Lærestalt er i Stand til og villig til at løse Adgangskort til Øvelserne paa Universitetets kemiske Laboratorium for de Fabrikingeniører, der har Adgangskort til fuld Undervisning ved Lærestalten, idet det har vist sig nødvendigt at søge Laboratoriets Indtægter forhøjede særlig paa Grund af Fabrikingeniørernes videregaaende Undervisning.

Saaledes foranlediget tillader man sig at udtale, at da Universitetets Studerende betaler for Deltagelse i de kemiske og fysiske Øvelser paa den polytekniske Lærestalt, finder man det ganske naturligt, at der ydes Laboratoriet en passende Indtægt for polytekniske Studerende. Efter det Omfang og den Form, som Fabrikingeniørernes Undervisning har faaet under Deres Ledelse, vil en Afgift af 40 Kr. for 4 à 5 ugentlige Arbejdsdage fra Kl. 10—5 i et Halvaar formentlig være passende.

Da vore Studerende imidlertid kun betaler 20 Kr. pr. Halvaar for fuldstændig Undervisning saavel til Forelæsninger som Øvelser, vil en Afgift af 40 Kr. til Universitetets kemiske Laboratorium ikke kunne afholdes af den polytekniske Læreanstalts Indtægt af de paagældende Studerende. Og da Undervisningen paa Universitetets kemiske Laboratorium programmæssigt indgaar som Led i Fabrikingeniørernes Undervisning, vil det ikke kunne forsvares at belaste de Studerende med en saadan Afgift. Det vil saaledes formentlig være det rigtigste at søge Laboratoriets Driftsbudget forhøjet med et Beløb, der svarer til den samlede Afgift, for Tiden ca. 1,600 Kr.

Den polytekniske Læreanstalt finder den Fordeling af Undervisningen, hvorved Universitetets kemiske Laboratorium har overtaget Undervisningen paa den organiske Kemis Omraade, tilfredsstillende og kan derfor kun ønske, at Laboratoriet sættes i Stand til at fremme denne Undervisning paa bedst mulig Maade.«

Under 15de Februar 1911 indsendte Konsistorium til Ministeriet et af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet anbefalet Andragende af 2den s. M. fra Bestyreren for Universitetets kemiske Laboratorium, hvori denne under Henvisning til, at alle de Forhold, der begrundede den ovennævnte Annuumsforhøjelse, i fuldt Maal havde været forhaanden i det forløbne Aar, androg om en Forhøjelse af Laboratoriets Annuum med 3,000 Kr. for det løbende Regnskabsaar. Konsistorium indstillede under Henvisning til en Erklæring fra Kvæstor af 8de s. M., at der ved Ændringsforslag til Tillægsbevillingsloven for 1910—11 søgtes bevilget en Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 3. e., det kemiske Laboratorium, fra 8,000 til 11,000 Kr. Den søgte Bevilling blev givet paa Tillægsbevillingsloven for 1910—11, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg B. Sp. 1647—48.

10. Det astronomiske Observatorium.

Paa Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg B., Sp. 437—38, blev der under Universitetets Udgiftspost 10., Forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter, bevilget 900 Kr. til et Mindeskrift om Ole Rømer. Af de i Rigsdagstid. anførte Sted fremførte Motiver skal hid sættes følgende: »Det er i Aar 200 Aar siden, at Astronomen Ole Rømer afgik ved Døden, og da Universitetet meget ønsker paa en værdig Maade at fejre Mindet om denne berømte Forsker, har man anmodet Professor E. Strömngren, der i længere Tid har samlet Materialet til en Afhandling om ham, om at udarbejde et Mindeskrift til Belysning af hans videnskabelige Betydning. Til dette Arbejdes Trykning og Udgivelse vil imidlertid medgaa et Beløb af 900 Kr., og da Universitetet ikke er i Stand til at udrede dette Beløb af sit ordinære Budget, har man ansøgt om, at der til nævnte Øjemed maa blive stillet et Beløb til Disposition paa Finansloven for 1911—12«.

— Under 26de Maj 1911 bifaldt Konsistorium, at der meddeltes Assistent ved Observatoriet, Dr. phil. N. E. Nørlund, der agtede at foretage en Studierejse til Frankrig og Tyskland, Orlov fra hans Stilling i 6 Maaneder fra 1ste Juni 1911 at regne, mod at han for dette Tidsrum gav Afkald paa den til Stillingen henlagte Lønning, samt at Stud. mag. Ruben Andersen antoges til i Dr. Nørlunds Fraværelse indtil videre at gøre Tjeneste som Assistent ved Observatoriet mod at oppebære den ovennævnte Lønning.

— Under 22de Juni 1911 gav Ministeriet Tilladelse til, at Observatoriets Konto for 1910—11 overskredes med 941 Kr. 75 Øre, der af Bestyreren var anvendt til Anskaffelse af Inventar til det til Universitets-Undervisning indrettede Havehus, jfr. Aarvog 1909—10 S. 1057.

11. Det histologisk-embryologiske Laboratorium.

a. Aarsberetning 1911.

(Docent, Mag. scient. R. H. Stamm).

I Foraarshalvaaret paabegyndtes, i 2 Gange $2\frac{1}{2}$ ugentlige Timer, det sædvanlige Kursus i Histologi og mikroskopisk Anatomi; det forholdsvis store Antal Deltagere, i Gennemsnit 20, fordeltes i 2 Hold, som hvert mødte en Gang om Ugen; ved Undervisningen og ved Fremstillingen af de dertil nødvendige Præparater ydede Assistenten, Mag. sc. C. M. Steenberg sin Bistand. Dette Kursus fortsattes paa samme Maade Eftershalvaaret igennem.

Bestyreren afsluttede dernæst i Foraarshalvaaret en Række Forelæsninger (5 Tilhørere) over de forskellige Cellevæv; disse illustreredes, ligesom de foregaaende, ved ældre, men tildels omtegnede Vægtavler, samt ved et større Antal (ca. 90) i dette Øjemed i Laboratoriet fremstillede Diapositiver.

Laboratoriet har endelig i Aarets Løb afgivet Arbejdsplads for 2 medicinske Studerende og 1 ældre Zoolog.

Samlingen af mikroskopiske Præparater er bleven forøget med omtrent 100 histologiske Præparater, som for en Del skyldes Assistenten, samt med et Par smaa Rækker af embryologiske Seriesnit.

Af Instrumenter er købt et fint Mikroskopobjektiv (Zeiss, $\frac{1}{12}$ mm, homogen Immersion), samt en ældre fransk Præparationsloupe (af Nacet's Fabrikat).

Haandbiblioteket er, som sædvanligt, forøget ved Subskription paa »Anatomischer Anzeiger«, »Ergebnisse der Anatomie und Entwicklungsgeschichte«, »Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie« og »Zoologischer Jahresbericht«. Desuden er der, af større Værker, købt: Ramon y Cajal: Die Hirnrinde des Menschen I—V, 1900—06; sammes: Studien über die Nervenregeneration, 1908, samt Quain: Anatomy, I, 1. Embryology. Endelig er der, ved tilfældig gunstig Lejlighed og tildels for særdeles billig Pris, erhvervet 43 mindre Afhandlinger, medens 5 er modtaget som Gaver. I Aarets Løb er 34 Bind blevet indbundne; samtidig har man paabegyndt den ganske vist ret tidrørende, men uomgængelig nødvendige, endelige Gennemgang og Ordning af den meget anselige Særtryksamling.

Til sidst kan nævnes, at et Par Skoler (Metropolitanskolen, Østersøgades Gymnasium, Frk. Jespersen's Skole og Fiskerihøjskolen i Kerteminde) har modtaget en mindre Samling mikroskopiske Præparater; Skolerne har derved sparet en ikke helt ringe Udgift, medens samtidig det Ekstraarbejde, som paaførtes Laboratoriet, ikke har været af større Betydning, idet Præparaterne har kunnet fremstilles sammen med det sædvanlige Kursusmateriale.

b. Forhøjelse af Laboratoriets Annum.

Ved Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A., Sp. 1171—72, blev Universitetets Udgiftspost 3. t.; det histologisk-embryo-

logiske Laboratorium forhøjet med 50 Kr. til 1,550 Kr. som Følge af den ved Lov Nr. 96 af 8de Maj 1908 bevirkede forøgede Udgift ved Forbruget af ren Spiritus, jfr. Aarb. 1909—10 S. 1024—33.

12. Det ferskvands-biologiske Laboratorium.

a. Aarsberetning 1911.

(Dr. Wesenberg-Lund).

I hele Aaret, navnlig i Sommerhalvaaret, foretoges et meget stort Antal mindre Ekskursioner til Nordsjællands forskellige Egne. Formaalet var at fortsætte med de i 1910 paabegyndte insektbiologiske Iagttagelser. Et betydeligt Materiale blev indsamlet og konserveret.

Studierne over Littoralzonens Temperaturforhold og over *Stratiotes aloides* afsluttedes.

Da Kendskabet til vore Søers Dybdeforhold altid har været meget ringe, maatte det blive en af Laboratoriets Hovedopgaver at udarbejde bathymetriske Kort over i hvert Fald nogle af de vigtigste Søterrainer. I den Anledning ansøgte Carlsbergfondet om de til en bathymetrisk Undersøgelse af Furesødistriktets Søer nødvendige Midler. Disse blev givet som en 2-aarig Bevilling for Aarene 1911 og 1912. Efter Samtaler med Hr. Oberst Sand udførtes den bathymetriske Undersøgelse af en Del af Søerne i Juli Maaned af 2 Generalstabsguider med Menige; foruden jeg selv deltog tillige som Botaniker Hr. Mag. Boye Petersen i Undersøgelsen. For denne vil der selvfølgelig andet Steds blive gjort nærmere Rede.

Paa et 14 Dages Ophold i August fortsattes de insektbiologiske Studier i Tibirke-Tidsvilde Moserne.

Da Laboratoriets Samlinger og Virksomhed paa mange Maader var blevet udvidet og øget, var det ene lille Værelse, der hidtil havde tjent til Samlings- og Undersøgelsesrum, altfor lille. Der blev derfor paa Finansloven søgt om en større Sum til Husleje og til Inventar af Laborativærelserne. I Maj lejedes og indrettedes der en 4 Værelsers Lejlighed i Bankbygningen i Hillerød. Der blev indsat en Akvarieledning og Lejligheden indrettedes med elektrisk Lys, Gas, koldt og varmt Vands Ledninger. Tidsskriftsbiblioteket flyttedes op i det ene Værelse, og Samlinger og Instrumenter kunde nu endelig opstilles under bedre Forhold. Et betydeligt Antal Akvarier indkøbtes; det blev nu muligt at fortsætte de insektbiologiske Studier under langt gunstigere Betingelser. Den største Del af Maj gik med at faa Laboratoriet bragt i Orden.

I August modtog jeg fra Prof. Joh. G. Anderson, Chef for Sveriges geologiske Undersøgelser, Anmodning om, at jeg vilde være behjælpelig med Studiet af de svenske Bønnemalmflejringer. I September besøgte jeg derpaa i nogle Dage de smaalandiske Søer; alle Udgifterne afholdtes af Sveriges geologiske Undersøgelse. Senere indgaves Beretning om Rejsen og Forslag om en eventuel Undersøgellesplan indsendtes.

Laboratoriet har været besøgt af følgende Studerende: Hr. Mag. Henriksen, Hr. Mag. Boye Petersen, Hr. Mag. Bøggild, Hr. Stud. mag. Jørgensen og Hr. Dr. Bøving.

I Aarets Løb blev følgende Arbejder publicerede:

1. Brønsted og Wesenberg-Lund: Chemisch-physicalische Untersuchungen der dänischen Gewässer. Internationale Revue. Bd. 4. 1911, 251—290 og 437—492.
2. Wesenberg-Lund: Ueber die Biologie der *Phryganea grandis*, *ibid.* p. 65—90 (med to Tavler).
3. Wesenberg-Lund: Biologische Studien über netzspinnende campodcoide Trichopterenlarven. *ibid.* Supplem. p. 1—64 med 6 Tavler.
4. Wesenberg-Lund: Om nogle ejendommelige Temperaturforhold i de baltiske Søers Littoralregion og deres Betydning. Festskr. f. Warming, p. 88—106.

b. Udvidelse af Laboratoriets Lokaler.

(Jfr. Aarb. 1905—06 S. 438—41, 1907—08 S. 181—83, 1908—09 S. 582—83).

Under 22de Juli 1910 indsendte Konsistorium til Ministeriet et af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 25de Juni s. A. anbefalet Andragende af 31te Maj s. A., hvori Laboratoriets Bestyrer, Dr. phil. C. Wesenberg-Lund, androg om en Forhøjelse af 200 Kr. aarlig af det til Leje af et Lokale i Hillerød til Brug for Stationen bevilgede Beløb, samt om 500 Kr. en Gang for alle til Montering af de udvidede Lokaler. *Konsistorium* indstillede i Skrivelse af 22de Juli s. A. under Henvisning til en Erklæring af 19de s. M. fra Universitetets Kvæstor,

»at Universitetets Udgiftspost 7. k., Til en biologisk Station ved Furesøen, Underkonto b., Til Stationens Drift og Vedligeholdelse, i Forslaget til Finansloven for 1911—12 maa blive forhøjet fra 2,900 Kr. til 3,100 Kr. med 200 Kr. aarlig til Leje af Lokaler for Stationens Laboratorium og

at der tillige under samme Udgiftspost 7. k. maa blive foreslaaet ekstraordinært bevilget 500 Kr. til Montering af det paagældende Lokale med Borde, Skabe og Vandindlæg«.

De søgte Bevillinger blev givet paa Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstid. 1910—11, Tillæg A., Sp. 1187—88.

Dr. *Wesenberg-Lunds* Andragende af 31te Maj 1910 var saalydende:

»Som det vil være det høje Ministerium bekendt, blev der paa Finansloven for 1908—09 bevilget dels en Sum, stor 200 Kr. aarlig (Huslejegodtgørelse for et Værelse, hvori Laboratoriets Samling kunde opstilles) dels en Sum til Anskaffelse af Skabe. Dette Værelse har jeg hidtil haft i det Hus, hvori jeg bor. Samlingen er nu vokset saa stærkt, at alle Skabe er fulde. Samtidig er Biblioteket, hovedsagelig gennem Gaver, tiltaget saa meget, at jeg har Vanskelighed ved at huse det.

I en Aarrække har jeg samlet Materiale til vore Vandinsekters Biologi; Materialet, der alt er konserveret i Sprit, er meget stort og overgaar paa adskillige Omraader langt Museets Spritsamlinger; en meget stor Del findes ikke i Museets Samlinger.

Det var min Agt at udgive et større Værk over vore Vandinsekters Biologi. Forstudierne er begyndt at komme i Internationale Revue Vol. I. III. Med dette Værk for Øje er Indsamlingerne foretagne, og talrige Eksperimenter er udførte ude i Naturen; en Del af disse hører dog afgjort Laboratoriet til, men hidtil har jeg været afskaaret fra at foretage saadanne, fordi jeg hertil ikke har haft brugbare Lokaler.

Det ferskvands-biologiske Laboratorium er kun en meget lille Træbygning, hvori der er overmaade varmt om Sommeren og meget koldt om Vinteren, da Kakkelovn ikke findes. Derfor dør Forsøgsdyrene om Sommeren af Varmen og om Vinteren fryser alle Akvarier til. Alle Klækningsforsøg og alle Eksperimenter, der skal strække sig over længere Tid, er derfor fuldstændig umulige. Jeg har søgt at raade Bod paa disse ret fortvivlede Forhold ved at foretage Klækninger og Eksperimenter i mit Hjem, men dette har været ganske umuligt i den Udstrækning, jeg har ønsket det. I tidligere Tid har Klækning og Eksperiment ikke været saa nødvendige, fordi jeg i de forløbne Aar fortrinsvis har arbejdet med Plankton, Undersøgelser, som jeg nu efter Hovedværkets Fremkomst 1908 nu maa betragte som afsluttede. I de ny Undersøgelserækker er jeg for Øjeblikket kommet til et Punkt, hvor jeg paa Grund af Laboratoriets Beskaffenhed i meget høj Grad hæmmes i Studierne, og udover hvilket jeg uden Hjælp næppe kan komme.

Saaframt man kun vil forøge min Huslejegotgørelse med 200 Kr. aarlig, kan jeg i Nærheden af mit Hjem leje en mindre Lejlighed paa 3 Værelser for ca. 300 Kr. og anvende 100 Kr. til Brændsel og Rengøring; hermed vilde den værste Nød være afhjulpen. Kun maa der i saa Fald en Gang for alle, for at disse Værelser kan sættes i Stand til at tjene som Laboratorium, bevilges en Sum til Borde, Skabe og Vandindlægning til Akvarierne, der næppe kan sættes under 500 Kr.

Naar jeg tillader mig at ansøge om ovennævnte Sum, er det endvidere af følgende Grund.

Ikke saa sjældent har jeg i de senere Aar faaet Forespørgsler, om Udlændinge kan studere paa Laboratoriet. Jeg har hertil altid maattet stille mig afvisende. Laboratoriet er for lille og byder for smaa Hjælpemidler. Det er endvidere kun et behageligt Opholdssted i de tre Sommermaaneder, og Udlændinge vil helst komme om Efteraaret. Efter 15de September er det i Almindelighed for koldt til at man daglig kan arbejde paa Laboratoriet. Fandtes der Laboratorium her i Hillerød, vilde Udlændinge meget vel kunne arbejde der. Materialet kan nemt skaffes til Veje fra Furesø, Esromsø og Arresø, der alle kan naas paa halve Dagesekursioner.

Det er først og fremmest for at kunne udføre mine Undersøgelser i den Maalestok, jeg ønsker det, endvidere for at kunne skaffe de store værdifulde Samlinger Plads og for at kunne modtage Udlændinge, der ønsker at opholde sig ved Laboratoriet, at jeg tillader mig at ansøge om, at min Huslejegotgørelse maa stige med 200 Kr. aarlig, og at der maa bevilges 500 Kr. en Gang for alle, for at Lejligheden kan sættes i laboratoriemæssig Stand.»

13. Det marine-biologiske Sommerkursus i 1911.

(Professorerne Dr. Hector Jungersen og Dr. Eug. Warming).

Det biologiske Kursus afholdtes i Sommeren 1911 i Hellebæk med et Hold af Studerende i Tiden fra 20de Juli til 19de August (begge Dage inkl.). Til Ophold og Undervisning var lejet Villaen »Kildebakken« af Ejeren, Skomagermester Chr. Olsen, Aalsgaarde. Kursus'ets Arbejds- og Opholdslokaler her var ualmindelig gode, rummelige, luftige og med udmærkede Lysforhold. Forplejning havdes i det af Frk. Benthien bestyrede Pensionat.

Den botaniske Undervisning omfattede den hele Tid og lededes af Mag. sc. Henning E. Petersen, den zoologiske Undervisning optog Tiden fra den 6te til den 19de August og lededes af Docent R. H. Stamm. Deltagere i Kursus var følgende Studiosi mag.: O. Bøggild, V. Ege, S. Hanssen, K. Henriksen, H. Jørgensen, J. Boye Petersen, Frk. M. Roed.

Der afholdtes 14 botaniske Ture i Tiden 21de Juli til 5te August. Den 15de August var Kursuset paa Kullen for at studere den derværende Fjærevvegetation m. m. Sejlturen gik først som paa foregaaende Aars Kursus langs Kysten og ud til Skalbunden; da det imidlertid af Hensyn til den lange Tid, der var indrømmet Botaniken i dette Aar, viste sig nødvendigt at faa nogle flere Arter til Studium end det foregaaende Aar, foretoges nogle Sejlture over til Grundene paa den svenske Kyst mellem Kulla Gunnarstorp og Viken. Udbyttet paa disse Ture, der med god Vind med Lethed foretoges indenfor den Tid, som var indrømmet Sejladsen, var meget tilfredsstillende. Den stærkere Saltholdighed af Vandet her i Forbindelse med den raskere Strøm bevirker en Udvikling af Algevegetationen, der kan sidestilles med den, der findes i vore nordlige Farvande f. Eks. ved Hirtsholmene. Her findes bl. a. udmærket udviklede Eksemplarer af *Laminaria sacharina* og *digitata*, *Rhodymmia palmata*, *Delesseria sanguinea*, *Ptilota plumosa*, *Plumaria elegans*, *Cystoclonium purpurascens* samt *Desmarestia viridis*, alt Arter, der enten ikke eller kun som sygeligt udviklede Individuer forekommer paa den danske Side.

Turene paa den danske Side udvidedes til Hornbækbugten, der frembyder en smuk Lavtvands-Vegetation.

Ved Øvelserne, der sædvanlig afholdtes fra Kl. 1 til Kl. 3½, undersøgtes det indsamlede Materiale; Algerne bestemtes, og Hovedtrækkene i deres Morfologi og Fructification demonstreredes. Paa Sejlturene blev altid Algernes Forekomst gjort til Genstand for Omtale, og der toges mange Saltholdighedsprøver.

Det zoologiske Udbytte var alt i alt meget tilfredsstillende, skønt Vejret lagde Hindringer i Vejen ved den overvældende Varme, der gjorde det meget vanskeligt at holde de finere og skrøbeligere Dyreformer i Live, til man kom i Land og kunde faa dem undersøgte. Selv Ophentning af køligt Bundvand kunde neppe raade Bod herpaa; det udskilte meget hurtigt sit Luftindhold som Blærer, der i Planktonprøverne førte alle Dyrene op i et Lag paa Overfladen. Vindstille generede i den første Tid Sejladsen, og i de sidste Dage hindredes denne paa den anden Side af Storm.

Typer af de forefundne Dyregrupper blev gennemgaaede med Deltagerne, især saadanne Former, der fortrinsvis maa undersøges i levende Tilstand. Undersøgte blev saaledes: Acineter; Foraminiferer (baade imperforate og perforate Former i Bundprøver); Kalk-, Kisel-, Horn- og Kødsvampe; Hydroider (*Hydractinia echinata*, *Dicoryne conferta*, *Perigonimus repens*, *Obelia geniculata*, *Campanularia johnstoni*); Scyphistomer; *Pleurobrachia pileus*; *Alcyonium digitatum*; forskellige Aktinier. *Psolus*, *Thyonidium*; 8 Arter Slangestjerner; *Echinocardium*, *Echinocyamus*, Larver af Søstjerner, Slangestjerner og Søpindsvin. Guldmus, Skælryg; *Syllis*, *Ammotrypane aulogaster*, *Amphitrite cirrata*; *Nicomache lumbricalis*; *Sabella pavonia*; *Pomatosceres triquetra*; *Filograna implexa*. *Sagitta*. Bryozoer. *Caligus*; *Haploopsis tubicola*, *Caprella*, *Arcturus*, *Mysis* og *Mysis*-larver, Rejer og Rejelarver,

Svømmekrabber, Krabbelarver. *Chiton*, *Dentalium*; *Pleurophyllidia*, *Philine*, *Sneglelarver*; *Pecten*, *Leda*. Enkelte Fiske og Fiskesnylttere (f. Eks. *Tetrabothrium* af *Raja batis*).

Til Kursus anskaffedes et Reichert's Mikroskop (Stativ 6, med Revolver, 2 Objektiver og 2 Okularer).

14. Den Arnamagnæanske Stiftelse.

Aarsberetning 1911.

(Eforer Professorerne Dr. Ludv. Wimmer og Dr. Johs. Steenstrup).

Stiftelsens Formue er ved Professor K. Gislasons Adoptivson Charles William George Gislasons, Dødsfald den 28de August 1910 bleven forøget med ca. 18,000 Kr.*), som er indbetalte i Kvæsturen under Navn af Konrad Gislasons Fond, til Anvendelse som dennes øvrige Midler.

Konsistorium har paa given Anledning under 25de Marts 1911 udtalt, at der intet er til Hinder for, at en afgaaet Universitetslærer kan fortsætte sit Efori, uanset at den anden Efor ikke er Medlem af Konsistorium.**)

Den Arnamagnæanske Bibliotekar forbereder en Udgave af Aktstykker, Breve og samtidige Optegnelser til Belysning af Arne Magnussons offentlige og private Virksomhed.

Angaaende Samlingens Benyttelse fremhæves:

Til Brug for besøgende er paa Læsesalen fremtaget 421 Voll. (179 Folia-
anter, 169 Kvarter, 20 Oktaver, 14 af Tillægssamlingerne, 39 Diplombascikler).
Der er af 30 Besøgere aflagt 364 Besøg; af de besøgende var 8 Udlændinge
(1 Hollænder, 2 Nordmænd, 2 Svenske, 3 Tyskere). Fra Haandskriftsamlingen
er i Aarets Løb bortlaant 39 Voll. (14 Folia-
anter, 15 Kvarter, 3 Oktaver, 7 af
Tillægssamlingerne) foruden 11 Skindbreve — henholdsvis 12 til det Kgl.
Bibliotek, 2 til Landsbiblioteket i Reykjavik, 11 (samt 11 Skindbreve) til
det islandske Landsarkiv, 1 til Universitetsbiblioteket i Lund, 1 til Univer-
sitetsbiblioteket i Upsala, 1 til det Kgl. Bibliotek i Berlin, 1 til Hamburg
Stadtbibliothek, 9 til Universitetsbiblioteket i Amsterdam, 1 til det Kgl.
Bibliotek i Haag.

Kommissionens Skrivelse af 7de Marts 1911.

Ved kgl. Resolution af 7de December 1883 bestemtes det, at Kom-
missionen for den Arnamagnæanske Stiftelses Bestyrelse skulde bestaa af 5
Medlemmer, »nemlig to Eforer, der vælges af Konsistorium eller det akade-
miske Raad, der maatte træde i Stedet for Konsistorium, blandt Univer-
sitets Lærere, saaledes at saalænge Konsistorium beholder dets nuværende
Form, i det mindste den ene af dem bør være Consistorialis, og to andre
Medlemmer, der, efter Forslag af Konsistorium, beskikkes af Ministeriet for
Kirke- og Undervisningsvæsenet med frit Valg mellem Universitetets
Lærere og Andre, der maatte være villige til at overtage en saadan Kaldelse«,
samt af Universitetsbibliotekaren i Medfør af sin Embedsstilling.

*) Beløbet 6 offentlige Aktiver, Kr. 6,000, og kontant, Kr. 11,950,25, blev i den 11.
December Termin 1910 udbetalt til Universitetskvæsturen paa den Arnamagnæanske
Stiftelses Vegne med Renter fra Dødsdagen. Arveafgiften blev udredet af Stiftelsen.

**) Jfr. de to nedenfor aftrykte Skrivelser.

For Tiden bestaar Kommissionen — foruden af Overbibliotekaren ved Universitetsbiblioteket — af de to Eforer Prof. Wimmer, valgt af Konsistorium 1891 (Aarbog 1890—91, S. 730), og Professor Steenstrup, valgt 1905 (Aarbog 1904—05, S. 244), og af de to af Ministeriet beskikkede Medlemmer Prof. Vilh. Thomsen (Aarb. 1890—91, S. 730) og Prof. Finnur Jónsson (Aarb. 1904—05, S. 244). Ved Professor Wimmers Afgang som Universitetsprofessor 1ste September 1910 har det Spørgsmaal frembudt sig for Kommissionen, om der vil være Grund til at foretage en Ændring med Hensyn til Eforierne, idet det i den kgl. Resolution hedder dels, at disse Eforer vælges blandt Universitetets Lærere — og Prof. Wimmer er nu afgaaet fra sin Lærerstilling — dels, at i det mindste den ene af dem bør være Consistorialis, hvilket hverken er Tilfældet med Prof. Wimmer eller Prof. Steenstrup.

Kommissionen skal i den Anledning udtale, at der i den kgl. Resolution udtrykkelig er taget Forbehold med Hensyn til, at der skulde indtræde en Forandring i Konsistoriums »Form« (Bestemmelsen er iøvrigt en Gjentagelse af hvad der allerede var udtalt i den kgl. Resol. af 9de Juni 1850 § 2). Dette forekommer os nu at maatte være sket ved den betydelige Forandring, Konsistorium undergik ved den kgl. Resolution af 6te September 1902 angaaende Universitetets almindelige Myndigheder, hvorved Konsistoriums Sammensætning fik en langt mere vekslende og foranderlig Karakter, saaledes at det meget lettere vil kunne hænde, at Konsistorium ikke i sin Kreds tæller Medlemmer, der vilde kunne egne sig for Kommissionens videnskabelige Virksomhed, og det jo ikke kunde tænkes, at man ved Valg af Consistoriales skulde tage Hensyn til, at der i Konsistorium fandtes Mænd, som kunde overtage dette særlige Hverv. Dertil kommer at der ved den kgl. Resol. af 1902 § 14 er givet Adgang for »Bestyrere af videnskabelige Instituter og Samlinger, Eforer for Legater, Kollegier og Kirker o. s. v.« til at komme tilstede i Konsistorium, naar deres Sager forhandlede, enten efter Rektors Kaldelse eller efter eget Forlangende, saaledes at der er givet Kommissionens Eforer god Lejlighed til at faa dens Sager belyste i Konsistorium. Endelig er det ved § 11 i Resol. af 1902 bestemt, at Legateforier ogsaa kunne varetages af Medlemmer af Lærerforsamlingen, der ikke er Consistoriales.

Nu er Professor Wimmer ikke længer Medlem af Lærerforsamlingen, men det forekommer os, at der ingen Anledning er til, at han af denne Grund skulde træde tilbage fra sit Efori. For det første er det, som alt fremstillet, tvivlsomt, om ikke Konsistoriums forandrede Sammensætning maatte bevirke, at Bestemmelsen af 1883 maa anses som forældet paa dette Punkt og ikke længer anvendelig. Men dertil kommer, at det er tvivlsomt, om hin Bestemmelse forlanger mere end at Valget skal ske mellem dem, der paa den Tid, Valget foregaar, er Medlemmer af Konsistorium, medens det ikke fordres, at Eforen ved Udtrædelse af Konsistorium eller ved Afgang fra Universitetet skal opgive denne Stilling. I den Anledning skal Kommissionen erindre om, at Prof. K. Gislason vedblev at virke som Efor efter sin Afgang 1886 lige til sin Død (1891), og at ligeledes Prof. Ussing vedblev efter sin Afgang (1896) at være Efor indtil sin Død (1905), skønt de altsaa ikke længere hørte til »Universitetets Lærere«, og at dette Forhold maa siges stiltiende godkendt af Ministeriet, da dette ikke har gjort nogen Indsigelse herimod, skønt Forholdet var det vel bekendt dels gennem Kommissionens aarlige Indberetninger, dels ved Ministeriets Beskikkelser af nye Medlemmer.

Kommissionen, hvis øvrige Medlemmer ogsaa meget vilde beklage, om Prof. Wimmer skulde fratræde sit Efori, finder derfor ingen Anledning til at gøre nogen Forandring i sin Styrelse, men den har ønsket at forelægge Sagen for Konsistorium, idet den tillige anmoder om, at Konsistorium, hvis det ikke skulde dele dens Opfattelse, vil give den Anledning til at fremkomme med et Forslag om Ændringer i Bestemmelserne.

Konsistoriums Skrivelse af 25de Marts 1911.

I behagelig Skrivelse af 7de d. M. har Kommissionen forelagt for Konsistorium det Spørgsmaal, om Prof., Dr. phil. L. Wimmer, der under 11te Februar 1891 af Konsistorium valgtes til Eforus for den Arnamagnæanske Stiftelse, kan vedblive sit Efori, uanset at han ikke længere er Universitetslærer, og uanset at heller ikke den anden Efor, Prof., Dr. jur. & phil. Steenstrup, er Medlem af Konsistorium. Kommissionen har derhos, forsaavidt Konsistorium ikke skulde dele dens Opfattelse — at der ikke er nogen Nødvendighed for, at der paa Grund af de foran skildrede Forhold foretages nogen Forandring i Kommissionens Sammensætning — anmodet om, at Konsistorium vil give den Anledning til at fremkomme med et Forslag om Ændringer i de for Kommissionens Sammensætning gældende Bestemmelser.

Saaledes foranlediget skal man til behagelig Efterretning meddele, at Konsistorium kan tiltræde Kommissionens ovennævnte Opfattelse.